

3RP
ÜLKE
BÖLÜMÜ

 3RP
REGIONAL REFUGEE & RESILIENCE PLAN

TÜRKİYE

Suriye Krizine Müdahaleye Yönelik
Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı

Ocak 2020

Kapak Fotoğrafi:

UNDP / Mustafa Bilge Satkın

Tasarım:

UNHCR / Julia Klement

UNHCR / Özgür Savaşcioğlu

Detaylı bilgi için:

www.3rpsyriacrisis.org

İÇİNDEKİLER

- 05 Mevcut Durum
- 07 İhtiyaçlar
- 09 Müdahale
- 10 Kalıcı Çözümler Stratejisi
- 11 Sosyal Bütünleşme ve Uyum
- 12 Sosyal Koruma
- 13 Ortaklık ve Koordinasyon
- 14 Hesap Verebilirlik Çerçevesi
- 16 Koruma Sektörü Müdahalesi
- 34 Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü Müdahalesi
- 48 Eğitim Sektörü Müdahalesi
- 62 Sağlık Sektörü Müdahalesi
- 78 Temel İhtiyaçlar Sektörü Müdahalesi
- 90 Geçim Kaynakları Sektörü Müdahalesi

MEVCUT DURUM

Türkiye, dünyanın en büyük mülteci nüfusuna ev sahipliği yapmaya devam etmektedir. 2019 yılında, geçici koruma sağlanan kayıtlı Suriyeli sayısı 3,57 milyonun üzerinde sabit kalmış olup, bu rakamın yaklaşık yarısı çocuklardan oluşmaktadır.¹ Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu² Geçici Koruma Yönetmeliği,³ Türkiye'deki Suriyelilerin yasal kalışı ve kaydı ile hak ve hizmetlere erişimi için güçlü bir yasal çerçeve sunmaktadır. 2019 yılında geçici koruma sağlanan Suriyeliler için geniş çaplı bir veri güncelleme yapılmıştır. Geçici koruma sağlanan 2,7 milyondan fazla Suriyelinin kayıt verileri başarıyla güncellenmiş; takibinde sürekli kayıtlar ve kayıt güncellemesi devam etmiştir. Yasal çerçeve uyarınca, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) tarafından geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kayıt işlemleri devam edecektir. Bunun yanı sıra, yasal çerçevede düzenlenen gönüllü geri dönüş prosedürleri kapsamında işleme alınan, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kendi organize ettikleri, kendiliğinden geri dönüşleri de devam etmektedir. Bu geri dönüşlerin takibi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve 3RP ortakları tarafından devam etmektedir.

Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yüzde 98'inden fazlası, kentlerde ve kırsal alanlarda yaşamakta olup, yüzde ikisinden azı, hala açık olan yedi Geçici Barınma Merkezinde (GBM) ikamet etmektedir. Bu kişilerin çoğunluğu Türkiye'nin güneydoğusunda ve İstanbul, Bursa, İzmir ve Konya gibi büyük şehirlerde, çoğunlukla benzer ihtiyaç ve zorluklarla karşılaşan ev sahibi topluluk üyeleri arasında ikamet etmektedir.⁴ 2018'den bu yana, nüfuslarının kentsel ve kırsal alanlar ve diğer GBM'lere yerleşmesi sonrasında açık olan 19 GBM'nin 12'si kapatılmıştır. Nüfuslarının gönüllü olarak ev sahibi topluluklara yerleşmesi sonucu dört GBM'de de ciddi bir nüfus azalması yaşanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türkiye'deki mülteci müdahalesinin maliyetinin büyük kısmını üstlenmiştir. Yerinden edilme durumunun uzaması ile, Türkiye, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi topluluğun devam eden ihtiyaçlarının karşılanması adına; Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat'ın amaçları ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın Kimseyi Geride Bırakmama ilkesiyle uyumlu şekilde, uluslararası sorumluluk paylaşımının artırılması ve sürdürülebilirliği yönünde çağrıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, 3RP'nin birçok faaliyeti ev sahibi toplulukların ve ilgili kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesine ve arttırılmasına odaklanmış olsa da, dayanıklılıkla ilgili ihtiyaçlar artmıştır ve bu alan eksik finanse edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda ve Geçici Koruma Yönetmeliğinde belirtildiği şekilde, geçici koruma sağlanan Suriyelilere sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler alanlarında ulusal sistemlere ve hizmetlere erişim sağlamaya devam etmektedir. Bunun yanında Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik kapsamında Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü, çalışma izni başvurularını değerlendirerek yabancılara, işgücü piyasasına erişme imkânı sağlamaktadır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, sosyal içermeyi güçlendirmek, kendi kendine yeterliliği teşvik etmek ve ev sahibi topluluk üyeleri ile yabancı toplulukların (geçici koruma sağlanan kişiler de dâhil olmak üzere) uyum içerisinde yaşamasına imkân tanımak için, uyum kavramını da Türkiye'deki yasal çerçeveye dâhil etmiştir.

3RP ortakları, Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından gerçekleştirilen mülteci müdahalesini desteklemeye yönelik çalışmakta ve uluslararası finans kuruluşları (IFI) gibi kalkınma ortaklarının sunduğu desteği tamamlamaktadır. Uygulamaya konduğu 2015 yılından bu yana, 3RP Türkiye'deki mülteci müdahalesi için toplamda 3,6 milyar dolarlık kaynağın Türkiye'de toplanmasına katkı vermiştir.

Bu destek, çoğunlukla talep artışı nedeniyle aşırı yoğunluğa maruz kalan kamusal sistem ve hizmetler ile geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yoğun olduğu bölgelere yöneltilmiştir.

Geçici Koruma Yönetmeliği, Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişmelerini sağlamaktadır. Sağlık hizmetleri sunumu, devlet hastaneleri, Göçmen Sağlık Merkezleri (GSM) ve Türk Toplum Sağlığı Merkezlerinin bir parçası olarak çalışan birimler aracılığıyla Sağlık Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. GSM'ler sağlık hizmetlerine erişimi artıran temel sağlık hizmetleri sunmaktadır. Göçmen Sağlığı Merkezleri ağı aracılığıyla, hastanelerin üzerindeki baskı hafifletilmiş, dil engelleri azaltılmış ve insan kaynakları kapasitesi artırılmıştır. Sağlık Sektörü, GSM'ler ve alt birimlerinde çalışan Türk doktor ve hemşire kadrosuna Suriyeli sağlık personelinin entegrasyonunu sağlayarak geçici koruma sağlanan Suriyelilere sunulan sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Eğitim Sektöründe, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), geçici koruma sağlanan Suriyelilerin milli eğitim sistemine katılımını desteklemeye devam etmektedir. Okul çağındaki (5-17 yaş) 680 binden fazla Suriyeli çocuk örgün eğitime kayıtlıdır ve 33 binin üzerinde öğrenci yükseköğrenime devam etmektedir. Sosyoekonomik faktörler yaşı daha büyük olan çocuklar başta olmak üzere, okula kayıt, devamlılık ve sınıf tekrarı gibi konularda belirgin bir etkiye sahiptir. Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) Programı, devlet destekli okul ulaşım hizmeti, yurtlarda barınma ve diğer tamamlayıcı hizmetler, ortaya çıkan engellerden bazılarının aşılmasına yardımcı olmaktadır. Yaklaşık 518 bin çocuk (kaydolanların yüzde 75'i), düzenli okul katılımını teşvik etmeyi ve örgün eğitime devam eden kız çocuklarına ve ortaokul öğrencilerine daha yüksek nakit miktarları sağlamayı amaçlayan bir program olan ŞEY programından faydalanmıştır.⁵ Bu kapsamda 69 bin çocuk çocuk korumaya yönelik sosyal yardım programlarından faydalanmıştır.

¹ İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Geçici Koruma İstatistikleri <https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27>

² 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmî Gazete

³ Geçici Koruma Yönetmeliği, 22.10.2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmî Gazete

⁴ İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Geçici Koruma İstatistikleri, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

⁵ Milli Eğitim Bakanlığı'na göre (Ağustos 2019), şimdiye kadar ŞEY Programı tarafından 258.229 kız çocuğu ve 259.648 erkek çocuğuna ulaşılmıştır.

İlgili teknik ve mesleki beceri eğitimleri alma süreçlerinde gençlere destek sağlanmaya devam edilecektir. 3RP ortakları, öğrenmeye ilişkin daha kapsamlı yollar sağlayan akredite programları destekleyecek ve geliştirecektir. Bu programlar, örgün ve mesleki eğitime erişimi, yaşam becerileri geliştirmeyi ve birkaç yıl eğitim alamamış kişiler için hızlandırılmış öğrenme programlarını geliştirecektir.

Özel ihtiyaç sahipleri, özellikle de kadınlar ve risk altındaki çocuklar, 3RP için öncelik olmaya devam etmektedir. 3RP ortakları, hedefli koruma yardımı sağlamaya yönelik sistem desteği sağlamak için çalışmıştır. Bu destek dahilinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti önleme ve buna müdahale etme, çocukların ihtiyaçlarına odaklanarak topluluk üyelerine koruma müdahaleleri ve psikososyal destek sağlama ve adli ve diğer uzmanlık gerektiren hizmetlere erişimi desteklemeye yönelik çalışılmıştır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), belirlenen ihtiyaçları karşılamaya devam ederek koruma vakalarının yönetimiyle ilgili erişim kapasitesini güçlendirmiştir. Bu kapsamda kadınlar, gençler ve çocuklar için güvenli alanlar ve konukları gibi özelleşmiş hizmetler sağlanmaktadır. Güvenli alanların kapsamının genişletilmesi ve çocuk koruma hizmetlerinin sağlanmasına öncelik verilmiştir.

3RP ortakları, bireylerin en acil ihtiyaçlarını karşılamada Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni desteklemeye ve en hassas kişilere nakit ve aynı yardım sağlamaya devam etmektedir. Sosyal Uyum Yardım (SUY) Programı, geçici

koruma sağlanan Suriyeliler arasında yardıma en çok ihtiyacı olan kişilere gıda gibi temel gereksinimlerini karşılamaları ve faturalarını ödeyebilmeleri için sağlanan bir nakit yardımı programıdır. 2016'da başlatılmasından bu yana, 2 milyondan fazla hassas durumdaki birey, SUY'dan⁶ yararlanmıştır. 2019 boyunca, geçici koruma sağlanan toplam 1,9 milyon Suriyeli, SUY ve diğer tamamlayıcı nakit temelli yardım müdahalelerinden birlikte yararlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sosyal destek programlarına bağımlılığını azaltmak ve kendi kendine yeterliliklerini desteklemeye yönelik becerilerini ve yeterliliklerini kuvvetlendirmek amacıyla, SUY'dan çıkış stratejisi hazırlamıştır.

Nüfus artışının hizmetler üzerinde sebep olduğu etkilere yönelik ilk müdahaleyi gerçekleştiren belediyeler; bakanlıklar ve il müdürlükleri tarafından sağlanan hizmetleri tamamlayıcı nitelikte hizmetler sunmaktadır. Talepteki artış, belediyelerin altyapısını ve hizmetlerini zorlamaya devam etmektedir. 2014'ten bu yana, mülteci nüfusunun %90'ına ev sahipliği yapan 60 belediyeyi desteklemek için 3RP ortakları tarafından 60 milyon ABD Doları destek sağlanmıştır. Bu destek, 2014 yılında 2,9 milyon ABD Dolarından 2019'da 23,7 milyon ABD Dolarına yükselmiştir.⁷

2016 yılında kabul edilen Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik, kendi kendine yeterliliği teşvik etme amacıyla, geçici koruma sağlanan Suriyelilere, çalışma izinleri için başvuru yapma ve resmi istihdama erişim hakkı vermektedir. 2016 yılından bu yana,

(geçici koruma sağlanan ve oturma izni olan Suriyeliler de dâhil olmak üzere) Suriye vatandaşlarına 31 Aralık 2019 itibarıyla toplamda 132.497 çalışma izni verilmiştir.⁸ İşverenler ve iş arayan kişilerin deneyimlediği artan işsizlik, karşılıksız sosyal yardımlar ve sosyal engeller (dil engeli vb.) kayıtlı istihdamın önünde zorluklar oluşturmaya devam etmektedir. Kayıt dışılığı azaltma adına farkındalık, bilgilendirme, bilinçlendirme, faaliyetleri yürütülmekte ve önümüzdeki süreçte bu tür faaliyetlerin desteklenmesine devam edilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca yönetmelik kapsamında mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacaklar, çalışma izni muafiyeti kapsamına alınmışlardır. Türkiye'de geçici koruma sağlanan Suriyelilerin erişimini artırma çalışmaları, Türkiye'nin genelinde artan işsizlik oranlarıyla karşı karşıya olduğu bir dönemde gerçekleştirilmektedir.

Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin söz konusu ulusal sistemlere dâhil edilmesi, aynı zamanda geçici koruma sağlanan gençler ve çocuklar için uyum, farkındalık yaratma kampanyaları ve dil öğrenimine de atıfta bulunan, Türkiye'nin 11. Ulusal Kalkınma Planında (UKP) da belirtilmiştir. 3RP, ulusal kalkınma süreçlerinin yanı sıra, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA'lar) uygulanmasının devamlılığı ve "kimseyi geride bırakmamak" için Türkiye Cumhuriyeti Devletine destek sağlamak amacıyla, Birleşmiş Milletler Kalkınma İşbirliği Stratejisi (UNDCS) ile uyumlaştırma çalışmalarına devam etmektedir.

⁶ Mezun olanlar da dâhil olmak üzere SUY kayıtlarına göre - WFP'den alınmıştır.

⁷ Daha fazla bilgi için bkz. Belediye Destek Gösterge Tablosu. <https://data2.unhcr.org/en/dataviz/75?sv=4&geo=113>

⁸ Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Verileri (07.11.2019).

İHTİYAÇLAR

Suriye krizinin dokuzuncu yılına girmesiyle birlikte, komşu ülkelerdeki mülteci durumu da uzamaya devam etmektedir. Türkiye'nin kamusal sistemi, ulusal yasal çerçeveye uygun olarak mültecilere hizmet sağlamaktadır. Bu yolla geçici koruma sağlanan Suriyeliler, başta sağlık ve eğitim alanları olmak üzere kamu sistemlerine giderek daha fazla dahil edilmektedir.

Artan nüfusla beraber ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamak ve yerinden edilmenin yol açtığı hassasiyetleri gidermek amacıyla, kamu kurumlarının gereken altyapı ve uzmanlığı sağlamak için ek kaynaklara ve kapasiteye ihtiyacı bulunmaktadır. Kamu kurumlarına bu alanlarda sağlanmakta olan destek, fazladan beşeri ve mali kapasite, hizmetlerin kapsamını genişletmek için altyapı ve teçhizat ve kurumsal sistemlerin dayanıklılığını güçlendirmek için teknik destek sağlanmasını içermektedir.

Hizmetlere yönelik talep artışı ve hizmet sunumunda yaşanan aşırı yoğunluk, Türkiye'nin güneydoğusu ve İstanbul gibi, geçici koruma sağlanan Suriyeli nüfusunun yüksek olduğu illerde daha belirgindir. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yüzde 98'inden fazlasının ev sahibi topluluklarda ikamet etmesi ile, belediyeler, nüfus artışıyla başa çıkılması için ilk müdahaleyi gerçekleştiren kurumlar arasında yer almaktadır. Geçici koruma sağlanan 1,4 milyondan fazla Suriyeli, Türkiye'nin güneydoğusunda, mültecilerin en yoğun olduğu dört ilde bulunan ev sahibi topluluklarda yaşamaktadır.⁹ Bölgedeki toplam nüfusta yüzde 20 artışa karşılık gelen bu durum, yıllık 70 milyar litre ilave su tüketimi ve 1 milyon ton katı atık üretimi gibi fazladan tüketimi beraberinde getirmektedir. Şu anda 3RP kapsamında belediyelere sağlanan destek, hizmet sunumu

için gereken ilave ihtiyaçların ancak yüzde 10'unu karşılamaktadır. Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yapılan yakın tarihli bir çalışma, geçici koruma sağlanan Suriyeli vatandaşları barındırmanın, belediyeler için, kişi başına yıllık 126 ABD Doları veya tüm Türkiye belediyeleri için toplamda 455 milyon ABD Dolarına karşılık gelen önemli mali sonuçlar doğurduğunun altını çizmektedir.¹⁰ Hizmet ve altyapı açısından belediyelere sağlanan desteğin acilen artırılması gerekmektedir.

Hizmetlere erişimi iyileştirmek için, geçici koruma sağlanan Suriyeliler haklar ve hizmetler hakkında doğru bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Suriyeliler de dâhil olmak üzere farklı uyruklardaki yabancıları kapsayan, bilgi ihtiyaçları ve iletişim kanalları konulu bir ankete göre, katılımcıların çoğunluğu, Türkiye'de kendilerine sunulan haklardan, hizmetlerden ve yükümlülüklerinden haberdar olmadıklarını bildirmiş olup, aynı endişeyi dile getiren kadınların sayısı daha yüksek olmuştur.¹¹ Başta çocuklarına yönelik yardım veya günlük yaşamlarında şiddet, taciz veya kötü muamele ile karşı karşıya kaldıklarında alınacak yardım olmak üzere, koruma ve yasal destek hizmetleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ifade eden Suriyeli kadınlarla yapılan görüşmeler de bu bulguları desteklemektedir.¹²

Bu bakımdan dilin; hizmetlere erişim ve sosyal uyumun önündeki en büyük engellerden biri olduğu açıktır. Bu durum, diğer alanlara ek olarak, sağlık ve eğitim alanında açık bir biçimde görülmektedir. Hizmetler ücretsiz olarak sağlanmaya devam ettiği hâlde, geçici koruma sağlanan Suriyeliler, süreç ve talimatları anlamakta zorluk çektikleri için güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Okul çağındaki çocukların büyük bölümü ülke genelindeki okullara kaydolmuş durumdadır, ancak yaklaşık yüzde

37'lik bir kesim (yaklaşık 400 bin çocuk) hâlâ okula kayıtlı değildir ve eğitim fırsatlarından yararlanamamaktadır. İlkokulda kayıt oranı yüksektir (%87,8), ancak ortaokul (%72,7) ve lise (%34) seviyelerinde bu oran önemli düzeyde düşmektedir. Okula gidemeyen çocuklar homojen bir grup oluşturmamaktadır ve farklı profillerde oldukları için uygun bir eğitim yöntemi belirlemek amacıyla özel yaklaşımlara başvurulmalıdır.

Durumun uzaması ile, geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler birikimlerini büyük ölçüde tüketmiştir ve yüksek oranda ekonomik güvensizlik düzeyleriyle karşı karşıyadır. Artan tüketici fiyatları, konut, kamu hizmetleri ve gıda maliyetleri gibi artan yaşam maliyetleri,¹³ halihazırda ihtiyaç sahibi durumunda olan haneleri ve bu hanelerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetlerini olumsuz etkilemektedir.¹⁴ Değerlendirmeler, Türkiye'de geçici ve uluslararası koruma kapsamında kayıtlı kişilerin yüzde 42'sinin yoksulluk sınırının altında yaşadığını göstermektedir. Bu kişilerin yüzde 85'ini geçici koruma sağlanan Suriyeliler oluşturmaktadır.¹⁵ Geçici koruma sağlanan birçok Suriyeli hane halkı hâlâ standartların altındaki evlerde yaşamaktadır.¹⁶ Diğer taraftan yalnız kadın hane reisinin sorumlu olduğu hane halkları (dul, bekâr anneler veya bekâr kadınlar) ciddi şekilde etkilenmiştir.¹⁷ Artan yaşam maliyetleri, kentsel alanlarda ihtiyaç sahibi durumunda olan haneleri olumsuz yönde etkilerken; hem uzun vadede, hem de mevsimlik tarım için göç eden kırsal kesimde yaşayan bireyler, yeterli barınma, hijyen ürünleri, hizmetler ve gıda gibi temel ihtiyaçlarına erişimde sıkıntı yaşamaktadır.

Geçici koruma sağlanan Suriyeli ve ev sahibi toplulukların kendine yeterliliğinin ve dayanıklılığının artırılması, bir zorluk olmaya devam etmektedir. Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine

⁹ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Geçici Koruma İstatistiklerine göre, Kilis, Hatay, Gaziantep ve Şanlıurfa, Türkiye'de geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yüzde bakımından en büyük bölümüne ev sahipliği yapmaktadır.

¹⁰ Türkiye Belediyeler Birliği, Suriyeli Mülteciler ve Türkiye'deki Belediyeler, Mali Etki Analizi, Mart 2019.

¹¹ Türkiye'de Mülteciler ve Sığınmacıların Kullandığı Bilgi İhtiyaçları ve İletişim Kanallarına İlişkin UNHCR Anketi

¹² BM Kadın Birimi: Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Kadın ve Kız Çocuklarının İhtiyaç Analizi, Haziran 2018

¹³ Lütfen bkz. <http://www.turkstat.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelisi>

¹⁴ Türkiye İstatistik Kurumundan alınan veriler, mülteciler için Minimum Harcama Sepetinin (MHS), altı kişilik bir hane halkı için 2.031 TL veya kişi başına 339 TL olduğunu göstermektedir. En son SUY Dağıtım Sonrası İzleme Raporu, son zamanlardaki yüksek enflasyon düzeyleriyle karşı karşıya kalan mültecilerin, temel ihtiyaçlarını karşılamak için başa çıkma stratejilerine başvurmak zorunda kaldıklarını göstermektedir. 2019 2. Üç Aylık İzleme Raporu, Ekim 2019

¹⁵ Kapsamlı Savunmasızlık İzleme Çalışması, 3. Tur, WFP, Mayıs 2019.

¹⁶ Haziran 2018 tarihli Kurumlar Arası Birim, Kış Sonrası Dağıtım İzleme (DSİ) verileri, mülteci hane halklarının %20'sinin, "standartın altındaki" barınma imkânları ile yaşadığını göstermektedir. DSİ, 19 ilde gerçekleştirilmiştir.

¹⁷ BM Kadın Birimi: Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Kadın ve Kız Çocuklarının İhtiyaç Analizi, Haziran 2018

Dair Yönetmelik kayıtlı istihdama erişim imkânı sağlamak olsa da ihtiyaçlar yüksek oranda devam etmektedir. Bunlardan bazıları, işverenler ve arayanlar için çalışma izinleriyle ilgili bilgi artırmaya yönelik destek, iş arayan kişiler için şehirler arası hareketliliğin artırılması ve Türkçe dil becerilerinin artırılmasıdır.

Resmi istihdama erişimi artırmak için birçok yasal ve idari düzenleme yapılmıştır. Örneğin, 2018'de, geçici koruma sağlanan Suriyelileri istihdam eden işverenler için, yıllık çalışma izni ücretleri yüzde 40 oranında sübvansede edilmiştir.¹⁸ Ancak yine de Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik etkili bir şekilde uygulanmasının desteklenmesine, farkındalığın artırılmasına, engellerin azaltılmasına ve Suriyelileri istihdam etmeleri için işverenlere verilen teşviklerin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler zamanla artarak iş olanaklarına erişmiş olsa da (örneğin, hane halklarının yüzde 84'ü, çalışan bir aile üyesine sahip olduklarını bildirmektedir), çalışan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sadece yüzde üçü bunu kayıtlı olarak yapmakta ve sosyal güvenlik, iş güvencesi ve asgari ücrete erişim sağlamaktadır.¹⁹ Hane halklarının yüzde 71'i nitelikli veya güvenilir işlere erişememektedir.²⁰ Ev sahibi topluluk içindeki istihdam durumu da zorlayıcı olup, işsizlik oranı %13,9'a ve gençler için işsizlik oranı %27,1'e ulaşmıştır.²¹

3RP ortaklarının çalışmaları 27.100 kayıtlı işe doğrudan ve dolaylı olarak katkı sağlamıştır. Bu bağlamda yeni istihdam fırsatları yaratılmış, işe yerleştirme çalışmaları yapılmış ve kamu kuruluşlarına gönüllü öğretmenler ve diğer sağlık ve erişim personeli istihdam edilmiştir. Ancak, kayıtlı ekonomiye geçişi desteklemek için yeni kayıtlı istihdam fırsatlarının yaratılmasına ve istihdam yaratmayı teşvik edecek yeni yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin SUY Çıkış

Stratejisi, SUY'nin "en az hassasiyeti olan" faydalanıcılarının kendi kendine yeterliliğini sağlamaya yönelik, Suriyeliler için 167 bin kişilik, ev sahibi topluluk için ise buna yakın bir sayıda istihdam fırsatı yaratılmasının gerekli olacağını tahmin etmektedir.

Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin varlığının hizmet sunumu ve istihdam olanakları üzerindeki söz konusu etkisi, topluluklar arasındaki gerilimlerin ve gerçek veya algılanan rekabetin belirginleşmesiyle birlikte, sosyal uyumu etkilemiştir. Bu, sosyal uyum teşvik etmeyi amaçlayan girişimlere devam etme ihtiyacının da bir göstergesidir. Öte yandan, düzenli olarak yapılan anketlerin çıktıları arasında, zaman içerisinde topluluklar arası algıların düzeldiğini gösteren çıktılar da vardır.²²

2018 yılında yapılan katılımcı değerlendirme çalışmalarında geçici koruma sağlanan Suriyelilerle yapılan görüşmelerde, gençlerin eğitim hayatından iş hayatına geçişte desteklenmesinin Suriyeliler için kendi kendine yeterliliği artırmada bir öncelik olduğu ifade edilmiştir.²³ Çalışmalarda gençlerin güçlendirilmesinin önemine vurgu yapılmış; kadınların, erkeklerin, kız ve oğlan çocuklarının hizmetlere eşit bir şekilde erişebilmesi için toplumsal cinsiyet perspektifine ağırlık verilmiştir.²⁴

Birey seviyesinde koruma ihtiyaçları devam etmektedir. Toplumsal cinsiyeti, cinsiyet yönelimi ve toplumsal cinsiyet kimliği ne olursa olsun, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDS) mağdurları için güvenli barınma olanakları sınırlıdır. Bu durum, ulusal ve yerel düzeyde yetkili makamlarla iyi bir koordinasyon ve iş birliği sağlanmış olmasına rağmen söz konusudur. Erkekler ve oğlan çocukları için mevcut TCDS önleme ve müdahale programları sınırlıdır.

Çocuk evliliği, erken evlilik ve zorla evlilik, kritik önemini koruyan bir meseledir. Bu konuda çalışmalar devam etse de,

Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planını destekleyecek şekilde programlamanın kapsamı genişletilmelidir.

Olumsuz sosyal normlar, geleneksel uygulamalar ve geçim sıkıntısıyla bir araya geldiğinde süregelen bir risk durumu yaratmaktadır. Bu durumdaki birçok aile, çocuk evliliklerini kendileri ve çocukları için geleceği güvenceye almanın tek yolu olarak görmektedir. Geçim kaynaklarının kısıtlılığı ise ailelerin bir çözüm olarak çocuklarını işgücüne dâhil etme riskini artırmaktadır. Özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerin sokaklarında ve sanayi bölgelerinde, çocuklar tehlikeli koşullarda çalışmaktadır. Sahadaki gözlemler, çocukların da içinde bulunduğu giderek artan bir Suriyeli nüfusun mevsimlik tarım işlerinde çalıştığını ortaya koymaktadır.

3RP kapsamında yapılan sektörel ve sektörler arası müdahalelerin hedefi, söz konusu ihtiyaçları birleştirici ve tamamlayıcı bir şekilde karşılamaktır. Yaşlılar, engelli yetişkin ve çocuklar, risk altındaki çocuklar ve kadınlar gibi özel ihtiyaç sahibi gruplara özel önem verilmektedir. 3RP kapsamında, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve Suriye krizinden etkilenen ev sahibi topluluk üyelerinin ihtiyaçları karşılanmaktadır; ancak 3RP ortakları, Türkiye'nin bu nüfusa ilaveten ev sahipliği yaptığı diğer uyruklardan 350 bin şartlı mülteci ve uluslararası koruma statüsü sahibine de hiçbir ayırım gözetmeksizin hizmet sağlamayı sürdürmektedir.

3RP ortakları, sektörler arası çalışmalar yoluyla nüfus artışının ve insani yardımın doğal kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla, programatik müdahalelerde çevresel sürdürülebilirlik konularının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaktadır.

¹⁸ 2019 yılı için yıllık çalışma izni harç tutarı yabancılar için 761,10 TL iken geçici koruma sağlanan Suriyelilerin istihdam edilmesi hâlinde işverenden çalışma izni harcı 283,20 TL olarak alınmaktadır.

¹⁹ WFP ve Türk Kızılayı Raporu, Türkiye'deki Mülteciler: Geçim Kaynakları Anketi Bulguları, 2019, s. 4

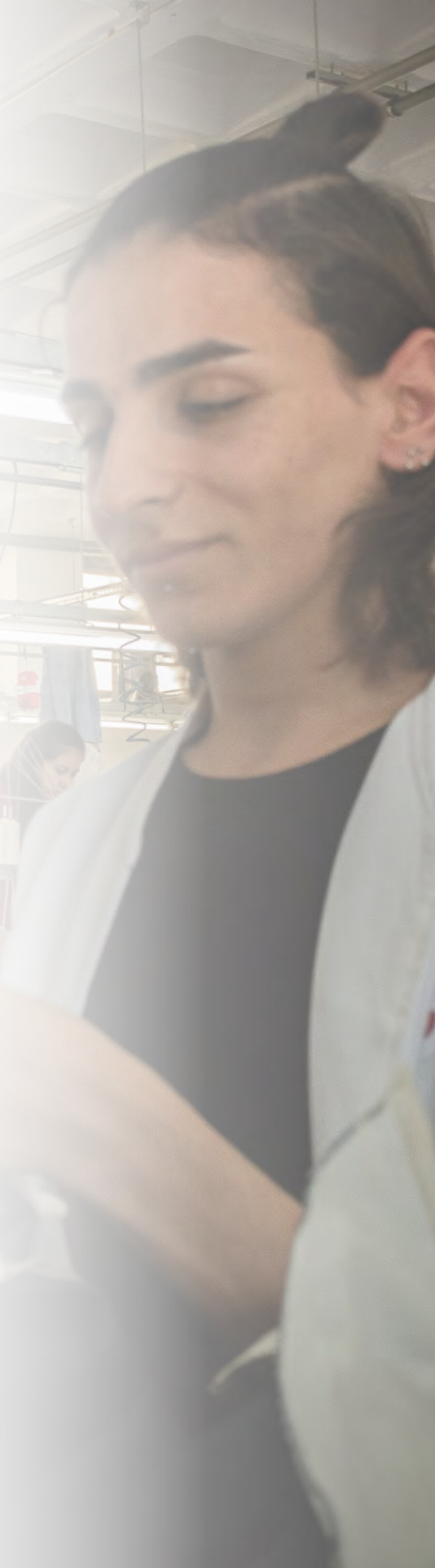
²⁰ WFP, Geçim Kaynakları Araştırması, Kesin Olmayan Sonuçlara İlişkin Sunum, Temmuz 2018 ve Kapsamlı Zarar Görebilirlik Haritalama Çalışması, Mayıs 2018.

²¹ TÜİK, İşgücü İstatistikleri, Temmuz 2019 <http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30687>

²² Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı FRIT Ofisi, SUY Programından Çıkış Stratejisi, Aralık 2018.

²³ Uluslararası Kriz Grubu: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler: Büyükşehir Gerilimlerinin Ortadan Kaldırılması - Ocak 2018

²⁴ WFP, Türkiye'de Sosyal Uyum, Mülteci ve ev sahibi topluluk çevrimiçi anketleri, Tur 1-2-3, Temmuz 2018.

MÜDAHALE

Müdahale, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Geçici Koruma Yönetmeliği uyarınca sürdürülmektedir. Türkiye'deki yasal çerçeve, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin hizmetlere erişimini sağlamaktadır. Bu çerçevede kamusal sistemler ve ulusal kurumlar, Suriyelilerin sağlık hizmetlerine, eğitim hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişimlerini sağlamak için ve girişimci dostu yasal çerçeve ve Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliğin sağladığı kayıtlı istihdam fırsatları aracılığıyla geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kendi kendine yeterli hâle gelmeleri için hizmetlerini genişletmiştir. 3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin hizmetlerden faydalanabilmeleri amacıyla, hizmet sunumu kalitesinde veya aynı hizmetlerden faydalanan ev sahibi topluluğa hizmetlerin sağlanmasında olumsuz bir etki yaşanmaksızın, kamu kurumlarına destek sağlamak üzere çalışmaktadır. 3RP ortakları, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin uyum çalışmalarını desteklemek için, ev sahibi topluluk üyeleri arasında farkındalığı artırmaya, sosyal gerilimlere neden olan ve yanlış bilgidir kaynaklanan sorunları ele almaya, yerel düzeyde kapsayıcı hizmet sunumunun sağlanmasına yönelik çabaları desteklemeye ve sürdürülebilir ve hedefli sosyal uyum faaliyetlerini teşvik etmeye yönelik çabaları artırmayı planlamaktadır.

3RP ortakları, 3RP'nin fonlama kapsamı dışında olarak Türkiye Cumhuriyeti Devletine destek sağlayan aktörlerin giderek artmakta olan rolünün farkındadır. Mültecilere ilişkin Küresel Mutabakat, Yeni Çalışma Yöntemi Girişimi (New Way of Working) ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ilkelerine uygun olarak, müdahalede tamamlayıcılığın teşvik edilmesi amacıyla ortaklıkların güçlendirilmesine büyük önem verilmektedir. 3RP kapsamında tutarlı ve sürdürülebilir bir müdahale oluşturmak ve Türkiye Cumhuriyeti Devletine etkin destek sağlamak için koordinasyon platformları aracılığıyla ortaklar arasında tamamlayıcılık sağlanması

amaçlanmaktadır. Ayrıca, 3RP ortakları, yerel hizmet sunumunda resmi kurumlar ve sivil toplum ortakları arasında tamamlayıcılığı desteklemek için yerel koordinasyon mekanizmalarına dahiliyeti teşvik etmektedir.

3RP'nin 2020-2021 dönemi için stratejik hedefleri, ulusal sistemlere dahil edilmeyi, kendi kendine yeterlilik ve sosyal uyumu teşvik etmeye yönelik stratejik öncelikleri yansıtabilecek şekilde gözden geçirilmiştir. Stratejik objektifler aşağıdaki gibidir:

- **Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin korunmasına katkıda bulunmak**
- **Ulusal sistemlere dahil edilmeyi desteklemek**
- **Uyum, kendi kendine yeterlilik ve çözümleri teşvik etmek**

Aşağıdaki uygulamaya yönelik ilkeler, 3RP'nin stratejik yöneliminin belirlenmesinde yol gösterici olmaya devam edecektir.

- **Ulusal ve yerel kurumlar aracılığıyla yardım ve hizmet sunumuna yönelik desteğin önceliklendirilmesi**
- **Hizmetlere yönelik talebin uygunluğu aştığı durumlarda doğrudan ve geçici hizmetler sağlanması ve bu hizmetlerin ev sahibi topluluk sistemlerine entegre edilmesi amacıyla strateji geliştirilmesi**
- **Farkındalığı artırmak ve ihtiyaç sahibi kişilerin mevcut hizmetlere ulaşmalarını sağlamak için erişim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi**
- **Hizmet sağlayıcılar arasındaki yönlendirmelerin güçlendirilmesi ve yönlendirme takibinin yapılması için gerekli kurumsal kapasitenin desteklenmesi**
- **Verilen tüm eğitimlerin (örneğin, dil, meslek ve beceri eğitimi) kendi kendine yeterlilikle ve uyumlu (iş piyasasına erişim, yükseköğrenime erişim, sosyal iştirak ve katılım) bağlantısının kurulması**
- **3RP ortakları tarafından sağlanan destek, müdahaledeki tamamlayıcılığı sağlamak için Türkiye'nin mülteci müdahalesine destek veren diğer aktörleri dikkate alacaktır.**

Ortaklar ve sektör çalışma grupları, 2019 yılı boyunca müdahalelerinde uzun vadeli çözümler, sürdürülebilir planlama ve dayanıklılığı geliştirmeye devam etmiştir. Müdahaleye ilişkin bu öncelikler, 3RP ortaklarının kamu kurumlarına destek sağlamak amacıyla yaptıkları ve hızla artan yatırım ile en iyi şekilde yansıtılmaktadır. Bu destek ek mali kaynak, insan kaynağı ve altyapı kaynağı açısından katkı sunulması veya mevcut kapasitelerin kuvvetlendirilmesi amacıyla verilmektedir. Bu destek, ulusal sistemlerin ev sahibi topluluklara hizmet verme kapasitesi etkilenmeden, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ulusal ve yerel hizmet sunumuna dahil olmasını sağlamak için çok önemlidir. 3RP ortaklarının 15'ten fazla farklı bakanlığı ve kamu kurumunu desteklemeye devam etmesiyle birlikte, kamu kurumlarına aktarılan destek 2017'den bu yana 500 milyon ABD Dolarına ulaşmıştır.

KALICI ÇÖZÜMLER STRATEJİSİ

Mülteci müdahalesi, genelde mültecilerin yaşamlarını yeniden inşa etmelerine ve insan onuruna yakışır biçimde ve barış içinde yaşamalarına olanak tanıyan çözümler bulmayı amaçlamaktadır. Küresel olarak bu çözümler yerel entegrasyon, yeniden yerleştirme ve gönüllü geri dönüşü kapsamaktadır. 3RP ortakları, bütün kalıcı çözümler için ön koşullar olan dayanıklılık ve kendine yeterliliği artırmayı amaçlamaktadır. Mültecilere ilişkin Küresel Mutabakatın dört amacından biri kendine yeterliliğin artırılmasıdır.

Türkiye'deki yasal çerçeve, geçici koruma sağlanan Suriyelilere yönelik sosyal ve ekonomik içermeye olanak tanımaktadır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, "uyum" kavramını tanımlarken, topluluk üyelerini ve geçici koruma sağlanan kişiler de dâhil olmak üzere yabancıları uyum içinde yaşamaya teşvik etmeyi, üçüncü kişilerin desteğine olan bağımlılığı azaltmayı ve yabancıların sosyal yaşamın tüm alanlarında bağımsız faaliyet gösterme düzeyini artırmayı amaçlamaktadır. Uyum politikası, geçici koruma sağlanan Suriyeliler dahil olmak üzere yabancıları kendine yeterlilik, dayanıklılık ve topluma katkıda bulunmaya yönelik bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlamaktadır.

Üçüncü ülkeye yerleştirme, Türkiye'de yaşayan en hassas durumdaki bazı kişilere sunulan bir seçenek olmaya devam etmektedir. 2020 için, üçüncü ülkeye yerleştirme kotalarının muhafaza edilmesine ve tamamlayıcı yolların genişletilmesine yönelik Türkiye'deki

savunuculuk faaliyetleri devam edecektir. Bu faaliyetler, Mültecilere ilişkin Küresel Mutabakatta belirtildiği gibi, dünya çapında yeniden yerleştirme programlarının kapsamını genişletmek ve tamamlayıcı yolların kullanılabilirliğini daha sistematik bir şekilde artırmak için sarf edilen küresel çaba ile uyumlu olacaktır.²⁵ Tamamlayıcı yolların kalıcı çözüm seçeneklerine erişimi artırma potansiyeli olmakla birlikte, mülteciler bu yollara erişimde hukuki, idari ve uygulamaya yönelik engellerle karşı karşıya kalmaktadır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve ikincil mevzuat, gönüllü geri dönüş prosedürlerini düzenleyen hükümler içermektedir. 3RP ortakları tarafından GİGM'ye²⁶ sunulan destek, geri dönüşlerin gönüllü olarak, bağımsız ve bilgilendirilmiş bir seçim ile yapıldığını göz önünde bulundurarak, bu süreçleri güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve 3RP ortakları, güvenli ve onurlu bir şekilde gerçekleştirilen geri dönüşlere hazırlanma aşamasında nüfus kaydının ve eğitim sertifikaları ile mesleki yeterlilik sertifikalarının belgelendirilmesinde karşılaşılan engellerin ele alınması konusunda iş birliği yapmaktadır.

Bunun yanı sıra, mevcut ve planlanan faaliyetler, acil durumlara hazırlıklı olmak ve farklı durumlarda uygulanabilir olmaları adına gözden geçirilecektir. Ulusal düzeyde Kalıcı Çözümler Çalışma Grubu ve Suriye Görev Gücü gibi ilgili platformlarla kurulan yakın işbirliği üzerinden hızlı bir hazırlık süreci gerektiren acil durumlar da buna dahildir.

²⁵ Mülteciler için Küresel İlkeler Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Raporu, s. 24

²⁶ Göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. (15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi No. 4, Madde 158)

SOSYAL BÜTÜNLEŞME VE UYUM

Türkiye’de geçici koruma sağlanan Suriyelilere ilişkin kapsamlı yasal çerçeve, sosyal uyum bileşenlerini ve “uyuma” yönelik çabaları kapsamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kapsayıcı politika çerçevesi ve ev sahibi toplulukların pozitif tutumu, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin dışlanmasını azaltmaya ve Suriyeliler ile ev sahibi topluluk arasında olumlu ilişkilerin teşvik edilmesine yönelik önemli bir katkı sağlamıştır. Durumun uzaması, bu çabaların artırılmasını gerektirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Şubat 2018’de Uyum Strateji Belgesini kabul etmiş ve bir Ulusal Eylem Planı geliştirmiştir. Yasal çerçeve uyarınca ve GİGM tarafından koordine edilen Ulusal Uyum Stratejisi, hem ulusal düzeyde hem de il düzeyinde ev sahibi ve mülteci topluluklar arasında uyumu teşvik etmekte, sosyal içermeyi güçlendirmekte ve geçici koruma sağlanan Suriyelilerin dayanıklılığını teşvik etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin uyum çalışmaları doğrultusunda ve ulusal uyum çabalarını desteklemek amacıyla, 3RP kapsamında sektörler arası bir sosyal uyum çerçevesi geliştirilmiştir. Çerçeve, sosyal uyuma yönelik programlamayı yönlendirmek ve koordine etmek için, gözlemlenen eğilimler ve alınan dersler üzerine inşa edilmiştir ve saha istişareleri ile ulusal istişarelere dayanarak somut önerilerde bulunmaktadır. 3RP ortakları 2020’de, çerçeve uyarınca, ev sahibi topluluk üyeleri arasında farkındalığı artırmaya, sosyal gerilimlere neden olan

ve yanlış bilgidenden kaynaklanan sorunlarını ele almaya, hizmet sunumunda sosyal uyumun yerel düzeyde yaygınlaşmasını desteklemeye ve sürdürülebilir ve özelleşmiş sosyal uyum faaliyetlerini teşvik etmeye yönelik çabaları artıracaktır. Bu çalışmaların tamamında “zarar vermeme” ilkesi gözetilecektir.

Uyum kavramının yasal çerçeveye dâhil edilmesi, mültecilerin sosyal ve ekonomik katılımını artıran sosyal uyum bileşenlerinin ulusal hizmet sunumu (sağlık ve eğitim gibi) kapsamında yaygınlaştırılmasına olanak sağlamıştır. Bu hizmetler kamudaki farklı kurum ve kuruluşlar tarafından sunulmaktadır. Hizmet sağlayıcılara yönelik yatırımlar, kurumların yardım sağlama kapasitelerini desteklemek ve topluluklar arasındaki rekabeti sınırlayarak destek eşitsizliği konusundaki yanlış algıların önüne geçmek açısından kilit öneme sahiptir. Aynı zamanda, zarar vermeme ilkesinin uygulanması, geçici koruma sağlanan Suriyelilere yapılan yardımlara, ev sahibi topluluk üyelerinin dâhil edilmesini gerektirmektedir.

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler için kendine yeterlilik ve dayanıklılığın teşvik edilmesi, uyumun kilit unsurlarından biridir ve 3RP ortakları, geçim faaliyetlerini desteklemeyi, iş piyasasına erişimi ve örgün eğitime erişimi desteklemeyi sürdürmektedir. Dil farklılıkları, Suriyelilerin ev sahibi topluluk üyeleriyle iletişim kurmasına ve

bir araya gelmesine engel olduğu için, sosyal uyumun gelişmesinin önünde ciddi bir engel olmaya devam etmektedir. 3RP ortakları, Türkiye Cumhuriyeti Devletine destek vererek, geçici koruma sağlanan Suriyelilere Türkçe öğrenmeleri için fırsatlar sağlamak ve çalışma ortamlarında ev sahibi topluluk ile daha iyi ilişkiler kurulmasını kolaylaştırmaktadır.

Belediyeler, toplumlar arasındaki etkileşimlerde ön planda oldukları için, uyum ve sosyal uyum programlamasının uygulanmasında kilit rol oynamaktadır. Yerel hizmetler ve tesisler, artan nüfustan kaynaklı baskının hafifletilmesi ve ev sahibi topluluk üyeleri arasındaki olumsuz algının azaltılması için daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır. 3RP ortakları, topluluklar arasındaki diyaloga destek vererek ve bu konuda arabuluculuk yaparak liderlik rolü üstlenen yerel kurumları desteklemeye devam etmektedir. Bunun yanı sıra geçici koruma sağlanan Suriyelilerin belediye yapılarındaki katılımının artırılması desteklenmektedir.

3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi toplulukları bir araya getirmek amacıyla düzenli olarak organize edilen yerel toplantılar, teknik destek sağlayan uygulamalar ve farkındalık artırma faaliyetleri de dâhil olmak üzere hedeflenen uyum faaliyetlerini desteklemektedir. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi toplulukların ortak faaliyetlere katılımını artırmak, diyalogu artırmaya yönelik fırsatlar yaratmak, farkındalığı artırmak, doğru bilgiyi yaymak ve geçici koruma sağlanan Suriyelilerin temsili yapıları katılımını güçlendirmek önem taşımaya devam etmektedir.

SOSYAL KORUMA

Sosyal koruma, daha fazla eşitlik ve sosyal uyum sağlanmasında ve insani ve ekonomik gelişmenin desteklenmesinde son derece önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal koruma ve sosyal güvenlik,²⁷ kişinin yaşamı boyunca yoksulluğu, yoksulluk kaynaklı hassasiyetleri ve sosyal dışlanmayı veya diğer hassasiyetleri azaltmak ve ortadan kaldırmak için tasarlanmış bir dizi politika ve program olarak tanımlanmaktadır. Sosyal koruma, temel hizmetlere erişimi desteklemenin yanında, ailelerin, çocuklar ile hassas durumdaki diğer aile fertlerinin bakımını sağlama becerilerini güçlendirmektedir. Sosyal koruma politikaları genel olarak şu dokuz temel alanı kapsamaktadır: çocuk ve aile yardımları, annelik yardımı, işsizlik desteği, iş kazalarına ilişkin yardımlar, hastalık yardımları, sağlık yardımı (tıbbi bakım), ileri yaş yardımları, maluliyet yardımları ve ölüm yardımları.

Türk sosyal koruma sistemi kapsamında, sosyal güvenlik ve sosyal hizmetler ve yardımla ilgili farklı bileşenler bulunmaktadır. Sosyal güvenlik sistemi, toplumun genel olarak ulusal sağlık hizmetleri, emeklilik yardımları ve işsizlik sigortası yoluyla sigorta kapsamına alınmasını amaçlamaktadır. Genel sağlık hizmetleri ve bazı hassas durumdaki gruplara sağlanan primler hariç olmak üzere, sosyal güvenlik temelde kişinin kendisinin finanse etmesine dayalıdır. Sosyal hizmetler ve yardım sistemiyle yoksulluğun azaltılması ve özel ihtiyaç sahibi kişilere sosyal bakım sağlanması hedeflenmektedir.

Resmi iş olanakları ve çalışma izinlerinden yalnızca sınırlı sayıda geçici koruma sağlanan Suriyelinin yararlandığı göz önünde bulundurulduğunda, sosyal koruma 3RP müdahalesinin temel unsurlarından birini oluşturmaya devam etmektedir. 3RP ortakları, öncelikle sosyal hizmet ve hedefe yönelik sosyal yardım süreçlerine katkı sunarken, aynı zamanda genel sosyal koruma sisteminin

güçlendirilmesini de desteklemektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu, Türkiye’de yasal olarak ikamet eden yabancıların mevcut altyapı ve süreçler aracılığıyla sosyal yardıma erişim sağlamalarına olanak tanımaktadır. 3RP ortakları, yerel merkezli Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla nakit temelli destek sunmak; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Sosyal Hizmet Merkezleri ile İŞKUR İl Müdürlükleri ve diğer yerel kurumlar aracılığıyla sosyal hizmetlere ve istihdam hizmetlerine erişim olanağı sağlamak üzere AÇSHB ile yakın iş birliği içinde çalışmaktadır.

3RP ortakları, 2020’de, resmi sosyal koruma sağlayan sosyal sigorta sistemine erişimi sağlamak amacıyla, resmi istihdama erişimin artırılmasına öncelik vermeye devam edecektir. İşsizlere ve aynı zamanda kayıt dışı çalışan kişilere (kadınlar ve gençlere odaklanılmak üzere) kayıtlı işgücü piyasasına adım atmalarına olanak sağlayabilecek hizmetlere erişimleri için gereken nitelikleri kazandırmak amacıyla gerekli bilgi ve beceriler sunulacaktır. Ayrıca, işverenler kayıtlı eleman çalıştırmak ve bu kişilerin sosyal güvenlik sistemine kayıt süreçlerinde desteklenecektir.

3RP ortakları, özel ihtiyaç sahiplerini, ihtiyaçlarını gidermeye yönelik sosyal hizmetler aramaları için güçlendirmeye yönelik ve çocukların, ergenlerin, engelli kişilerin ve yaşlıların katılımının artmasına katkıda bulunmak için çalışmalar yürütecektir. 3RP ortakları ayrıca, özel ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi ve bu bireylere hizmetlere erişmelerinde yardımcı olma konularında toplulukları güçlendirecektir.

²⁷ Sosyal koruma sistemleri, sosyal destek de dâhil olmak üzere, katımlı planların (sosyal sigorta) ve katımsız (vergiyle finanse edilen) yardımların bir araya geldiği tüm politika alanlarını kapsamaktadır.

ORTAKLIK VE KOORDİNASYON

3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilere ve ev sahibi topluluklara yönelik daha iyi sonuçlar elde etmek üzere, Türkiye Cumhuriyeti Devleti rehberliğinde çalışmaktadır. 3RP; şeffaf, karşılıklı saygı esasına dayalı ve karşılıklı olarak fayda sağlayacak biçimde ve birlikte çalışma yoluyla kaynakların birleştirilmesi ve güçlendirilmesi için ortaklıklar oluşturulmasına ve güçlendirilmesine yönelik bir platformdur.

3RP'nin koordinasyon yapısı, Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında belirtilen çok paydaşlı ortaklık yaklaşımı ile uyumludur. 3RP ortakları, Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından sunulan hizmetleri tamamlayıcı bir şekilde desteklemek için ulusal kurumlarla yakın iş birliğini sürdürmektedir. 3RP, geçici koruma sağlanan Suriyelileri ve ev sahibi topluluk üyelerini çeşitli platformlar aracılığıyla planlama süreçlerine dâhil etmek ve güçlü bir kapsayıcılık ve sahiplik modeli sunan, ulusal ve yerel hükümet kurumlarıyla iş birliği yapmaktadır.

Ulusal mevzuat uyarınca, GİGM, Türkiye'deki tüm yabancılar için politika ve yasal süreçlerin uygulanmasından sorumlu olan ana kurumdur. GİGM, Türkiye'de yaşayan geçici koruma

altındaki Suriyeliler, uluslararası koruma başvuru sahipleri (kayıt, belgelendirme ve statü belirlemeye ilişkin iş ve işlemler dâhil), vatansız kişiler ve diğer yabancılarla ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesinden sorumlu tek makamdır. GİGM, aynı zamanda bu politikaların uygulanmasına yönelik olarak kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum, uluslararası kuruluşlar ve diğer ilgili paydaşlar arasında koordinasyon sağlama görevini üstlenmiştir.²⁸ Bu koordinasyon görevleri il düzeyinde, mülki idari amiri adına İl Göç İdaresi Müdürlükleri tarafından yürütülmektedir.²⁹ Ayrıca, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri (AÇŞHİM), sivil toplum örgütleriyle koordineli olarak, il düzeyinde koruma müdahalesine öncülük etmekte giderek daha aktif rol oynamaktadır.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Ofisi ve Dışişleri Bakanlığı, müdahalenin koordinasyonunu yürütmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı dâhil bakanlıkların tamamı, önceliklerini 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında belirtilen politikalar ve faaliyetlerle uyumlu olarak tanımlamakta

ve bu öncelikler konusunda eşgüdümlü bir biçimde hareket etmektedir. Bu öncelikler, 3RP sektör planlarının temelini oluşturmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin gösterdiği liderlik sayesinde, 3RP ortakları geçici koruma sağlanan Suriyelilerin en acil ihtiyaçlarını karşılamak ve onların ulusal sistemlere katılımını desteklemek için ulusal ve yerel kurumlarla yakın iş birliği içinde çalışmaktadır. Buna göre 3RP, faaliyetlerini, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının uygulanmasında kat edilen ilerleme ve Temmuz 2019'da TBMM tarafından onaylanan 11. Ulusal Kalkınma Planında belirtilen öncelikler de dâhil olmak üzere ulusal kalkınma süreçleri ile uyum içinde sürdürmektedir.

3RP, uluslararası finans kuruluşları ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Toplulukları Federasyonu (IFRC) dahil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Devletini destekleyen diğer aktörlerle iş birliği yaparak, mültecilerin kamu sistemlerine dahil oluşturmaya yönelik çabalarını sürdürmektedir. 3RP, bu aktörlerle iş birliği yaparak, mülteciler ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını kapsamlı bir şekilde analiz etmek için çalışacak ve bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik Türkiye Cumhuriyeti Devletine tamamlayıcı destek sağlayacaktır.

BM ve STK ortaklarının tamamı, müdahaleyi desteklemek amacıyla bireysel uzmanlıklarını ortaya koymaktadır. 3RP koordinasyonu, altı sektör üzerinden gerçekleştirilmektedir: Koruma, Gıda Güvenliği ve Tarım, Eğitim, Sağlık, Temel İhtiyaçlar ve Geçim Kaynakları. Ankara, Gaziantep, İstanbul ve İzmir'de koordinasyon yapıları oluşturulmuştur. Sektörler; sınırlı kaynakların verimli kullanılması, standartlarda tutarlılık ve bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla ortak ihtiyaç analizi, stratejik planlama ve bu ihtiyaçları karşılamak için geliştirilen faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamaktadır. Sektör çalışma gruplarının yanı sıra Çocuk İşçiliği Teknik Çalışma Grubu, Bilgi Yönetimi Çalışma Grubu ve Topluluklarla İletişim Görev Gücü gibi tematik gruplarda ortak konular görüşülüp bilgi paylaşımında bulunmaktadır.

²⁸ Madde 104, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazete

²⁹ GİGM ile AFAD arasındaki, 20 Nisan 2018 tarihli Protokol uyarınca

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Temel öncelikleri ele almak, ortaklıkları güçlendirmek ve Türkiye 3RP'nin genel etkinliğini artırmak üzere, bütün ortaklar 3RP faaliyetlerini mevcut ulusal stratejilerle uyumlu hale getirmeyi ve Türk toplumu ve Suriyeli topluluklar ile yakın iş birliği ve etkileşim içinde çalışmayı hedeflemektedirler. Dolayısıyla bu plan, gözlemlenen yerel ihtiyaçlar doğrultusunda ve etkilenen topluluklar, ulusal ve yerel kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum ortakları ve donörler dâhil olmak üzere bütün paydaşlarla yapılan istişareler aracılığıyla hazırlanmaktadır.

Bütün 3RP ortakları, müdahalenin faydalanıcılarının program tasarımı ve uygulama süreçlerine dâhil edilmesini teşvik etmektedir. Kuruluşlar Arası Daimi Komitenin (IASC) hesap verebilirlik ilkeleri ve temel insani yardım standartları doğrultusunda, hizmetlere erişim ve geri bildirimleri iletmek ve erişilebilir bilgiyi zamanında bireylere sunmak amacıyla, etkilenen nüfusa hesap verebilirliği sağlayacak mekanizmalar oluşturulmuştur. 3RP, ilgili kurumlar ve etkilenen nüfus arasındaki diyalogu kolaylaştırarak, toplulukların karar alma süreçlerinde kapsayıcı ve ayrımcı olmayan bir şekilde gerçek bir etki yaratmasına imkân tanımayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, faydalanıcılardan alınan geri bildirimler, 3RP ortaklarının sunduğu program ve hizmetlerin kalitesini artırmak üzere sistematik olarak kullanılmaktadır. Kurumlar, topluluk ağları aracılığıyla, sundukları geri bildirimlerin nasıl kullanıldığı konusunda faydalanıcıları bilgilendirmektedir. 3RP, kimseyi geride bırakmama ilkesine paralel olarak ötekileştirilmiş grupların temsil edilmesine özellikle dikkat ederek, mülteci ve ev sahibi toplulukların katılımını artırmayı amaçlamaktadır. Kurumlar arası koordinasyon yapısı aracılığıyla, etkilenen nüfuslara hesap verilebilirlik konusunda 2020'de 3RP ortaklarına daha fazla rehberlik ve eğitim verilecektir.

Ülke çapında kurulan yardım hatları, öneri kutuları, SMS sistemleri ve topluluk geri bildirim destek ekipleri (örn. yardım masaları) vasıtasıyla, topluluklar tarafından sağlanan geri bildirimler temelinde, topluluklarla iletişim güçlendirilmeye devam etmektedir. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, kısa mesaj, broşürler ve posterler aracılığıyla ve hizmet sunum noktalarında sözlü olarak, mevcut geri bildirim mekanizmaları konusunda bilgilendirilmiştir. Erişim ağları ve mülteci ve sığınmacılara yönelik ulusal danışmanlık hattı faaliyet göstermeye devam etmektedir. Topluluk merkezleri ağı, geçici koruma sağlanan Suriyelilere danışmanlık, sosyal ve kültürel hizmetler sunarken, AÇSHB bünyesindeki Sosyal Hizmet Merkezleri Suriyelilere sunulan hizmetleri giderek genişleterek hizmet sağlayıcılardan oluşan büyük ve yerel bir ağına kurulmasına katkıda bulunmaktadır.

Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin mevcut hizmetler, söz konusu hizmetlerin erişim noktaları ve sağlanan hizmetlerin kapsamı konularında bilgi sahibi olmaları için bir hizmet danışmanlığı uygulaması (Services Advisor) geliştirilmiştir. Çağrı merkezleri ve toplum merkezleri aracılığıyla kurulan şikâyet mekanizmaları, mültecilere geri bildirimde bulunma ve sunulan hizmetlerle ilgili şikâyetlerini ve itirazlarını dile getirme olanağı sağlamaktadır. SUY, Türk Kızılayı tarafından yönetilen bir çağrı merkezinin ve ilgili internet sayfalarının kullanıma açılmasıyla faydalanıcılara hesap verme sorumluluğunu teşvik etmektedir.

Cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi ile ilgili kurum düzeyinde belirlenecek asgari standartları ortaya koyan kurumlar arası bir bilgi notu geliştirilmiştir. Cinsel sömürü ve istismara karşı korumayı güçlendirmek için ortaklar, kurum özelinde davranış kurallarının oluşturulmasına; özel takip ve irtibat kişilerinin belirlenmesine; takip

edilebilir, etkili ve erişilebilir toplum temelli şikâyet mekanizmalarının kurulmasına önem verecektir. Cinsel sömürü ve istismara karşı oluşturulan sağlam koruma sistemleri, en hassas nüfusların, özellikle mülteci kadınların, erkeklerin ve kız ve oğlan çocuklarının, yetkinin kötüye kullanılması riskinden koruması için çok önemlidir. İnsani yardım aktörlerine önleyici tedbirler ve hesap verebilirliğe yönelik verilen eğitimler, çeşitli seviyelerde sürdürülmektedir. Genel hedefler, olayların ve gerekli müdahale mekanizmalarının raporlanması için erişilebilir ve etkili kanallar oluşturmak ve çalışanların bilinçlendirilmesi yoluyla risklerin azaltılması olacaktır.

3RP koordinasyon mekanizmaları ülke genelinde birçok bölgede işlevselliğini korumaya devam etmektedir. Bu çerçevede koordinatörler ve bilgi yönetimi personeli, sektör çalışma gruplarını ve aynı zamanda sektörler arası koordinasyon mekanizmalarını desteklemektedir. Birleşmiş Milletler Mukim Koordinatörünün başkanlığını yaptığı ve ilgili BM kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan Suriye Müdahale Grubu planın ortaklar tarafından uygulanmasındaki nihai sorumluluğu üstlenmektedir.

Hesap verebilirliği ve sektörler arası çıktılar seviyesinde ortak çalışmaların tutarlılığını sağlamak için, sektörel sonuç çerçevelerini tamamlayıcı nitelikte, çıktı seviyesinde kapsamlı bir izleme ve değerlendirme çerçevesi bu plana eşlik etmektedir.

KORUMA SEKTÖR MÜDAHALESİ

ÖNCÜ KURULUŞLAR	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR)	
ORTAKLAR	Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Birleşmiş Milletler Kalkınma Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) ve STK ortakları	
DİĞER ORTAKLAR	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇŞHB), Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), belediyeler ve Türkiye Barolar Birliği (TBB)	
HEDEFLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koruma ihtiyacı olan Suriyelilerin, Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında etkin koruma alabilmelerinin desteklenmesi 2. Topluluk üyelerinin, başta risk altındaki gruplar ve bireyler için koruma çözümlerini tanımlamaları ve bu çözümlere erişebilmeleri için desteklenmesi 3. Kadınlar, kız çocukları, erkekler ve oğlan çocukları ile özel ihtiyaçları olan kişilere yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin (TCDŞ) risk ve sonuçlarının azaltılmasına katkıda bulunulması ve nitelikli TCDŞ önleme hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi 4. Suriye krizinden etkilenen kız ve oğlan çocuklarının, nitelikli çocuk koruma müdahalelerine adil bir şekilde erişiminin artırılması ve şiddet, sömürü, istismar ve ihmalden korunması 	
TOPLUMSAL CİNSİYET GÖSTERGESİ	4	
MALİ GEREKSİNİMLER	2020	2021
MÜLTECİLERE İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	200.129.958 ABD Doları	196.193.334 ABD Doları
DAYANIKLILIĞA İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	83.246.763 ABD Doları	83.090.605 ABD Doları
3RP TOPLAM MALİ GEREKSİNİMLER 2020-21	283.376.721 ABD Doları	279.283.939 ABD Doları

MEVCUT DURUM

Koruma Sektörü müdahalesi ve stratejik yönelimi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin desteklenmesini ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin uluslararası koruma talep eden kişilere koruma ve yardım sağlanmasındaki birincil rolünü önceliklendirmektedir. Ekim 2014'ten bu yana yürürlükte olan Geçici Koruma Yönetmeliği, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK) ilgili hükmü uyarınca Suriyelilere yasal statü vermek ve bu kişilerin ulusal sistemlerin sağladığı geniş kapsamlı hizmetlere erişimini sağlamaktadır. Türkiye'ye kabul ve giriş, 2019 yılı boyunca sıkı bir şekilde yönetilmiştir. Üçüncü ülkelerden hava veya deniz yoluyla gelen Suriyeliler için 2016 yılında getirilen vize şartı, hâlâ geçerliliğini sürdürmektedir. Bunun neticesinde, Suriyeliler, Türkiye'ye düzensiz yollardan giriş yapmaya devam etmekte ve bu süreçte çeşitli koruma risklerine maruz kalmaktadırlar. Bazı durumlarda Türkiye, Geçici Koruma Yönetmeliğinde öngörüldüğü şekilde tıbbi tedavi ve aile birleşimi dâhil olmak üzere insani gerekçelerle Suriyelilerin kabulüne devam etmektedir.

Geçici koruma sağlanan 2,7 milyon Suriyeliye yönelik kayıt güncelleme faaliyetleri, Şubat 2019'da başarıyla tamamlanmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), bu faaliyetleri esnasında kayıtlardaki kişisel bilgileri güncellemiş, çocuk işçiliği ve erken ve zorla evlendirilen çocuklar, risk altındaki kadınlar, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurları ve sağlık ihtiyacı olan kişiler dahil olmak üzere özel ihtiyaçları olan kişileri tespit edip ilgili hizmet sağlayıcılara yönlendirmiş, mesleki beceriler veya eğitim geçmiş gibi eksik kalan bilgileri toplamış ve kişilerin biyometrik

doğrulamasını sağlamıştır. İl Göç İdaresi Müdürlükleri (İGİM'ler), Türkiye'ye yeni gelen kişilerin kayıt altına alınması gibi rutin faaliyetlerine devam etmekte, geçici ve uluslararası koruma altına alınacak kişilerin kayıt verilerini güncellemekte, özel ihtiyaç sahibi kişilerin tespitini gerçekleştirmekte ve kayıt işlemlerindeki birikimleri azaltmak için kaynak seferber etmektedir.

Türkiye, dünyada en fazla sayıda mülteciye ev sahipliği yapmaya devam etmektedir ve bu kişilerin yüzde 98'inden fazlası ev sahibi topluluklar ile yaşamaktadır. 2018 yılından bu yana 12 geçici barınma merkezinin (GBM) kapatılması ve 4 GBM'deki yoğunluğun azaltılması sonrasında GBM'lerde ikamet eden geçici koruma sağlanan Suriyelilerin bir bölümünün ev sahibi topluluklar içerisine yeniden yerleştirilmesi nedeniyle, 2018 yılına kıyasla GBM dışında ikamet eden Suriyeli sayısında bir artış gözlemlenmektedir. Ayrıca; Türk makamları, kayıt ve ikamet konusundaki düzenleyici çerçeveyi uygulamak için daha sıkı kontroller gerçekleştirmiştir. Uygulama kapsamında İstanbul ve belirlenen diğer 14 ilden, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ilk kayıtlarının yapıldığı illere veya Türkiye genelinde kayıt gerçekleştirilen diğer illere yeniden yerleştirilme şartı getirilmiştir. Devam eden yeniden yerleştirme süreci ile GBM'lerin kapatılması ve yoğunluğunun azaltılmasına yönelik çalışmalar, özellikle özel ihtiyaç sahibi Suriyeliler ve çok hassas durumdaki bireylerin yardım ihtiyaçlarının artmasıyla sonuçlanabilir. GİGM, icracı bakanlıklar ve belediyeler başta olmak üzere il makamları ve yerel makamlar, geçici koruma sağlanan Suriyelilere koruma ve destek hizmetleri sağlanmasına ilişkin yükün büyük kısmını üstlenmeyi sürdürmektedir. Mülteci nüfusunun yoğun olduğu bölgelerdeki hizmet sağlayıcılarının kapasitesi aşılmaya devam etmekte, bu da zaman zaman toplumsal gerginliğe yol açmaktadır. Buna

cevaben sektör, etkin bilgilendirme, kamu kurumlarına sistemselsel destek sağlanması ve geçici koruma sağlanan Suriyeliler ile ev sahibi topluluklar arasında olumlu etkileşimin teşvik edilmesi gibi yerel girişimler yoluyla, sosyal uyumu artırmaya yönelik destek sağlamaya yoğunlaşacaktır.

3RP ortakları; mevcut ulusal sistemlerin desteklenmesi ve geçici koruma sağlanan özel ihtiyaç sahibi Suriyelilere yönelik erişim faaliyetleri, koruma desteği ile tespit ve yönlendirme süreçlerinin niteliği ve kapsamını geliştirmek için kamu kurumlarıyla yakın işbirliği içinde çalışmaya devam etmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇŞHB) ve bünyesindeki sosyal hizmet sağlayıcılarıyla beraber belediyeler, koruma odaklı hizmetlerin sağlanmasında ve bireylerin diğer hizmet sağlayıcılar ile ilişkilendirmelerinde kilit rol oynamaya devam etmektedir. İl Göç İdaresi Müdürlükleri, bazı illerde gerçekleştirilen yerel müdahalenin koordine edilmesinde liderlik rolü üstlenmektedir. Ayrıca; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri (AÇŞHİM), sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlar ile koordinasyon içerisinde koruma müdahalesine öncülük etme konusunda giderek daha aktif hâle gelmekte ve diğer faaliyetlere ek olarak, hizmet sağlayıcılar arasında yönlendirmeleri kolaylaştırmaktadır.

Sektörün kamu kurumları ile devam eden işbirliği ve kurumlara verilen destek, geçmiş yıllarda elde edilen kazanımlar üzerine dayandırılacaktır. 2019 yılında Koruma Sektörü ortakları; GİGM, AÇŞHB, Adalet Bakanlığı ve belediyeler gibi kamu kurumlarına verilen desteği önemli ölçüde artırarak, ulusal sistemlerinin güçlendirilmesi için 49 milyon ABD Dolarının üzerinde bir yatırım yapmıştır (2018 yılındaki 37 milyon ABD Dolarına kıyasla).

İHTİYAÇLAR, HASSAS DURUMLAR VE HEDEFLER

NÜFUS TABLOSU

Nüfus Grubu		2020		2021	
		İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus ³⁰	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus
Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ³¹	Erkek	1.033.386	1.033.386	1.033.386	1.033.386
	Kadın	823.237	823.237	823.237	823.237
	Oğlan Çocukları	897.903	897.903	897.903	897.903
	Kız Çocukları	821.844	821.844	821.844	821.844
Ara Toplam		3.576.370	3.576.370	3.576.370	3.576.370
Etkilenen Topluluklar	Ara Toplam	8.000.000	118.000	8.000.000	118.000
Genel Toplam		11.576.370	3.694.370	11.576.370	3.694.370

Geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi ve giderek daha da uzayan bir durumla birlikte, geçici koruma sağlanan Suriyeliler koruma risklerine maruz kalmaya devam etmektedir. Bunun yanı sıra, dil engeli, (resmi) istihdam ve geçim olanaklarına yetersiz veya kısıtlı erişim, artan yaşam maliyeti, yasal danışmanlık ve hukuki destek hizmetleri dâhil olmak üzere mevcut hak ve hizmetler hakkında bilgi eksikliği ile ülke içi seyahat üzerindeki prosedürlerin getirdiği zorluklar gibi koruma hizmetlerine erişim noktasında engellerle karşılaşmaya devam etmektedir. Bu durum; kişilerin çocuk işçiliği, çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ve kayıt dışı istihdam gibi olumsuz baş etme mekanizmalarına başvurmaları ile sonuçlanmıştır.

Kapsamlı Zarar Görebilirlik Haritalama Çalışması³² sonuçlarına göre, geçici koruma sağlanan 191.000 Suriyeli çocuk, evlerine katkıda bulunmak için çalışmaktadır. Rapor ayrıca Türkiye'de

çalışan Suriyeli oğlan çocukların oranının Türkiye'ye geldiklerinden bu yana % 5'ten % 28'e çıktığını göstermektedir. Aynı zamanda kaynak yetersizliğinden ötürü ailelerin başvurduğu baş etme mekanizmaları arasında çocuklarını okuldan aldırma zorunlu kaldıkları ve bazen tehlikeli koşullar dahil olmak üzere çocukları çalışmaya gönderdikleri vurgulanmaktadır. Ayrıca; çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin de olumsuz baş etme stratejisi olarak gerçekleştirildiği belirtilmektedir. BM Kadın Birimi (UN Women) İhtiyaç Analizi raporu,³³ okul bırakmanın kız çocuklarında oğlan çocuklarına oranla daha yüksek olduğunu ve yaşla beraber okulu bırakma oranının arttığını doğrulamaktadır. Rapor ayrıca kadınlara ulaşmanın zorluklarından bahsetmekte ve kadın katılımcıların yalnızca %28'inin her gün evlerinden çıktıklarını, %40'lık bir oranın ise yalnızca haftada 1 kez veya daha az evlerinden çıktığını açıklamaktadır. Bu, genel olarak, Suriyeli kadınların

kendilerine sağlanan koruyucu haklar ve hukuki destek hizmetlerine dair bilgi seviyelerindeki düşük oranın bir sebebi olarak gösterilebilir. Örneğin, rapor, kadın katılımcıların %73'ünün şiddet veya taciz durumlarında nereye başvuracaklarını ve %74'ünün çocukları hakkında nereden yardım isteyeceklerini bilmediklerini belirtmektedir.

Türkiye'nin kapsayıcı politikası ve yasal çerçevesi ile ev sahibi topluluğun hoşgörülü tutumuna rağmen, topluluklar arasındaki gerilim; Suriye krizinin Türkiye üzerindeki etkisi süreç olarak uzadıkça artmaktadır. Çeşitli değerlendirmelere göre kültürler arası farklılık algısı, iş piyasasında rekabet, güvenlik kaygısı, topluluklar arası etkileşimin kısıtlı olması, var olan hizmetler hakkında yanlış bilgilendirme ve algılar, hizmetler ve yardımlar üzerinde oluşan baskı; gerilime neden olan genel faktörler arasında yer almaktadır.³⁴

³⁰ Hedef nüfus yalnızca kesin sayıların mevcut olduğu doğrudan faydalanıcıları kapsamaktadır.

³¹ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), Kasım 2019 itibarıyla: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

³² Kapsamlı Zarar Görebilirlik Haritalama Çalışması, 3. Tur, Dünya Gıda Programı Türkiye Ülke Ofisi (Mayıs 2019)

³³ Türkiye'deki Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Kadın ve Kız Çocukların İhtiyaç Analizi, Türkiye Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi (Haziran 2018)

³⁴ Türkiye Sosyal Uyum Çerçevesi Raporu (2018)

STRATEJİK YÖNELİM VE MÜDAHALE PLANI

Koruma sektörü, hizmet sağlayıcılarının kurumsal ihtiyaçlarını desteklemeyi ve geçici koruma sağlanan Suriyelilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik gerçekleştirilen müdahaleye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Sektör; ulusal sistemlerin niteliğini, kapsamını ve erişilebilirliğini desteklemenin yanı sıra, ulusal ve yerel sistemler tarafından sağlanan hizmetlerden yararlanamayan kişiler için etkili koruma müdahaleleri sağlamaya odaklanmaya devam edecektir. Sektör, il düzeyindeki ve yerel düzeydeki makamlarla hâlihazırda sürdürülmekte olan işbirliği doğrultusunda, yerel düzeyde çözümlerin tespiti de göz önünde bulundurularak, yereldeki kamu kurumlarının liderlik ve koordinasyon rollerini desteklemeye devam edecektir. Ayrıca, kamu kurumları ve sivil toplum arasındaki işbirliğinin ve tamamlayıcılık rollerinin desteklenmesi sağlanacaktır. 3RP ortakları aynı zamanda; yerel otoriteler tarafından yönetilen ve il bazında oluşturulan koordinasyon platformları üzerinden dahil olmak üzere, kamu kurumları arasında ve kamu kurumları ile sivil toplum arasında yapılandırılmış, korumaya duyarlı sevk mekanizmalarının kurulmasını desteklemeye devam edecektir.

Bunu gerçekleştirmek için 3RP ortakları; insan kaynakları, malzeme, lojistik ve teknik kapasite geliştirme desteği dâhil olmak üzere, kamu kurumlarına hedefli ve çok katmanlı destek sağlanmasına öncelik verecektir. Nitelikli ulusal koruma sistemlerine erişimi artırmak ve özelleştirilmiş hizmet sunumunu geliştirmek amacıyla, GİGM, AÇSHB, MEB, belediyeler, İl Baro Birlikleri, yargı kurumları ve kolluk kuvvetleri da dâhil olmak üzere icracı bakanlıklar ve yerel yönetimler desteklenmeye devam edilecektir. 3RP ortakları ayrıca, özel ihtiyaç sahibi olan geçici koruma sağlanan Suriyelilere erişim ve tespitlerine yönelik faaliyetleri artırmak için, AÇSHB ve belediyelerin kapasitelerini güçlendirmeye devam edecektir. Sektör, geçici koruma sağlanan Suriyelileri ve ev sahibi

toplulukları birlikte hedef alan hizmetleri ve hizmet sağlayıcılarını destekleyerek, topluluklar arasında sosyal gerilim riskini azaltmayı ve aynı zamanda geçici koruma sağlanan Suriyeli nüfusunun dayanıklılığını artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, topluluklarda sosyal uyumu teşvik etmek ve sürdürmek için müdahalelerde bulunmak üzere, yerel düzeyde GİGM'ye, belediyelere ve diğer aktörlere destek sağlanacaktır.

Özel ihtiyaç sahibi kişilere özelleştirilmiş hizmetlerin sağlanması, Koruma Sektörü için bir öncelik olmaya devam etmektedir. TCDŞ'nin önlenmesi ve nitelikli, çok sektörlü hizmetlere erişim konusunda farkındalığın artırılması, insan kaçakçılığıyla bağlantılı riskler de dâhil olmak üzere TCDŞ olaylarının önlenmesi, risklerinin azaltılması ve TCDŞ olaylarına müdahale edilmesini hedeflemektedir. 3RP ortakları aynı zamanda, Suriye krizinden etkilenen oğlan ve kız çocuklarının korunma ortamının iyileştirilmesi ve çocukların mevcut koruma mekanizmaları ile çocuk bakım hizmetlerine dâhil edilmesi yönünde çalışacaktır. Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile çocuk işçiliği gibi konuları ele almak üzere, gençler, ergenler, ebeveynleri veya bakıcıları hedef alınacaktır. Psikososyal destek hizmeti sunumu önceliklendirilmeye devam edecektir.

3RP ortakları, 2020-2021 boyunca, Geçici Koruma Yönetmeliğinin tutarlı bir şekilde uygulanması ve hizmetlere erişim kapsamında savunuculuk faaliyetleri gerçekleştirecektir. Buna ek olarak, yeniden yerleştirme ve diğer hukuki yollarla uluslararası sorumluluk paylaşımının ve aile bağlarının yeniden tesisi alanındaki çabaların artırılmasına yönelik savunuculuk faaliyetleri takip edilecektir. Koruma sektörü, ani geri dönüşlerin gönüllülük durumunu izlemeye ve geçici koruma sağlanan Suriyelilerin gönüllü geri dönüşlerle alakalı olarak niyetlerini anlamaya yönelik kurulan iletişime devam edecektir.

Topluluk düzeyinde, yaş, cinsiyet ve farklılıklara duyarlı koruma müdahaleleri, kilit önemini korumayı sürdürecektir. Bu doğrultuda 3RP ortakları, toplulukların yerel ağlar ve platformlara katılımını artırmaya öncelik verecektir. Topluluk düzeyindeki ağ ve platformlar, korumaya ilişkin çözümlerin tasarlanması ve uygulanmasında (kadınlar, çocuklar, ergenler ve gençler de dâhil olmak, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) ilgi alanındaki nüfusların anlamlı ve aktif katılımını kolaylaştıracaktır. Kişilerin geçim kaynakları fırsatları ile sosyal koruma mekanizmalarıyla ilişkilendirilmelerine benzer girişimler üzerinden, koruma müdahalelerinde daha uzun vadeli bakış açıları getirilecektir. 3RP ortakları, bu ağ ve platformlar sayesinde Suriyeli ve ev sahibi topluluklar arasındaki yapısal forma dayalı etkileşim teşvik edilecek ve böylece yerel düzeyde sosyal uyum iyileştirilecektir.

3RP ortakları, bilgi eksikliklerini gidermek amacıyla, bilgi yayma yöntemlerini ve yollarını çeşitlendirerek, Topluluklarla İletişim Çalışma Grubu ile yakın işbirliği içinde ve topluluklara danışarak,

mevcut hizmetler hakkında bilginin yaygınlaştırılmasını hedefleyecektir. Varolan hizmetlere yönelik doğru bilgilendirilmenin sağlanması (hizmetlerin sunumunda seçim kriterlerine ilişkin şeffaflık dahil olmak üzere) sosyal uyumu etkileyebilecek yanlış bilgilendirmenin önlenmesine katkıda bulunacaktır. Bu kapsamda, online olarak bilgi sağlayan Hizmet Danışmanlığı (Services Advisor), önemli bir kaynak olmaya devam edecektir. Ayrıca, merkez ve saha seviyelerindeki çeşitli Koruma Sektörü koordinasyon platformları; kamu kurumları, yerel yönetimler, belediyeler ile ev sahibi ve geçici koruma sağlanan Suriyeli topluluklarla diyalogu artarak sürdürecektir. Bu iletişim, konuma özgü koruma ihtiyaçlarının tespit edilmesi, topluluklar arası sosyal uyumun teşvik edilmesi ve toplulukların kadınları, erkekleri, kız ve oğlan çocuklarını korumaya yönelik faaliyetlerinin desteklenmesine yardım edecektir.

Koruma Sektörü, özellikle en hassas durumdaki kişilerin farklı sektörler tarafından sunulan hizmetlere erişimini güçlendirmek, güvenli ve onurlu hizmet sunumunu desteklemek ve tüm müdahalelerde zarar vermeme ilkesine riayet edilmesi için koruma ilkelerini yaygınlaştırmak amacıyla diğer sektörlerle birlikte yürütülen çalışmalar güçlendirilecektir. Kadınlara ve diğer hassas gruplara karşı şiddetin önlenmesi ve çocuk işçiliği gibi koruma endişelerinin temel nedenlerine müdahale etmek amacıyla diğer sektörlerle birlikte yürütülen bütünleşik programlar özellikle önemli olacaktır.

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Sektör hedefleri; yaş, cinsiyet ve farkındalık yaklaşımını yansıtmaktadır. Sektörel önceliklerin ve toplulukların ihtiyaçlarının belirlenmesi için geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluklar arasında iki yönlü iletişimin devamlılığına önem verilecektir. Bu; kadınların, çocukların, ergenlerin ve gençlerin ve ilgi alanındaki diğer grupların güvenli ve anlamlı katılımını da kapsamaktadır. Eksiklikler ve ihtiyaçların yanı sıra mevcut kapasite ve etkilenen topluluklar tarafından belirlenen çözümler, programlama stratejileri ve müdahalelerine katkıda bulunacaktır. Topluluk ihtiyaçlarına ek olarak, sektör stratejisi ve hedefleri, topluluklar genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğine önemli ölçüde katkıda bulunmak üzere tasarlanmıştır.

İzleme ve değerlendirme çerçevesi, her bir hedef doğrultusunda raporlama yöntemleri ve sorumluluklarını içerecek ve veri toplama ve analizini destekleyecektir. Göstergeler yalnızca ilerlemenin ölçülmesi için değil, aynı zamanda müdahale planının stratejik yönünü bilgilendirmeyi hedefleyen bir yardımcı gösterge olarak da belirlenmektedir. İlerlemenin düzenli olarak değerlendirilmesi, gerektiğinde izlenen yolun düzenlenmesine imkân tanıyacaktır. İzleme ve değerlendirme, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve Koruma Sektöründe hesap verebilirliği artırmak için toplulukların farklı kesimleriyle istişareler ve diğer geri bildirim mekanizmaları yoluyla katılımını sağlamaya devam edecektir. Ayrıca, araştırma ve belgelenen sonuçlar yoluyla, sağlanan desteğin etkisinin kanıta dayalı analizi, sektör müdahalesi için önem taşıyacaktır.

Koruma Sektörü çerçevesinin sonuçları, plan ve hedeflere ulaşılmasını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilecek ve gerektiğinde düzenlemeler yapılacaktır. Sektörün planlanması ve uygulanmasının sonuç ve kanıta dayalı olduğundan emin olunacaktır. Ayrıca, 3RP ortakları, üst yönetimin, bağışçıların

ve 3RP Bölgesel Teknik Komitesinin sektörün performansını izleyebilmesi, sonuçları analiz etmesi ve gerektiğinde geri bildirimde bulunabilmesi için ActivityInfo aracılığıyla aylık kazanımlarını güncellemek üzere desteklenecektir.

Sektör, cinsel sömürü ve istismarın önlenmesine ilişkin mekanizmalara özellikle dikkat edecektir. Bu doğrultuda gösterilen çabalar, toplum temelli şikâyet mekanizmalarının ötesine geçecektir. Sektör, bu kapsamda insani yardım müdahalesinde bulunan aktörlerin cinsel sömürü ve istismara yönelik ihbarları ve şikâyetleri tespit etmek ve yönetebilmek adına asgari koruyucu mekanizmalar oluşturulmasını destekleyecektir. Bu bağlamda, Koruma Sektörü diğer sektörlerde yaygınlaştırma amacıyla ve cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi ve etkilenen nüfuslara hesap verebilirlik çevresinde araçlar geliştirmeye devam etmektedir.

Sektör hedeflerinin uygulanmasında, 3RP ortakları, koruma faaliyetleri kapsamında belirlenen iyi uygulamaları uygun yerlerde paylaşarak, ulusal ve yerel seviyedeki koordinasyon mekanizmalarını uyumlu hale getirecektir.

Son olarak, Koruma Sektörü, 2020-21 süresince mümkün olan her yerde, koruma faaliyetlerinin ve müdahalelerinin tamamlayıcılığını sağlayacak, mükerrerlikten kaçınacak ve zarar vermeme ilkesine bağlı kalacaktır. Bu hedefi desteklemek için, 3RP ortakları düzenli ve uzmanlık gerektiren koruma eğitimleri ve geniş bir yelpazedeki insani yardım ve kamu kurumlarını hedefleyen kapasite geliştirme çalışmaları aracılığıyla temel insani standartlara uyumu güçlendirecektir.

AMAÇ 1:	Koruma ihtiyacı olan Suriyeli, Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında etkin koruma alabilmelerinin desteklenmesi				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/ışıkara katkıda bulunuyor mu?
	GÖSTERGE AMAÇI 1:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:				
	Güncellenmiş kayıtlara sahip olan bireysel geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sayısı	TEMEL: -	300.000	250.000	5	4	3	

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ

Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program anıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/ışıkara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*				
Çıktı 1.1 - Güvenli topraklara ve uluslararası korumaya erişim iyileştirilmiş, koruma alanı muhafaza edilmiş, geri gönderme riski azaltılmıştır	1.1.1 Uluslararası koruma, haklar, hizmetler ve mevcut yardım/destek konusunda eğitim verilen bireylerin sayısı	34.795	21.945	8.131.939	-	7.587.939	-	4	4	2	3
	1.1.2 Yürütülen koruma izleme misyonları ve ziyaretlerinin sayısı	2.584	2.584								
Çıktı 1.2 - Korumaya duyarlı kayıt ve doğrulama uygulamaya konulmuştur	1.2.1 Güncellenmiş kayıtlara sahip olan bireysel geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sayısı	300.000	250.000	37.495.000	-	37.495.000	-	5	5	5	5
	1.3.1 UNHCR tarafından yeniden yerleşmek üzere sunulan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sayısı	15.000	15.000								
Çıktı 1.3 - Yeniden yerleşme ve koruma çözümleri tespit edilmiştir	1.3.2 Gözlemlenen Suriyeli gönüllü geri dönüş mülakatlarının sayısı	200.000	200.000	4.983.437	-	4.983.437	-	4	5	1	1
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				50.610.376	-	50.066.376	-				

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ											
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kalıtsal ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterli destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar ara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*				
Çıktı 1.4 - Toplumsal cinsiyete duyarlı adli yardıma ve yasal yollara erişim iyileştirilmiştir	1.4.1 Bireysel hukuki destek (adli yardım ve danışmanlık) sağlanan Suriyeliler/hassas durumdaki ev sahibi topluluk üyelerinin sayısı	37.590	40.310								
	1.4.2 Nüfus belgeleri, haklar ve düzeltici mekanizmalar hakkındaki bilgi araçları kullanılarak ulaşılan bireylerin sayısı	210.400	210.400	20.689.773	-	22.175.192	-	5	5	3	4
	1.4.3 Mültecilere yönelik adli yardım mekanizmalarını güçlendirmek için eğitim verilen bireylerin sayısı (barolar ve diğer paydaşlar)	3.900	13.150					5	5	4	1
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				20.689.773	-	22.151.841	-				

AMAÇ 2: GÖSTERGE AMAÇ 2:	Topluluk üyelerinin, başta risk altındaki gruplar ve bireyler için koruma çözümlerini tanımlamaları ve bu çözümlere erişebilmeleri için desteklenmesi		S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?		S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?		S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?		S4: Çıktı sosyal uyum/isitkara katkıda bulunuyor mu?	
	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*	2020 Toplam	2021 Toplam	5	4	5	5
TEMELE:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ											
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/isitkara katkıda bulunuyor mu?		
				2020 Toplam	2021 Toplam						
Çıktı 2.1 - Müdahale ve/veya uygun müdahalelere/hizmetlere sevk amaçlı olarak özel ihtiyaçları olan kişilerin belirlenmesine yönelik mekanizmalar iyileştirilmiştir	2.1.1 Koruma hizmetlerinden faydalanan bireylerin sayısı	978.610	844.460	75.729.150	-	5					
	2.1.2 - Koruma ihtiyacı olduğu tanımlanan ve değerlendirilen, özel ihtiyaçları/hassas durumları olan bireysel kişilerin sayısı	225.205	129.445								
	2.1.3 - Uzmanlık gerektiren hizmetlere yönlendirilen özel ihtiyaçları/hassas durumları olan bireysel kişilerin sayısı	103.860	85.610	70.461.466	-	5				5	
	2.1.4 Koruma ihtiyaçlarını karşılamak için malzeme veya para yardımı alan bireylerin sayısı	39.715	36.660								
	2.1.5 Psikososyal destek alan bireylerin sayısı	118.850	110.260								
Çıktı 2.2 - Bilgi yayma ve farkındalık yaratma mekanizmaları güçlendirilmiştir	2.2.1 - Haklar, yetkiler, hizmetler ve yardım konularıyla ilgili bilgilendirme ve farkındalık yaratma kampanyaları aracılığıyla ulaşılan bireylerin sayısı	429.850	477.080	16.025.715	-	5				5	
	2.3.1. Güçlendirme programına katılan gençler ve ergenlerin sayısı	33.310	34.210	5.045.650		5				5	
Çıktı 2.3 - Ergenler ve gençlerin kendini koruma potansiyeli ve haklarını kullanma kapasitesi artırılmıştır				96.800.515	-						
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				93.108.398	-						

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ											
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mali ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkısında bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi*				
Çıktı 2.4 - Sosyal uyumu teşvik etmek amacıyla desteklenen ulusal/yerel kurum/kuruluşlar ve ortaklar	2.4.1 Barış içinde bir arada yaşama girişimlerini üstlenen kuruluşların sayısı	72	73	26.279.851	-	26.538.951	-	5	3	5	
	2.4.2 Barış içinde bir arada yaşamayı arttırmak üzere hem mülteciler hem de ev sahibi topluluklar için düzenlenen etkinliklere katılan kişilerin sayısı	149.980	156.560								
Çıktı 2.5 - Özel ihtiyaçları olan mülteciler ve ev sahibi topluluklara hizmet sunmak amacıyla desteklenen ulusal/yerel kurumlar	2.5.1. Özel ihtiyaç sahiplerine (hem mülteciler hem de ev sahibi topluluklar arasından) destek konusunda eğitim verilen hizmet sağlayıcıların sayısı	526	600								
	2.5.2. Özel ihtiyaç sahiplerine (hem mülteciler hem de ev sahibi topluluklar arasından) destek konusunda eğitim verilen bireylerin sayısı	285	260	32.794.120	-	30.724.120	-	5	3	5	
	2.5.3 Desteklenen merkezlerin (SHM, Danışmanlık Merkezleri, Çoklu Hizmet merkezleri, WGSS (Kadın Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Çalışmaları)) sayısı	233	201								
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				59.073.971	-	57.263.071	-				

AMAÇ 3:	Kadınlar, kız çocuklar, erkekler ve oğlan çocukları ile özel ihtiyaçları olan kişilere yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin (TCDŞ) risk ve sonuçlarının azaltılmasına katkıda bulunulması ve nitelikli TCDŞ önleme hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	
GÖSTERGE AMAÇI 3:	Etkili, kişiyi merkezine alan ve çok sektörlü, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete özgü müdahale hizmeti alan, cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kaldığı tespit edilen kişilerin %'si	TEMEL:	-	-	-	-	-	
		S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	5	S2: Çıktı, yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	4	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	3	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkıda bulunuyor mu?

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ											
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı, yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkıda bulunuyor mu?	
				2020 Toplam	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçe-si*					
Çıktı 3.1 - Mülteçiler ve ev sahibi topluluk üyeleri arasındaki en çok yardıma ihtiyaç duyan kişilerin güvenli, gizli ve kaliteli çok sektörlü toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hizmet ve destek programlarına erişimi artmıştır	3.1.1 Değerlendirilen Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete maruz kalan veya risk altında olan bireylerin sayısı	35.810	35.820	5.605.913	-	-	5	5	4	3	
	3.1.2 Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete maruz kalan bireylere sağlanan Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet müdahale hizmetlerinin sayısı	12.890	12.895	5.636.783	-	-	5	5	5	3	
	3.1.3 Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete maruz kalan kişilerden, farklı sektörlerin Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet özelindeki hizmetlerine yönlendirilenlerin sayısı	3.445	3.445	-	-	-	-	-	-	-	-
	3.1.4 Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete özgü hizmetler sunan hizmet sağlayıcıların/ birimlerin sayısı	22	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Çıktı 3.2 - Toplum temelli girişimler sayesinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riskleri hafifletilmiş ve azaltılmıştır	3.2.1 - Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin hafifletilmesi ve önlenmesine ilişkin haklar, yetkiler ve yardım konularıyla ilgili olarak halk arasında yürütülen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile ilişkili bilgilendirme ve farkındalık yaratma kampanyalarını içeren toplum temelli girişimler aracılığıyla ulaşılan kişilerin sayısı	93.720	93.720	6.264.037	-	-	5	5	4	3	
	3.2.2 - Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin hafifletilmesi ve önlenmesi için toplum temelli girişimler aracılığıyla ulaşılan bireysel erkekler ve oğlan çocuklarının sayısı	7.090	7.090	11.869.950	-	-	-	-	-	-	-
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				11.869.950	-	11.909.243	-	-	-	-	

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendine yeterli destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçe-si*				
Çıktı 3.3 - Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete etkili bir şekilde müdahale etmek üzere tüm sektörlerde kamu ve kamu dışındaki aktörler ve hizmetlerin kapasitesi güçlendirilmiştir	3.3.1 Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete özgü faaliyetler programlanarak desteklenen kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının sayısı	76	80							
	3.3.2 Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete özgü faaliyetlerin programlanmasında destek veren kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının sayısı	26	26	1.715.500	1.915.500	-	5	5	3	
	3.3.2 Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin ve cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi ve müdahaleyi güçlendirmek adına başlatılan kapasite geliştirme girişimleri aracılığıyla ulaşılan bireylerin sayısı	630	630							
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				1.715.500	1.915.500	-				

AMAÇ 4: GÖSTERGE AMAÇI 4:	Suriye krizinden etkilenen kız ve oğlan çocukların, nitelikli çocuk koruma müdahalelerine adil bir şekilde erişiminin artırılması ve şiddet, sömürü, istismar ve ihmalden korunması	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	TEMELE:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?		S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/isitkara katkıda bulunuyor mu?
							2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçe-si*	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçe-si*			
Çocukların korunmasına ilişkin endişeler bakımından risk altında olduğu tespit edilen ve müdahalede bulunulan çocukların %si		-	-		4	4	4	4	4	4	4

A. MÜLTECI BİLEŞENİ											
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikara katkıda bulunuyor mu?		
				2020 Toplam	2021 Toplam						
Çıktı 4.1 - Suriye krizinden etkilenen kız ve oğlan çocukları için özel hizmetler erişilebilir hale getirilmiştir	4.1.1 Koruma ihtiyaçları açısından değerlendirilen çocukların sayısı 4.1.2 - Özel hizmetlere sevk edilen çocukların sayısı	181.250	182.050	33.884.537	-	5	5	3	3		
Çıktı 4.2 - Hedef bölgelerde Suriye krizinden etkilenen kız ve oğlan çocukları için toplum temelli çocuk koruması ve psikososyal destek müdahaleleri erişilebilir hale getirilmiştir	4.2.1 Yapılandırılmış, sürdürülebilir çocuk koruma veya psikososyal destek programlarına katılan çocukların sayısı 4.2.2 Olumlu ebeveynlik programları ile ulaşılan bireylerin sayısı 4.2.3 Çocuk hakları ve koruma konusunda bilgilendirme kampanyaları ve farkındalık artırma girişimleriyle ulaşılan bireylerin sayısı	76.165	76.515	6.964.581	-	3	3	3	3		
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				40.849.117	-	41.109.317	-	-	-		

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortamlar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istihdam/ara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçe-si*				
Çıktı 4.4 - Yürürlükteki mevzuat çerçevesini etkili bir biçimde uygulamak üzere kamu ve kamu dışındaki çocuk koruma aktörlerinin kapasitesi güçlendirilmiştir	4.4.1 Acil durumlarda çocuk koruma mekanizmaları ve psikososyal destek konusunda eğitim verilen bireylerin (kadınlar, erkekler, kız ve oğlan çocukları) sayısı	3.430	3.380	1.767.518	1.760.192	-	5	5	3	4
	4.4.2 Çocukların korunmasına özgü faaliyetler programlamak için desteklenen kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının sayısı	37	57							
				1.767.518	1.760.192	-	5	5	3	4
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				1.767.518	1.760.192	-				

KURUM BAZINDA SEKTÖREL MALİ GEREKSİNİMLER

Kurum/Kuruluş	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2021 Toplam (Amerikan Doları)
AAR Japan	2.031.200		2.031.200	2.005.000		2.005.000
ASAM	977.322	5.633	982.955	825.323	28.983	854.306
CARE	6.000.000		6.000.000	9.400.000		9.400.000
Concern	989.219	537.687	1.526.906	989.219	537.687	1.526.906
DRC	2.950.000	1.390.000	4.340.000	2.950.000	1.490.000	4.440.000
GOAL	1.774.242	265.135	2.039.377	1.774.242	265.135	2.039.377
IOM	12.250.000	5.200.000	17.450.000	12.450.000	5.200.000	17.650.000
JCCP	108.600	6.500	115.100	119.100	9.000	128.100
KADAV	392.000	115.000	507.000	398.000	115.000	513.000
MSYDD	340.600	600	341.200	340.600	600	341.200
MWL	105.000		105.000	157.000		157.000
SCI	313.250	2.365.000	2.678.250	313.250	2.367.000	2.680.250
STL	4.835.670	1.090.378	5.926.048	5.558.845	1.295.120	6.853.965
TIAFI	39.000	21.400	60.400	48.900	26.000	74.900
UNDP		6.000.000	6.000.000		7.500.000	7.500.000
UNFPA	9.802.500	3.517.500	13.320.000	4.242.500	1.197.500	5.440.000
UNHCR	112.417.355	57.863.930	170.281.285	112.417.355	57.863.930	170.281.285
UNICEF	37.940.000	2.800.000	40.740.000	37.940.000	2.850.000	40.790.000
UNWomen	1.750.000	1.850.000	3.600.000	1.500.000	2.350.000	3.850.000
WALD	750.000		750.000	750.000		750.000
WATAN	1.614.000	18.000	1.632.000	1.364.000	18.000	1.382.000
WHH	2.100.000	200.000	2.300.000			
WSA	650.000		650.000	650.000		650.000
TOPLAM	200.129.958	83.246.763	283.376.721	196.193.334	83.113.956	279.307.290

Sektör Özeti	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
	2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Mülteci Bileşeni	200.129.958	-	196.193.334	-
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Dayanıklılık Bileşeni	83.246.763	-	83.113.956	-
TOPLAM	283.376.721	-	279.307.290	-

GIDA GÜVENCESİ VE TARIM SEKTÖR MÜDAHALESİ

ÖNCÜ KURULUŞ	Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)	
ORTAKLAR	Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve STK ortakları	
DİĞER ORTAKLAR	Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB), Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇŞHB), Belediyeler, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Türk Kızılay (TK), Türkiye Ziraat Odaları Birliği	
HEDEFLER	<ol style="list-style-type: none"> Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve hassas durumdaki ev sahibi topluluk üyelerinin gıda güvencesinin artırılması. Suriyelilerin ve ev sahibi topluluk üyelerinin, gıda ve tarım sektörlerinde serbest meslek sahibi olması veya istihdam edilmesi, gelir ve mali varlıklarının artırılması yoluyla dayanıklılığının güçlendirilmesi. Etkilenen toplulukların gıda ve tarım ihtiyaçlarına yanıt verecek, yerel düzeyde ve topluluk düzeyinde kamu ve özel sektör kapasitesinin ve sivil toplum kapasitelerinin geliştirilmesi. 	
TOPLUMSAL CİNSİYET GÖSTERGESİ	4	
MALİ GEREKSİNİMLER	2020	2021
MÜLTECİLERE İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	2.727.000 ABD Doları	4.375.000 ABD Doları
DAYANIKLILIĞA İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	50.360.970 ABD Doları	58.631.470 ABD Doları
3RP TOPLAM MALİ GEREKSİNİMLER 2020-2021	53.087.970 ABD Doları	63.006.470 ABD Doları

MEVCUT DURUM

Tarım, Türkiye’de geçici koruma sağlanan birçok Suriyeli için Türk ekonomik sistemine uygun bir giriş noktasıdır. Bunun nedeni, sektörün geçici koruma sağlanan çok sayıda Suriyelinin barındığı bölgelerdeki önemi ve esnekliğidir. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan son araştırmalar, tarımsal işgücünün, geçici koruma sağlanan birçok Suriyeli için ana gelir kaynağı olduğunu göstermiştir. FAO ve AKÇAM (2018), Türkiye’nin güneydoğu illerinde geçici koruma sağlanan yaklaşık 300 bin Suriyelinin (veya geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yüzde 16’sının) gıda ve tarım işçiliği yaptığını tahmin etmektedir. WFP ve Türk Kızılay (TK) da benzer oranlar tespit etmiştir (farklı bölgelerde yüzde 13 ve 18 olmak üzere).³⁵ Bu, Türkiye’deki tarım sektöründe güçlü bir işgücü talebi olduğunu göstermekte ve geçici koruma sağlanan birçok Suriyelinin bu sektörde istihdam edildiğini göstermektedir.³⁶

Türkiye, ülkenin çalışan nüfusunun yaklaşık yüzde 20’sini istihdam eden ve 2018’de ülkenin gayrisafi yurt içi hasılasının (GSYH) yüzde 5,8’ini oluşturan güçlü bir tarım ve gıda endüstrisine sahiptir.³⁷ Bu nedenle, tarım ve gıda endüstrileri, özellikle Adana, Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfa gibi güneydoğu illerinde, geçici koruma sağlanan Suriyelilere ev sahipliği yapan yerel Türk topluluğu için ana gelir ve istihdam kaynaklarından biridir. İzmir ve Mersin gibi ticari ve endüstriyel kentsel alanlarda, gıda işleme ve ulaştırma sektöründe hem Suriyeli hem de Türk işçiler istihdam edilmektedir.

Geçici koruma sağlanan Suriyeli kadınlar da tarım sektöründe yaygın olarak istihdam edilmektedir. FAO ve AKÇAM’a (2018) göre, geçici koruma sağlanan Suriyeli kadınlar, Suriye’deyken kendi yiyeceklerini üretmekteydi ve diğer çiftliklerde tarım işçisi olarak çalışmamaktaydı. Ancak şu anda birçoğu, özellikle ekim, dikim, çapalama, hasat ve toplama işleri için tarım işçisi olarak çalışmaktadır.

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler arasında gıda güvencesi sadece düşük nakit gelir seviyelerinden değil, aynı zamanda yerel pazardaki temel gıda maddelerinin fiyat artışından da etkilenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumuna (TÜİK) göre, gıda fiyatlarındaki en yüksek artış, yıllık bazda yüzde 28,44 artışla Mayıs 2019’da kaydedilmiştir.³⁸ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yapılan analizde, başta taze meyve ve sebzeler olmak üzere işlenmemiş gıda fiyatlarında yaşanan artış, yüksek enflasyon oranlarının ardındaki itici faktör olarak gösterilmiştir. İşlenmemiş gıdalardaki yıllık enflasyon yüzde 11,89’a ve işlenmiş gıdalardaki yıllık enflasyon yüzde 22,32’ye düşmesine rağmen, bir önceki yıla göre, Ağustos 2019’da yaş meyve ve sebze grubunda yıllık enflasyon bir miktar artmıştır.³⁹

Gıda ve tarım sektöründe büyüme potansiyeli yüksektir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, On Birinci Ulusal Kalkınma Planı ile gıda ve tarımsal sanayiye güçlendirmeyi amaçlamaktadır.⁴⁰ Diğerlerinin yanı sıra, aşağıdaki hususlar dikkate alınmaktadır:

- Sektör, hem yerel topluluk hem de geçici koruma sağlanan Suriyeliler için, büyük sermaye yatırımları olmaksızın, hem istihdam hem de girişimcilik olanakları sağlayabilir;
- Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, ülkelerine döndüklerinde, Türkiye’de gıda ve tarım sektöründe edindikleri beceri, bilgi ve deneyimlerini kullanabilirler. Bu, özellikle benzer ekosistemi olan (iklim, toprak bileşimi ve biyolojik çeşitlilik) bölgelerde yaşayanlar ve krizden önce tarımsal üretim alanında çalışmakta olanlar açısından geçerlidir.
- Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik, mevsimlik tarım işleriyle uğraşan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin çalışma izni muafiyeti kapsamında olduğunu belirtmektedir.

³⁵ WFP ve TK’ya (2019) göre, görüşme yapılan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yüzde 25’i, tarım sektöründe veya inşaat gibi diğer vasıfsız işlerde çalışmaktadır.

³⁶ FAO ve AKÇAM (2018), WFP ve TK (2019).

³⁷ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, resmi kurumdur. <https://www.invest.gov.tr/en/sectors/pages/agrofood.aspx>

³⁸ <http://www.turkstat.gov.tr>

³⁹ Ağustos Fiyat Gelişmeleri, 4 Eylül 2019. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/48e223ac-0d62-4eee-93ab-e746254a680b/August+2019+Price+Developments.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>

⁴⁰ Türk tarımının 2023 yılı için başlıca hedefleri şunlardır: a) tarımsal GSYİH’nin 150 milyar ABD Dolarına ulaşması; b) tarımsal ihracatın 60 milyar ABD Doları üzerine çıkartılması; c) sürdürülebilir tarımsal büyüme; d) 14 milyon hektar arazi üzerinde arazi toplulaştırma ve e) 8,5 milyon hektarlık yeni arazi de dâhil olmak üzere, tüm sulanabilir arazilerde modern sulama sistemlerinin uygulanması.

İHTİYAÇLAR, HASSAS DURUMLAR VE HEDEFLEME

NÜFUS TABLOSU

Nüfus Grubu	2020		2021		
	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus ⁴¹	İhtiyaç Sahibi Nüfus ⁴²	Hedef Nüfus	
Geçici Barınma Merkezlerinde yaşayan, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ⁴³	Erkek	34.163	6.605	27.558	7.806
	Kadın	28.849	5.386	23.463	12.115
Ev sahibi toplulukla yaşayan, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ⁴⁴	Erkek	347.681	13.282	334.399	15.214
	Kadın	279.089	10.679	268.410	12.234
Ara Toplam		689.783	35.932	641.836	47.369
Ev Sahibi Topluluk	Erkek	347.681	13.282	334.399	15.214
	Kadın	279.089	10.679	268.410	12.233
Ara Toplam		626.770	23.962	602.809	27.447
Genel Toplam		1.316.553	59.89	1.244.645	74.816

Birçok özel gıda ve tarım işletmesi, kalifiye ve yarı kalifiye işgücüne ihtiyaç duymaktadır. Bununla birlikte, geçici koruma sağlanan Suriyeliler genellikle yeterli beceri ve deneyime sahip değildirler. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, çoğu küçük çaplı olmak üzere kendi gıda ve tarım işletmelerini kursalar da genellikle üretken varlıkların eksikliği ile mülkiyet hakları ve piyasa dinamiklerini anlayamama gibi birtakım güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle, Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörünün faaliyetleri; becerilerin geliştirilmesi, işe yerleştirme hizmetleri, girişimcilik desteği, evde üretim desteği

ve (gıda hazırlama ile işleme de dâhil olmak üzere) gıda ve beslenmeyle ilgili bilgi ve uygulamaların geliştirilmesini kapsayacaktır. Bu faaliyetler aynı zamanda, nitelikli işçi eksikliğinin kronikleştiği gıda ve tarım sektöründe, yerel işletmelerin daha üretken hâle gelmesine katkıda bulunacaktır.

İşe yerleştirme ve girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi, aynı zamanda nüfus artışının yerel nüfus üzerindeki olumsuz etkilerinin (Suriyeliler ile ev sahibi topluluk arasında istihdam olanakları konusundaki rekabet ve sosyal gerilimler gibi) ele alınmasına katkıda bulunacaktır. İstihdam

üzerindeki gerilimlerin azaltılması ve sürdürülebilir geçim kaynakları, yerel topluluklarda sosyal uyumu teşvik etmektedir.

Geçici koruma sağlanan önemli sayıda Suriyeli, sosyal ve ekonomik açıdan hassas durumlara maruz kalmakta, istikrarlı ve güvenilir geçim fırsatlarına erişim konusunda mücadele vermektedir. Tarım işçiliğinden elde edilen gelirle geçinen, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluk üyeleri, diğer sektörlerde vasıflı işlere sahip olanlardan daha hassas bir durumda olma eğilimindedirler. Tarım sektörü diğer sektörlerden daha fazla

⁴¹ 2020/2021 için geçici plan ve bütçelerini Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörüne sunan 16 ortağın toplam hedefidir. Hedef tahminine göre, yüzde 50 Suriyeliler ve yüzde 50 ev sahibi topluluklar hedeflenmektedir.

⁴² 2020/2021 tarihinde yeni hedeflenen faydalanıcılar ve 2019'da yardım edilen faydalanıcılar dâhil değildir.

⁴³ Bu, Ekim 2019 itibarıyla Güneydoğudaki GBM'lerde yaşayan nüfusu temsil etmektedir. Planlama sürecinde, Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları, GBM'lerde yaşayan geçici koruma sağlanan Suriyeli sayısına ilişkin olarak GİGM ile yakın irtibat içerisinde olacak ve planlama varsayımlarında gereken değişiklikleri yapacaklardır.

⁴⁴ Türkiye'de kayıtlı geçici koruma ve uluslararası koruma sağlanan bireylerin %42'si, %85'i Suriyelilerden oluşmaktadır, aşırı yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır, Üçüncü Kapsamlı Zarar Görebilirlik Haritalama Çalışması, Mayıs 2019

⁴⁵ Yabancı Göçmen İşçilerin Türkiye'de Mevsimlik Tarımsal Üretimdeki Durumu Üzerine Rapor, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi: Geliştirme Atölyesi, 2016

⁴⁶ Suriye-Türkiye iş ortaklıkları, Haziran 2018, No.16.

STRATEJİK YÖNELİM VE MÜDAHALE PLANI

sayıda kadın istihdam etmektedir. Ancak sektörde çalışan kadınlar, mevsimsel, düşük ücretli ve düşük vasıflı işlerde çalışmakta ve çalışmalarını genellikle ailelerde birincil bakım sağlayıcı rolü ile birlikte sürdürmek durumunda kalmaktadırlar. Geleneksel kültürel bağlam göz önüne alındığında, özellikle mülteci topluluklarında birçok kadın, kısıtlı sayıda faaliyete katılabilmekte ve çocuk bakım hizmetlerine erişememektedir.

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü, hem Suriyeli hem de Türk topluluklarını desteklemek için, en fazla geçici koruma sağlanan Suriyeli sayısına sahip illere öncelik vermeye devam edecektir. Faaliyetlerde, kayıt dışı işlerle ve/veya mevsimlik tarım işleriyle uğraşan kişiler ve işsiz olan ancak gıda ve tarım sektöründe çalışmak için fırsat arayan kişiler de dâhil olmak üzere en hassas durumdaki gruplara öncelik verilecektir. Faaliyetler, hem kentsel hem de kırsal alanlarda uygulanacaktır. Geçici Barınma Merkezlerinde (GBM'ler) yaşayan geçici koruma sağlanan Suriyeliler, Türkiye'de insani yardıma ihtiyacı olan en hassas durumdaki kişiler arasında görülmektedir. Bu nedenle, 2020-2021 döneminde, Gıda Güvencesi ve Tarım ortakları, bu kişilerin gıda ile ilgili acil ihtiyaçlarını giderirken, sebze üretimindeki becerilerini de geliştirmeleri için, bu desteği, serada sebze üretimi gerçekleştirmeye odaklanan inisiyatiflerle destekleyecektir.

Ayrıca, Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü kendi küçük çaplı gıda ve tarım işletmelerini kuran geçici koruma sağlanan Suriyelileri destekleyecektir. Başta tarım sektörü olmak üzere, iş sektöründeki zorluklarla mücadele edilmesi, yeni pazarlara açılmak için görüşmelerde bulunulması, yerel piyasalarda hizmet arama ve üretken varlıklara erişme konusunda Suriyeli girişimcilere destek vermek önemlidir.

2020-21 Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü stratejisi, kısa vadede, tarım alanındaki yatırımların gıda erişilebilirliğini artırmak, gıda fiyatlarını düşürmek ve geçici koruma sağlanan Suriyeliler de dâhil olmak üzere hassas gruplar için gelir getirmek açısından hayati önem taşıdığını kabul etmektedir. Uzun vadede, tarım sektöründeki yatırımlar, ekonomik büyümeye ve sosyoekonomik istikrara katkıda bulunacaktır. 2020-21'de, Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları, tarımsal destek sağlamaya devam edecektir. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler arasında gıda güvencesi ve geçim kaynaklarına erişim teşvik edilecektir. 2020-21 Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü stratejisi birbiriyle bağlantılı beş bileşenden oluşmaktadır:

- **Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin gıda temelli olumsuz başa çıkma stratejilerine başvurularının önlenmesine odaklanacak olan, kendi kendini idame ettirebilen gıda güvencesi.**
- **Ekonomik büyüme ve istihdam yaratmak için tarımsal kalkınmanın teşvik edilmesi. Bu, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve hassas durumdaki ev sahibi topluluk üyelerinin dayanıklılığının artırılmasına katkıda bulunacak ve ulusal kalkınma planlarına uygun olarak yardıma olan bağımlılığı azaltacaktır. Faaliyetler arasında tarımsal iş geliştirme, girişimcilik, kooperatif çiftçiliği, iklim dostu tarımın desteklenmesi ve verimlilik artırıcı uygulamaların tanıtılması ve doğal çevreye saygı yer almaktadır.**
- **Gıda ve tarım sektörlerinde ulusal ve yerel ortakların kapasite gelişimini güçlendirerek beşeri sermayeye yatırım yapılması.**
- **Su ve hava kalitesi, ormanların tahrip edilmesi ve arazi kaynakları yönetiminin kötüye kullanılması da dâhil olmak üzere, yerel ekosistem üzerindeki olası olumsuz etkileri**

azaltmak için çevre kaynaklarının ve doğal kaynakların canlandırılması ve korunması, yeşil geçim kaynaklarının teşvik edilmesi.

- **Gıda ve tarım sektörleri için, pazar değeri olan becerilere, işlere ve ekonomik fırsatlara erişimi artırmak amacıyla özel sektör ve kalkınma aktörleriyle daha yakın ilişkiler kurulması.**

Gıda Güvencesi ve Tarım sektörü ortakları aşağıdakileri de içeren bir destek paketi sağlayacaktır:

- (i) tarımsal girdiler (tohum, gübre, alet, hayvan);
- (ii) tarımsal teknolojiler, tarımsal iş geliştirme ve iyi gıda ve tarım uygulamaları ile ilgili beceri eğitimi; ve
- (iii) tarımsal iş desteği de dâhil olmak üzere "çiftlikten pazara" değer zinciri desteği;

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin güçlü liderliğini tanımaktadır ve Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik uyarınca, geçici koruma sağlanan Suriyelilere sağlanan fırsatları değerlendirecektir. Buna göre, Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü; Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), Tarım ve Orman Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Türkiye Ziraat Odaları Birliği, GAP Bölge Kalkınma İdaresi ve belediyeler ile olan politika bağlantılarını daha da güçlendirecektir.

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü, ulusal öncelikler doğrultusunda, (mikro bahçe projeleri gibi hane düzeyindeki müdahalelerin ötesine geçerek) programlamayı ölçeklendirecek ve topluluk temelli tarım müdahaleleri için fırsatlar arayacaktır. Gıda ve tarım sektöründe istihdam ve iş imkânlarının yaratılması ve genişletilmesi vurgulanacaktır. Eğitimler ayrıca, Suriye'deki durum gönüllü, güvenli ve

onurlu bir dönüş için uygun olduğunda, gelecekte Suriye’de tarım sektörünün yeniden inşasına katkıda bulunabilecek bilgi ve becerileri de dikkate alacaktır.

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları yerel tarımsal üretimi artırarak her iki toplumun hem gıda hem de tarım sektöründeki istihdam edilebilirliğini güçlendirerek yerel nüfus ve Suriyeli nüfus arasında sosyal uyumun güçlendirilmesini ve geçici koruma sağlanan Suriyelilerin destekten daha sürdürülebilir bir tarımsal geçim imkânına geçişlerini sağlamaya yardımcı olunmasını amaçlamaktadır.

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü, piyasa bağımlılığını azaltmak ve fiyat artışlarına karşı dayanıklılığı artırmak için, evde gıda üretimini destekleyecektir. Geçici koruma sağlanan hassas durumdaki Suriyeliler tarafından tüketilen gıdaların besin değerlerinin artırılması için, sebze üretimi (modern seralarda), gıda hazırlama ve beslenme eğitiminin yapılması da planlanmaktadır. Bu çabalar, gebe ve emziren kadınların özel ihtiyaçlarını da dikkate alacak ve aynı zamanda, tek erkeğin sorumlu olduğu hane halklarına özel yaklaşımları göz önüne alacaktır.

Sektör, sürdürülebilirlik ve hesap verebilirliği iyileştirmek için, çevre ve iklim değişikliği ile ilgili konuları 3RP 2020-21’e entegre etme ihtiyacını kabul etmektedir. Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü, mülteci krizinin çevresel sonuçlarına dair ortak bir anlayış geliştirerek, çevresel durumla ve Türkiye’deki çevre müdahalesiyle ilgili bilgi açıklıklarını belirleyerek 3RP müdahalesi kapsamında çevre ile ilgili koordinasyon ve işbirliğini güçlendirmede önemli bir rol oynayacaktır.

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları, kırsal kesimdeki nüfusu etkileyen (beslenme ile ilgili konular, uygun çalışma koşulları ve çocuk işçiliği gibi) konuların dikkate alınması amacıyla Geçim Kaynakları, Koruma, Temel İhtiyaçlar ve Sağlık sektörleriyle yakın bir şekilde çalışacaktır. Bunun yanı sıra, Sosyal Uyum Yardımı (SUY) faydalanıcılarının

kendine yeterliliği ve tarım sektöründe sürdürülebilir geçim kaynakları fırsatlarına erişebilmeleri için gereklilikler göz önünde bulundurulacaktır.

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Tamamlayıcılığın sağlanması, mükerrerlikten kaçınılması ve hesap verebilirliğin artırılması için, Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları, koordinasyon, izleme ve değerlendirme çalışmalarını güçlendirmeye devam edecektir. Türkiye’de gıda ve tarım müdahalesi, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. FAO, 3RP’de sektörün öncü kurumu sıfatıyla; aylık olarak toplanacak olan bir Gıda Güvencesi ve Tarım sektörü çalışma grubu aracılığıyla, 3RP ortakları arasındaki koordinasyonun devam etmesini sağlayacaktır. Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü, görüşmelerin ulusal politika ve önceliklerle güçlü bir uyum içerisinde olmasını sağlamak için, merkez ve il düzeyinde GİGM, İŞKUR ve TK ile de yakın koordinasyonu sürdürecektir.

Sektör ortakları aynı zamanda, geri bildirim mekanizmalarını ve zamanında müdahaleyi teşvik etmek ve cinsel sömürü ve istismarın önlenmesini sağlamak için, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ile sürekli ve dinamik iki yönlü iletişimi sürdürecektir ve katılımcı planlama yapacaktır. Türkiye’deki pek çok Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortağı, kadınlar, kız çocukları, erkekler ve oğlan çocuklarının ihtiyaçlarına özel olarak uyarlanmış ve yaşlılar veya engelliler gibi marjinal durumdaki kişilerin ihtiyaçlarını dikkate alan iki yönlü iletişim ve geri bildirim mekanizmaları oluşturmuştur. Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü, Güneydoğu Anadolu’da kurulan özel görev gücü vasıtasıyla topluluklarla olan iletişimi daha da güçlendirmek ve daha verimli hâle getirmek için kurumlar arası çabalara katkıda bulunacak ve yürütülecek kurumlar arası faaliyetlerden faydalanacaktır. Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortakları, faydalanıcı geri bildirimlerine dayalı olarak stratejisini şekillendirmeye hazır ve hesap verebilir durumdadır.

Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü aynı zamanda izleme ve değerlendirme çabalarını güçlendirmeye devam edecektir. Bu amaçla, 2020-2021 sektör göstergeleri, faaliyetlerin çıktı seviyesinde daha iyi ölçülebilmesini sağlamak, aynı zamanda programlama ve savunuculuk faaliyetlerine dönük olarak güçlü bir kanıt temeli oluşturmak için gözden geçirilmiştir. Tüm Gıda Güvencesi ve Tarım Sektörü ortaklarından, ActivityInfo aracını kullanarak faaliyetlerini aylık bazda raporlamaları istenecektir. Bu veriler aylık ve üç aylık sektör gösterge tabloları için kullanılacaktır. Sektör, aynı zamanda, yıl ortası ve yıl sonu ilerleme raporları için finansal takip ve girdi sağlayacaktır.

AMAÇ 1:	Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve hassas durumdaki ev sahibi topluluk için gıda güvenmesini artırılması				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkıda bulunuyor mu?
	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	17.480				
GÖSTERGE AMACI 1:	TEMELE: 1.1.4000	11.970	17.480	-	-	-	-	-
Aşağıdaki şekilde ölçüldüğü üzere, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin hanelerindeki ve hassas durumdaki ev sahibi topluluklardaki gıda güvenliğinin artış yüzdesi:								
1.1 Kendi ürettikleri yiyecekleri tüketen veya satan geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluğun artış %'si								
1.2 gıda ile ilişkili olumsuz başa çıkma stratejilerini kullanan geçici koruma sağlanan Suriyeli nüfusunun %'si								

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ

Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi				
1.1.1 İyi gıda ve beslenme tarım uygulamalarına ilişkin eğitim programından (gıda tüketimi, gıda güvenliği, beslenme, yemek yapma gösterimleri) faydalanan geçici koruma sağlanan kadın ve erkek Suriyelilerin sayısı	1.1.1 İyi gıda ve beslenme tarım uygulamalarına ilişkin eğitim programından (gıda tüketimi, gıda güvenliği, beslenme, yemek yapma gösterimleri) faydalanan geçici koruma sağlanan kadın ve erkek Suriyelilerin sayısı	11.970	17.480	1.300.000	2.213.000	-	1	5	5	1
1.1.2 İyi gıda ve beslenme tarım uygulamaları ile ilgili farkındalık oturumlarının sayısı	1.1.2 İyi gıda ve beslenme tarım uygulamaları ile ilgili farkındalık oturumlarının sayısı	2.123	2.308	762.000	987.000	-	1	5	5	1
1.1.3 Okul ve topluluklara ait bahçelerin sayısı.	1.1.3 Okul ve topluluklara ait bahçelerin sayısı.	7.540	8.220	665.000	1.175.000	-	1	5	5	1
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				2.727.000	4.375.000	-				

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ											
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterli destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar ara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi				
1.2 Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi toplulukların üyeleri için hane düzeyinde besin çeşitliliği iyileştirilmiştir.	1.2.1 Seralar, bahçeler ve/veya kentsel tarım faaliyetleri oluşturmak için araç gereç sağlanan, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi toplulukların üyelerinin sayısı.	8.885	13.210	4.290.000	-	4.894.000	-	1	5	5	5
	1.2.2 Sera ve/veya arka bahçe tarım planı sayısı	1.100	1.122	1.632.000	-	1.380.000	-	1	5	5	5
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				5.922.000	-	6.274.000	-				

AMAÇ 2: GÖSTERGE AMACI 2:	Suriyelilerin ve ev sahibi topluluk üyelerinin, gıda ve tarım sektörlerinde serbest meslek sahibi olması veya istihdam edilmesi, gelir ve mali varlıklarının artırılması yoluyla dayanıklılığının güçlendirilmesi	TEMEL: 1.600	2020 GÖSTERGE HEDEFİ: -	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: -	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: -	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/isifkara katkıda bulunuyor mu?

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program anıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/isifkara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/ Genç Bütçesi	2021 Toplam				
2.1.1 Cinsiyet ve yaşa göre ayrılan, gıda, tarım ve ormancılık sektörlerinde gelir getiren imkanlara erişimden faydalanan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi toplulukların sayısı.		27.420	35.995	33.369.500	473.400	40.064.000	319.950	5	5	0
2.1 Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin tarım ve ormancılığa dayalı geçim kaynakları toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde iyileştirilmiştir.										
2.1.2 Geliştirilen gıda ve tarım iş ve eğitim modellerinin sayısı		256	88	2.343.490	460.098	1.063.490	306.648	5	5	5

2.2.1 Tarım ve ormanlık sektörlerinde kısa süreli istihdamdan faydalanan geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve etkilenen ev sahibi topluluk üyelerinin sayısı.	3.700	6.200	2.925.980	19.196	3.515.980	19.196	5	5	5	5	5
2.2.2 Modern tarım teknolojilerine katılan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve etkilenen toplulukların sayısı	2.600	6.150	1.600.000	-	2.685.000	-	5	5	5	5	5
2.2.3 Geliştirilen modern tarım teknolojilerinin sayısı	280	510	3.880.000	-	4.534.000	-	5	5	5	5	5
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları											
44.118.970											
952.694											
51.862.470											
645.794											

OBJECTIVE 3	Etkilenen toplulukların gıda ve tarım ihtiyaçlarına yanıt verecek, yerel düzeyde ve topluluk düzeyinde kamu ve özel sektör kapasitesinin ve sivil toplum kapasitelerinin geliştirilmesi	Ulusal ve yerel düzeyde 17 aktör	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/isifkara katkıda bulunuyor mu?
INDICATOR OBJECTIVE 3	Artan bilgi erişimi ve teknik yardımdan faydalanan aktörlerin sayısı	TEMEL:						
B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ								
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/ Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/ Genç Bütçesi	
3.1 Ulusal ve yerel düzeyde ortaklara ilgili teknik destek sağlanmıştır.	3.1.1 Cinsiyete göre ayrılan, genel veya sektöre özel kapasiteleri desteklemek için eğitim ve diğer teknik desteklerin verildiği aktörlerin (bireylerin) sayısı.	225	325	110.000	-	160.000	5	0
		20	20	210.000	-	335.000	5	0
3.1.2 Tarımsal verimlilik, çevre, gıda güvenliği ve beslenme konularında bilgi edinmeyi desteklemek için yürütülen çalışma ve değerlendirmelerin sayısı.								
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				320.000	-	495.000	-	-

KURUM BAZINDA SEKTÖREL MALİ GEREKSİNİMLER

Kurum/Kuruluş	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (ABD Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2021 Toplam (ABD Doları)
AAR Japan	24.000	-	24.000	24.000	-	24.000
Al Sham Foundation	-	300.000	300.000	-	1.200.000	1.200.000
ATAA Relief	15.000	1.050.000	1.065.000	35.000	2.100.000	2.135.000
CIPE Organization	20.000	200.000	220.000	-	-	-
Concern WW	-	100.000	100.000	-	150.000	150.000
FAO	900.000	28.625.000	29.525.000	1.100.000	34.375.000	35.475.000
IB (Internationaler Bund)	8.000	789.500	797.500	16.000	1.579.000	1.595.000
IOM	-	3.000.000	3.000.000	-	3.000.000	3.000.000
Olive Branch	145.000	2.252.000	2.397.000	130.000	569.000	699.000
Qatar Charity	150.000	1.750.000	1.900.000	150.000	1.750.000	1.900.000
RET International	-	2.760.000	2.760.000	-	1.830.000	1.830.000
Shafak	-	209.470	209.470	-	209.470	209.470
STL (Support To Life)	-	720.000	720.000	-	1.465.000	1.465.000
UN Women	5.000	35.000	40.000	-	-	-
UNDP	-	5.000.000	5.000.000	-	7.500.000	7.500.000
Watan	1.460.000	1.570.000	3.030.000	2.920.000	1.604.000	4.524.000
Islamic Relief	-	2.000.000	2.000.000	-	1.300.000	1.300.000
TOPLAM	2.727.000	50.360.970	53.087.970	4.375.000	58.631.470	63.006.470

Sektör Özeti	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
	2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Mülteci Bileşeni	2.727.000	-	4.375.000	7.102.000
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Dayanıklılık Bileşeni	50.360.970	952.694	58.631.470	645.794
TOPLAM	53.087.970	952.694	63.006.470	7.747.794

EGİTİM SEKTÖR MÜDAHALESİ

الكتاب للعلوم

كتابة دلائل تصف شيئا
ويمكنك أن تصف أفكارا أو دلائل ويمكنك
والصحة أو طبيعة ويمكنك أن تدرك ما هو مصدر
٤. ما هي الكتابة؟ اجوب: هي لاجل ذلك لكي نقرأ في
٥. مسودة الكتابة دلائل تصف الشيء
٦. من أسماء نقرأ دلائل هل يمكنك أن تقرأ من
فأمر بعض المصطلحات
٧. لم نقرأ نكتب كتابك لما نأخذ من صحتها نكتبها
٨. نقرأ الفلج أخرج من على دلائل التي هي ما إذا كان
الشيء

طويل ورفيع،
مصنوع من الخشب،
يمكنك أن تكتب به.

ÖNCÜ KURULUŞ	Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Fonu (UNICEF)	
ORTAKLAR	Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Fonu (UNICEF) ve STK ortakları	
DİĞER ORTAKLAR	Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk Kızılayı (TK), Belediyeler ve diğerleri	
HEDEFLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geçici koruma altında yaşayan Suriyeli çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin örgün, yaygın ve informel (kapsayıcı ve hayat boyu öğrenmeyi teşvik eden) eğitim programlarına sürdürülebilir bir şekilde erişmesinin sağlanması 2. Geçici koruma altında yaşayan ve koruyucu eğitim ortamlarında bulunan Suriyeli çocuklara ve gençlere sunulan eğitim olanaklarının kalitesinin artırılması 3. Geçici koruma sağlanan Suriyeli çocuklar ve gençler ile ev sahibi toplulukların çocuklarına ve gençlerine, kaliteli eğitim sağlanmasını temin etmek amacıyla dayanıklı bir milli eğitim sisteminin desteklenmesi 	
TOPLUMSAL CİNSİYET GÖSTERGESİ	4	
MALİ GEREKSİNİMLER	2020	2021
MÜLTECİLERE İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	103.480.220 ABD Doları	91.728.894 ABD Doları
DAYANIKLILIĞA İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	155.250.161 ABD Doları	155.554.070 ABD Doları
3RP TOPLAM MALİ GEREKSİNİMLER 2020-2021	258.730.381 ABD Doları	247.282.965 ABD Doları

MEVCUT DURUM

Türkiye'deki eğitim müdahalesi, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öncülüğü ve koordinasyonunda gerçekleştirilmekte olup, yükseköğretime erişimin sağlanmasında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) kilit rol oynamaktadır. Bu kurumlar, geçici koruma sağlanan Suriyeliler de dahil olmak üzere, tüm çocukların eğitime erişimini sağlamaktadır. 3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyeliler için kaliteli ve kapsayıcı örgün ve yaygın eğitim fırsatlarına erişimin sağlanması için, bu kurumların yanısıra diğer kamu kurumlarıyla da yakın işbirliği içinde çalışmaktadır.

2019/20 eğitim-öğretim yılının başında, geçici koruma sağlanan 684.253 Suriyeli çocuk, Türk devlet okullarına ve Geçici Eğitim Merkezlerine (GEM'lere) kaydolmuştur.⁴⁷ Genel olarak, kayıt oranı, okul öncesi eğitim düzeyinde %27,19, ilkokul düzeyinde %89,27, ortaokul düzeyinde %70,50 ve lise düzeyinde %32,88'dir. Bugüne kadar elde edilen başarılarla rağmen, geçici koruma sağlanan Suriyelilerden okul çağında olan yaklaşık 400 bin çocuk (okul çağındaki toplam nüfusun %37'si), hâlâ örgün eğitimin dışında kalmaya devam etmektedir.⁴⁸

Sosyoekonomik faktörler, özellikle lise düzeyinde, okula kayıt, devam, okul terk ve bir üst eğitim seviyesine geçiş üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaya devam etmektedir. UNICEF, Türk Kızılayı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) programı ve okul ulaşımı yardımının verilmesi, bu sosyo-ekonomik engellerin bir kısmına yanıt verilmesine yardımcı olmaktadır. 2018/2019 eğitim-öğretim yılında, geçici koruma sağlanan 517.877⁴⁹ Suriyeli çocuk (kayıtlı olanların %80,5'i) ŞEY programından yararlanmıştır.

Aynı zamanda, kayıt oranlarının artması, kalabalık sınıflar ve devlet okullarındaki kaynakların kısıtlı olması, ulusal eğitim sistemini zorlamaktadır. MEB, ülke genelindeki eğitim ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşılayabilmek için ek sınıflara duyulan ihtiyacın devam ettiğini bildirmektedir. Farklı dilsel, akademik, fiziksel ve zihinsel kabiliyetlere sahip olan kız ve oğlan çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için öğretmenler, öğretim yöntem ve modelleri uyarlamakta yardıma ihtiyaç duymaktadır.

2018/19 akademik yılında geçici koruma sağlanan Suriyeliler için üniversite kayıtlarının sayısı 27.034'tür. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Suriyeli öğrenciler için devlet üniversitelerinde öğrenim ücretlerini karşılayarak yükseköğretime destek vermektedir. Yurtdışı Türkler ve İlgili Topluluklar Başkanlığı (YTB), geçici koruma sağlanan Suriyelileri dahil edecek şekilde yabancı öğrenciler için merkezi sistemini genişletmiştir. Yükseköğretim sektörü; etkin ve güvenli veri yönetiminin yanı sıra izleme ve raporlama için şeffaf ve güvenilir bir süreçle, adil, sürdürülebilir ve ölçeklenebilir bir burs yönetim sisteminden faydalanmıştır. Suriye krizinin başlangıcından bu yana, YTB, doğrudan 5.386 tam burs (Türkiye Burs Programı) sağlamıştır. Şu anda 2.530 Suriyeli genç yetişkin Türkiye Burs Programı ile eğitimlerine devam etmektedir. Buna ek olarak, YTB devlet üniversitelerine devam eden öğrencilere kayıt ücretlerini ödeyerek kısmi burs desteği de vermektedir. "İleri Düzey Türkçe Dili Eğitimi" programı kapsamında, toplamda 14.714 Suriyeli öğrenci 2013-2019 yılları arasında kentlerde ve Geçici Barınma Merkezlerinde Türkçe dil eğitimi almıştır.

MEB, geçici koruma sağlanan Suriyeli çocukların devlet okullarına kaydedilmesini desteklemeyi sürdürmekte, devlet okullarına etkin katılımlarını kolaylaştırmak ve Türk akranlarıyla benzer seviyelerde bulunmalarını sağlamak için Türkçe dil

dersleri, ev ödevi destek programları, hazırlık sınıfları, telafi dersleri ve destekleme programları sunmaya devam etmektedir. Okul, toplum ve ev temelli Erken Çocukluk Eğitimi (EÇE) faaliyetlerine kayıtlı 42.000'den fazla Suriyeli çocuğu içeren MEB'in stratejisi, 2021'de EÇE hizmetlerine tüm okul öncesi çağındaki çocukları hedef alarak, okul öncesi kayıt oranlarını artırmaktır.

MEB tarafından yönetilen eğitim yönetimi bilgi sistemleri (e-okul ve YOBIS), geçici koruma sağlanan çocuklar hakkında veri oluşturmak için daha etkin bir şekilde kullanılmakta ve böylece analiz, politika geliştirme, planlama ve programlamaya bilgi sağlamaktadır. Bu sistemler ayrıca okul dışı çocuklarla ilgili ek kanıtlar sunmaktadır.

⁴⁷ Bu, geçici koruma sağlanan okul çağındaki Suriyeli çocukların %63'ünü temsil etmektedir. Kayıtlı olanların yaklaşık %94'ü Türk devlet okullarına devam etmekte olup, %3,6'sı açık okullara kayıtlıdır. Geri kalanı GEM'lere devam etmektedir. Bununla birlikte, GEM sayısı 4 ilde 23'e düşmüştür ve bunların kayıt oranı %3,9'dur (25.278 Suriyeli öğrenci); bu, kayıt oranının %14,1 olduğu 2018/19 öğretim yılına kıyasla keskin bir düşüşü ifade etmektedir.

⁴⁸ MEB'e göre, genel cinsiyet dağılımı, oğlanlar için %50,82, kızlar için %49,18'dir ve bu oranlar, tüm eğitim düzeylerindeki oranlara benzerdir.

⁴⁹ AÇSHB'ye göre (Temmuz 2019), ŞEY Programı kapsamında şimdiye kadar 258.229 kız çocuğuna ve 259.648 oğlan çocuğuna ulaşılmıştır.

İHTİYAÇLAR, HASSAS DURUMLAR VE HEDEFLER

NÜFUS TABLOSU

Nüfus Grubu	2020		2021		
	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus	
Geçici koruma sağlanan Suriyeliler	Erkekler ⁵⁰	223.426	64.157	223.426	66.187
	Kadınlar ⁵⁰	173.331	64.157	173.331	66.187
	Oğlan Çocukları ⁵¹	681.598	467.976	681.598	501.438
	Kız Çocukları ⁵¹	623.805	467.976	623.805	501.438
Ara Toplam	1.702.160	1.064.265	1.702.160	1.135.249	
Etkilenen Topluluk Üyeleri	Erkekler ⁵²	22.683	14.767	24.698	16.108
	Kadınlar ⁵²	22.683	14.767	24.698	16.108
	Oğlan Çocukları ⁵²	31.995	12.916	16.714	6.763
	Kız Çocukları ⁵²	31.995	12.916	16.714	6.763
Ara Toplam	109.356	55.366	82.824	45.741	
Genel Toplam	1.811.516	1.119.630	1.784.984	1.180.990	

Eğitim sektörü müdahalesi, 4-18⁵³ yaş arası tüm çocukların eğitim hakkından faydalanabilmelerini ve çeşitli ilgili eğitim fırsatlarına erişmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. EÇE programlarına, örgün veya yaygın eğitime, beceri eğitimine, yükseköğrenime veya mevcut diğer herhangi bir eğitim imkânına kayıtlı olmayan çok sayıda çocuk ve genç olması, Suriye'nin yeniden inşasına yönelik uzun vadeli kalkınma beklentileri için olumsuz sonuçlar doğurabilir. Aynı zamanda Türkiye'de sürdürülebilir sosyal uyum için risk oluşturabilir.

ŞEY programı, Hızlandırılmış Eğitim Programındaki 2.276 çocuk da dâhil olmak üzere bugüne kadar 510.000'den fazla hassas durumdaki çocuğa destek vererek, kayıt ve devam oranlarına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. ŞEY programı, örgün eğitime devam eden kız çocuklarına ve lise seviyesindeki öğrencilere daha yüksek nakit miktarları sağlar. Program; sosyal

koruma, çocuk koruma, eğitim, sosyal uyum ve sürdürülebilirlik bileşenlerini entegre eden eşsiz bir yaklaşım benimsemiştir.

Mesleki Eğitim Merkezleri (MEM) mevzuatındaki değişikliklerle birlikte,⁵⁴ Eğitim Sektörünün, başta okul dışındaki çocuklar için kaliteli mesleki eğitim fırsatlarına erişimin artırılmasına ve gençlerin sosyo-ekonomik engellerini ele alırken eğitimdeki gençler için daha güvenli ortamları teşvik etmek amacıyla izleme sisteminin güçlendirilmesine odaklanması ihtiyacı ve imkânı giderek artmaktadır.

Çocuklara yönelik erişimin önündeki engellerin ele alınması için, Eğitim Sektörünün önceliklerinden biri, ihtiyaçların ve eğitim fırsatlarına erişim engellerinin daha kapsamlı bir şekilde, yaşa, cinsiyete ve hassaslık durumuna karşı duyarlı bir biçimde

değerlendirilmesini desteklemeye devam etmektedir. Bu tür değerlendirmeler ve ilgili veri analizinin yapılması, faaliyetlerin daha odaklı ve önceliklendirilmiş bir şekilde hedeflenmesine olanak tanır.

Burs seçim kriterleri de mümkün olan durumlarda öğrencilerin akademik performans seviyelerini göz önünde bulundurmanın yanı sıra, ekonomik durum ve koruma ile ilgili hassas durumları (örneğin toplumsal cinsiyet veya engellilik durumu) içermelidir.

Mümkün ve uygun olan durumlarda, okul terk risklerinin üstesinden gelmek için Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonuna yönelik destek devam edecektir. Öte yandan, sosyal uyumu desteklemek ve daha esnek bir eğitim sistemini bir bütün olarak güçlendirmek amacıyla, geçici koruma sağlanan Suriyelilere verilen destek, ev sahibi topluluklardaki hassas durumda olan çocuk ve gençleri de kapsayacak şekilde genişletilecektir.

⁵⁰ MEB tarafından kayıt oranlarının planlanması ve hesaplanması için kullanılan okul çağındaki nüfus, 2019-2020 akademik yılı için 5 ile 17 yaş arasındaki 1.082.172 çocuktur.

⁵¹ Hem Türkçe dil sınıflarına hem de yükseköğrenime erişime ihtiyaç duyan yetişkinleri (18+) içerir.

⁵² Hem Suriyeli çocuklara hem de ev sahibi topluluklara sağlanan EÇE desteğinden ve okul materyallerinden yararlanacakları içerir.

⁵³ MEB'in erken çocukluk eğitimi yaş grubu, 54 ila 69 aylık çocukları içermektedir.

⁵⁴ Mesleki ve Teknik Eğitim ile ilgili yeni MEB mevzuatına göre, 2016'dan bu yana örgün eğitimin bir parçası olarak kabul edilen Mesleki Eğitim Merkezlerinden (MEM) alınan sertifikalar, gençlerin yükseköğretim seviyelerine başvuru yapmalarına ve öğrenimlerine bu seviyelerde devam etmelerine imkân tanıyacaktır.

STRATEJİK YÖNELİM VE MÜDAHALE PLANI

Eğitim sektörü müdahalesinin üç temel dayanağı vardır: Her yaşta geçici koruma sağlanan Suriyeli için güvenli ve koruyucu öğrenme fırsatlarına erişimi artırmayı desteklemek; eğitim fırsatlarının kalitesini artırmak; geçici koruma sağlanan Suriyelilere ve ev sahibi topluluklardaki Türk çocuk ve gençlere kaliteli eğitim verebilecek şekilde milli eğitim sisteminin güçlendirilmesi. Strateji, sürekli olan eğitim fırsatlarına erişimin sağlanmasına ve önceki yıllardan edinilen derslerin ve kazanımların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

3RP eğitim stratejisi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin milli eğitim sistemi kapsamında, geçici koruma sağlanan Suriyelilere verilen eğitim çabalarını tamamlamaktadır. 3RP ortakları, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin öncelikleri doğrultusunda eğitim programları sunmak için kamu kurumlarıyla işbirliği içinde çalışacak ve bu kurumları güçlendirecektir. Sektör aynı zamanda, engelli ve özel ihtiyaçlara sahip olanlar da dâhil olmak üzere tüm çocukların milli eğitim sistemine dâhil edilmesini ve öğrenimlerini sağlamak amacıyla, Güçlü Yarınlar için: 2023 Eğitim Vizyonu'ndaki kapsayıcı eğitim anlayışı çerçevesinde MEB'i desteklemeye devam edecektir.

2019 yılında, geçici koruma sağlanan Suriyeliler için eğitim olanaklarına erişimin ve eğitim olanaklarının kalitesinin artırılması amacıyla⁵⁵ kamu sektörü kurumlarına sağlanan mali desteğin en büyük bölümü eğitim kurumlarına verilmiştir. 3RP ortakları, tüm çocukların eğitim haklarına erişebilmeleri için belediyeler düzeyindeki çalışmalar da dâhil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin çalışmalarını tamamlayıcı olmaya devam edecektir. 3RP ortakları, AB destekli PİKTES programı (Suriyeli Çocukların Türk Eğitimi Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi) ve eğitim sektöründe büyük yatırımlar yapan uluslararası finans kuruluşlarıyla yakın bir işbirliği içinde çalışacaktır.

EÇE'ye erişim; çocukların okula hazırlılığını artırmak, okula geç başlanmasını önlemek ve Türkiye'de geçici koruma sağlanan Suriyeli çocukların sosyal ve dilsel uyumunu kolaylaştırmak açısından önemlidir. Böylece sonraki yıllarda okul terk riski de azaltılacaktır. MEB'in 2021'e kadar 54 aylık tüm çocukların en az bir yıllık EÇE'ye kayıt olmasını sağlamaya yönelik politikasının desteklenmesi, stratejik öneme sahiptir.

Özellikle daha fazla sayıda GEM'in ve Geçici Barınma Merkezinin kapatılması ile birlikte, örgün eğitime kayıt için mevcut talep seviyesi, arz seviyesini aşmaktadır. Okul içindeki ve dışındaki çocukların hem örgün hem de yaygın ortamlarda gelişmeleri ve öğrenmeleri için, öğretmenlerden, idarecilerden ve eğitim sisteminden destek almaları gerekir.

Başta çalışan çocuklar, engelli ve özel ihtiyaçlara sahip çocuklar ve birkaç yıldır okula gitmemiş veya daha önce hiç okula gitmemiş çocuklar olmak üzere, çocukların ortaöğretim düzeyinde katılımını sınırlandıran faktörleri ele almak için, sektörler arası müdahaleler gereklidir. Kayıt sürekliliği ve okula devamın düzenli olması; ŞEY programı, dil destek programları ve okul taşımacılığı ile desteklenecektir.

Eğitim imkânlarına erişmek, dayanıklılık yaratmak, sosyal uyumu ve kendi kendine yeterliliği desteklemek açısından, Türkçe dil yeterliliği edinilmesi, kilit öneme sahiptir. 3RP Eğitim Sektörü ortakları; materyallerin tedarik edilmesi, öğretmen yetiştirme ve okulların, GEM'lerin, MEM'lerin, Halk Eğitim Merkezlerinin (HEM'ler) ve bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik diğer girişimlerin güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere, hükümetin çocuklar, gençler ve yetişkinler için hedefli dil öğrenme programları sunma çabalarını destekleyecektir. Ergenler ve gençler, ilgili teknik ve mesleki

becerilerini edinmede desteklenecektir. Örgün eğitime, mesleki eğitime ve yaşam becerileri gelişimine erişimi destekleyen ve bunlara bir köprü görevi gören daha geniş yelpazede ilgili öğrenme yolları sağlayan akredite edilmiş programlar ve birkaç yıllık eğitime erişimi olmamış kişilere yönelik hızlandırılmış eğitim programları desteklenecek ve geliştirilecektir.

Suriyeli öğrencilerin milli eğitim sistemine entegrasyonunu desteklemeye devam eden Suriyeli Gönüllü Eğitim Personeline (SGEP) eğitim ve mali destek dahil olmak üzere, eğitimin kalitesini desteklemek için mevcut çabalar, 2020 ve 2021 yıllarında da devam ettirilecek ve genişletilecektir. Geçici koruma sağlanan Suriyeli çocukların sosyal ve pedagojik gereksinimlerini karşılamak ve okullarda ve okul dışında sosyal uyumu desteklemek için, Türk devlet okullarındaki Türk eğitim personeli ihtiyaca odaklı eğitim almaya devam edeceklerdir.

Yükseköğretime erişim, kendi kendine yeterli olmanın ve gelecekte mesleki çalışmaya erişimin teşvik edilmesinde kilit öneme sahiptir. Bu, daha fazla sayıda burs, akademik hazırlık ve dil kursları ile hızlandırılacaktır. Erişimi, devamı ve okulu tamamlamayı kolaylaştırmaya yönelik bilgi, danışma ve rehberlik de benzer bir hızlandırıcı etki gösterecektir. Mezunların eğitim aşamasından iş aşamasına geçişlerini kolaylaştırmak için, hedeflenen kısa süreli istihdam hazırlık kursları da geliştirilecektir.

Eğitim Sektörü stratejisinin etkili bir şekilde uygulanması; eğitimin önündeki ekonomik engelleri ele almak, okul dışı kalma riski en yüksek olan çocukların ve gençlerin tespit edilmesini desteklemek ve öğrenmeden iş piyasasına geçişi kolaylaştırmak için Geçim Kaynakları, Koruma ve Temel İhtiyaçlar sektörleriyle yakın koordinasyon ve işbirliği gerektirmektedir. Son olarak, 3RP ortakları, herhangi bir acil durumda, gereken şekilde eğitim müdahalesini desteklemeye hazırdır.

⁵⁵ Daha fazla bilgi için bkz. 3RP Türkiye'deki Kamu Kurumlarına Verilen Destek Raporu, 3RP Kurumlar Arası Koordinasyon

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Eğitim sektörü müdahalesine MEB liderlik etmekte olup, 3RP ortakları, programların MEB öncelikleri, politikaları ve prosedürleri ile uyumlu hâle getirilmesini sağlamak ve milli eğitim sistemini güçlendirmek amacıyla tüm düzeylerde yakın koordinasyon içinde çalışmaktadır. MEB veri kaynakları ve veri yönetim sistemleri, örgün ve yaygın eğitim programlarında öğrenci kaydı, okula devam ve başarı hakkında bilgi sağlamaktadır. 3RP aktörleri tarafından hizmet sunumunun zamanında ve doğru bir şekilde raporlanmasını kolaylaştırmak için, 3RP mantıksal çerçevesine dayalı, ayrıntılı bir faaliyet tabanlı izleme ve değerlendirme çerçevesi geliştirilmiştir.

BM kuruluşlarının yanı sıra STK'lar tarafından uygulanan programlar arasında ilgili seviyelerde uyum ve sinerjinin sağlanması için, merkezi düzeyde ve il düzeyinde koordinasyon yapıları kurulmuştur. 3RP Eğitim Sektörü lideri aynı zamanda, diğer sektörlerle sinerji ve tamamlayıcılık sağlamak için kurumlar arası forumlara da katılmaktadır. Yükseköğretim aktörleri arasında daha iyi uyum, raporlama ve tamamlayıcılık sağlamak için bir koordinasyon yapısı da oluşturulmuştur.

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler arasında mevcut tüm eğitim hizmetleri ve bunlara nasıl erişileceği konusundaki farkındalığı artırmak için, sosyal yardım faaliyetleri, sektör stratejisine entegre edilmiştir. Sosyal yardım ve bilgilendirme programları, topluluklarla düzenli ve doğrudan etkileşimi olanaklı kılmaktadır. Aynı zamanda bu programlar, hizmetlere erişim ve çözümlerin uygulanması önündeki engeller hakkında bilgi toplamaya imkân tanımaktadır.

Eğitim Sektörü çerçevesinin sonuçları, plan ve hedeflere ulaşılmasını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilecek ve gerektiğinde düzenlemeler yapılacaktır. Sektörün planlanması ve uygulanmasının sonuç ve kanıta dayalı olduğundan emin olunacaktır. Ayrıca, 3RP ortakları, üst yönetimin, başişçaların ve 3RP Bölgesel Teknik Komitesinin sektörün performansını izleyebilmesi, sonuçları analiz etmesi ve gerektiğinde geri bildirimde bulunabilmesi için ActivityInfo aracılığıyla aylık kazanımlarını güncellemek üzere desteklenecektir.

3RP ortakları, Davranış Tüzüğü, Cinsel Sömürü ve İstismarın Önlenmesi ile ilgili politikalar ve Cinsel Taciz ve Yetkinin Kötüye Kullanımının Önlenmesi ile ilgili politikalara uygunluğu teşvik etmeyi sürdürmektedir. Şikâyet mekanizmalarının oluşturulması ve sürdürülmesi, çocuklara, gençlere ve genel olarak topluluklara yönelik hesap verme mekanizmalarının bir parçası olarak desteklenmektedir.

AMAÇ 1:	Geçici koruma altında yaşayan Suriyeli çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin örgün, yaygın ve informal (kapsayıcı ve hayat boyu öğrenmeyi teşvik eden) eğitim programlarına sürdürülebilir bir şekilde erişmesinin sağlanması	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	%67	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
GÖSTERGE AMAÇ 1:	Örgün eğitime kaydolun Suriyeli oğlan ve kız çocuklarının (5-17 yaş) %'si Eğitim olanaklarına erişimi olan geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sayısı	TEMEL: 796.527	967.666	2020 Toplam Hedef	2021 Toplam Hedef	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
A. MÜLTECİ BİLEŞENİ							
1.1 Erken çocukluk eğitimi: Suriyeli çocukların ve hassas durumdaki Türk çocukların okul, ev ve topluluk temelli erken çocukluk eğitimi programlarına erişimi artmıştır	1.1.1 Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi ve okul öncesi eğitime kaydolun çocukların sayısı	60.120	64.140	7.733.300	7.733.300	8.751.300	8.751.300
1.2 Örgün eğitim: Suriyeli çocukların ve gençlerin örgün eğitime erişimi artmıştır	1.2.1 Örgün eğitime kaydolun Suriyeli çocukların sayısı (1-12. Sınıf)	750.000	800.000				
	1.2.2 İnşa edilen kurulan veya onarımı yapılan sınıf sayısı	695	224				
	1.2.3 Herhangi bir eğitim türüne kayıt olup nakit yardımı alan çocukların sayısı	63.550	79.050			19.868.565	19.868.565
	1.2.4 Okul malzemeleri alan çocukların sayısı	13.000	3.000				
1.3 Akredite yaygın eğitim: Okul dışındaki ve risk altındaki Suriyeli çocukların örgün eğitime yeniden entegrasyonunu veya devamını kolaylaştıran akredite yaygın eğitim programlarına erişimi artmıştır	1.3.1 Akredite yaygın eğitime kaydolun çocukların sayısı	60.680	44.920	20.136.000	20.136.000	15.283.500	15.283.500
1.4 Resmi olmayan eğitim: Okul dışındaki ve risk altındaki Suriyeli ve Türk çocukların akredite ve resmi olmayan eğitim programlarına erişimi artmıştır	1.4.1 Resmi ve akredite olmayan eğitime kaydolun çocukların sayısı	55.615	83.865	9.733.500	9.733.500	11.138.000	11.138.000

1.5 Mesleki ve Teknik Eğitim ve Öğretim: Suriyeli ergenler ve gençlerin mesleki ve teknik eğitim ve öğretim programlarına erişimi artmıştır	18.536	18.950	2.351.882	2.351.882	1.830.000	1.830.000	4	4	4	3
1.6 Yüksek Öğretim: Suriyeli gençlerin yüksek öğretim programlarına erişimi artmıştır	33.000	43.000								
	7.484	7.184	13.992.578	13.992.578	13.849.709	13.849.709	4	4	4	4
	1.835	1.855								
1.7 Dil kursları: Suriyeli yetişkinlerin (18+) (e/k) sosyal uyumu teşvik etmeye yönelik Türkçe ve diğer dil programlarına erişimi artmıştır	75.330	69.690	22.787.346	22.787.346	21.007.821	21.007.821	4	5	4	5
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları							1.03.480.220	103.480.220	91.728.894	91.728.894

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Toplam Hedef	2021 Toplam Hedef	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 NLG Bütçe esi	2021 Toplam				
1.8 Eğitimin önündeki sosyoekonomik engellerin ele alınması: Okul ölümlerindeki ekonomik engeller azaltılmıştır	1.8.1 Nakit transferi ile desteklenen çocukların sayısı	551.936	552.000	72.221.248	72.221.248	70.811.248	4	4	3	3
	1.8.2 Okul servisi sağlanan çocukların sayısı	9.450	4.200							
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				72.221.248	72.221.248	70.811.248	70.811.248	70.811.248	70.811.248	

AMAÇ 2: Geçici koruma altında yaşayan ve koruyucu eğitim ortamlarında bulunan Suriyeli çocuklara ve gençlere sunulan eğitim olanaklarının kalitesinin artırılması	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:		2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:		S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?	
	%82	%85	%80	%85					
GÖSTERGE AMACI 2: a. 5. Sınıflara kayıt oranı (brüt) b. 9. Sınıflara kayıt oranı (brüt)	TEMELE:								
	%31	%35	%31	%40					
B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ									
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Toplam Hedef	2021 Toplam Hedef	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 NLG Bütçesi				
2.1 Öğretme-öğrenmeye yardımcı materyallerin sağlanmasıyla eğitimin kalitesinin artırılması	2.1.1 Türkçe dil öğrenimine yönelik ders kitapları alan çocukların sayısı	300.000	300.000	5.743.957	5.743.957	4	1	1	4
	2.1.2 Öğretme yardımcısı materyal alan okulların sayısı	10.530	0						
	2.1.3 Eğlence amaçlı materyal alan öğrencilerin sayısı	49.895	2.065	5.759.375	5.759.375	4	1	1	4
	2.1.4 Örgün ve yaygın/resmi olmayan eğitim ortamlarında tamamlanmış materyal alan çocukların sayısı	5.400	7.700						
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				5.743.957	5.743.957	5.759.375	5.759.375	5.759.375	5.759.375

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Toplam Hedef	2021 Toplam Hedef	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 NLG Bütçesi	2021 Toplam				
2.2. Öğretmen ve personel istihdamı ve muhafazası: Uygun ücretler verilerek yeterli sayıda Suriyeli öğretmenin işe alınması ve muhafaza edilmesi sağlanmıştır	2.2.1 Teşvik verilen öğretmen ve eğitim personeli sayısı	12.500	12.500	63.000.000	63.000.000	66.000.000	4	4	5	4
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				63.000.000	63.000.000	66.000.000				
2.3. Öğretmenlerin mesleki gelişimi: Suriyeli çocukların ihtiyaçlarına daha iyi cevap vermek için Suriyeli ve Türk öğretmenlere sistematik, kaliteli mesleki gelişim olanakları sağlanmıştır	2.3.1 Eğitim verilen öğretmen ve eğitim personelinin sayısı	35.427	40.110	5.869.956	5.869.956	5.968.447	4	4	5	4
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				5.869.956	5.869.956	5.968.447				

AMAÇ 3:	Geçici koruma sağlanan Suriyeli çocuklar ve gençler ile ev sahibi toplulukların çocuklarına ve gençlerine, kaliteli eğitim sağlanmasını temin etmek amacıyla dayanıklı bir milli eğitim sisteminin desteklenmesi				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	GÖSTERGE AMAÇI 3:	MEB onaylı mülteci ile ilişkin eğitim stratejileri, politikaları ve programlarının sayısı	TEMEL:	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	-	-	-	-
			2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	-	-	-	-

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ

Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Toplam Hedef	2021 Toplam Hedef	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program anıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 NLG Bütçesi	2021 Toplam				
3.1 Planlama ve kanıta dayalı politika geliştirilmesi: Suriyeli çocukların ihtiyaçlarına daha iyi cevap verilebilmek için Suriyeli ve Türk öğretmenlere sistematik ve kaliteli mesleki gelişim fırsatlarının sunulması	3.1.1 Kanıta dayalı veri kullanımını ve/veya standartlaştırılmış politika uygulamasını teşvik etmek için yapılan kapasite geliştirme çalıştaylarının sayısı	5	-	1.545.000	1.545.000	1.295.000	5	4	1	4
				1.545.000	1.545.000	1.295.000	5	4	1	4

3.1.3 Yapılan sektör koordinasyon toplantılarının sayısı	35	-		5	4	1	4
3.2 Politika ve strateji: Suriyeli çocukların ve gençlerin eğitim ihtiyaçlarına cevap vermeye yönelik politikaların güçlendirilmesi	2	-	5.870.000	5.870.000	5.720.000	5.720.000	5.720.000
3.2.1 Mültecilerle ilgili eğitim strateji, politika ve programlarının sayısı				5	4	3	4
3.3 Kurs tasarımına teknik destek: Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin eğitim bakımından ulusal sisteme dahil edilmesini destekleyen müfredatları ve materyallerinin geliştirilmesi için eğitim sistemine destek verilmesi							
3.3.1 Geliştirilen ve denenen materyal sayısı	-	-	1.000.000	1.000.000	-	-	-
3.3.1 Geliştirilen ve denenen materyal sayısı				3	4	3	4
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları			8.415.000	8.415.000	7.015.000	7.015.000	7.015.000

KURUM BAZINDA SEKTÖREL MALİ GEREKSİNİMLER

Kurum/Kuruluş	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2021 Toplam (Amerikan Doları)
Anadolu Kultur	40.000	44.000	84.000	51.000	60.000	111.000
ASAM	153.369	-	153.369	-	-	-
ATAA	800.000	44.500	844.500	622.000	57.500	679.500
Bonyan	1.285.000	250.000	1.535.000	2.550.000	500.000	3.050.000
Concern Worldwide	8.246.617	1.151.248	9.397.865	141.565	371.248	512.813
Human Appeal	170.905	250.947	421.852	-	-	-
IBC	77.000	-	77.000	101.000	-	101.000
Ihsan RD	152.000	-	152.000	40.000	-	40.000
IOM	4.250.000	3.000.000	7.250.000	4.250.000	3.000.000	7.250.000
MARAM	337.000	-	337.000	420.000	-	420.000
Maya Foundation	-	501.456	501.456	-	478.447	478.447
MWL	515.000	300.000	815.000	677.000	400.000	1.077.000
Qatar Charity	3.365.000	115.000	3.480.000	-	-	-
Save the Children	58.800	750.000	808.800	36.800	-	36.800
SPARK	2.470.376	-	2.470.376	2.470.376	-	2.470.376
UNHCR	37.819.153	7.945.000	45.764.153	37.819.153	7.945.000	45.764.153
UNICEF	43.740.000	140.898.010	184.638.010	42.550.000	142.741.875	185.291.875
TOPLAM	103.480.220	155.250.161	258.730.381	91.728.894	155.554.070	247.282.965

Sektör Özeti	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
	2020 Toplam	2020 Yılı NLG Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı NLG Bütçesi
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Mülteci Bileşeni	103.480.220	103.480.220	91.728.894	91.728.894
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Dayanıklılık Bileşeni	155.250.161	155.250.161	155.554.070	155.554.070
TOPLAM	258.730.381	258.730.381	247.282.965	247.282.965

SAĞLIK SEKTÖR MÜDAHALESİ

ÖNCÜ KURULUŞ	Dünya Sağlık Örgütü (WHO)	
ORTAKLAR	Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Fonu (UNICEF), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve STK ortakları	
DİĞER ORTAKLAR	Sağlık Bakanlığı (SB), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), Türk Kızılay (TK)	
HEDEFLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bulaşıcı olmayan ve bulaşıcı hastalıklar için önleyici ve tedavi edici hizmetler de dâhil olmak üzere, temel sağlık hizmeti sunumunun ve sevk hizmetlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi. 2. Özellikle savunmasız durumda olan, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluk grupları (kadınlar, kız çocukları, ergenler ve gençler) için, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (CDŞ) vakalarının klinik yönetimi de dâhil olmak üzere, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine (CSÜS) erişimin artırılması. 3. Bulaşıcı hastalık gözetiminin, tespitinin, müdahalesinin ve önlenmesinin (bağışıklama dâhil) güçlendirilmesi; ve tüm tehlikelere yönelik acil durum müdahalesinin güçlendirilmesi. 4. Sağlık hizmetlerinin her kademesinde, Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar (BOH), Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Hizmetlerine (RSPDH) ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimin artırılmasının desteklenmesi. 	
TOPLUMSAL CİNSİYET GÖSTERGESİ	4	
MALİ GEREKSİNİMLER	2020	2021
MÜLTECİLERE İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	12.661.000 ABD Doları	11.396.000 ABD Doları
DAYANIKLILIĞA İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	9.561.000 ABD Doları	8.896.000 ABD Doları
3RP TOPLAM MALİ GEREKSİNİMLER 2020-2021	22.222.000 ABD Doları	20.292.000 ABD Doları

MEVCUT DURUM

Türkiye’de geçici koruma sağlanan Suriyelilere verilen sağlık hizmetleri ve sağlık müdahalesi Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Geçici Koruma Yönetmeliği, Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişmelerini sağlamaktadır. Hizmet sunumu, yerel hastaneler, Göçmen Sağlığı Merkezleri (GSM) ve Türk Toplum Sağlığı Merkezlerinin bir parçası olarak çalışan birimler aracılığıyla Sağlık Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Sağlık Bakanlığı, yedi Geçici Barınma Merkezinde bulunan geçici koruma sağlanan Suriyelilere, yerinde sağlık hizmetlerini ücretsiz olarak sunmaktadır. Türkiye’de kayıtlı olmayan Suriyelilerin birinci basamak sağlık hizmetleri veya sevk hizmetlerine erişimi sınırlıdır, ancak acil bakım ve gerekli halk sağlığı hizmetleri ücretsiz olarak verilmekte ve daha sonra bu kişiler kayıt için sevk edilmektedir.

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, sağlık durumlarını, refahlarını ve sağlık hizmetlerine erişimlerini etkileyen yerinden edilme durumunun çeşitli olumsuz etkileriyle karşı karşıya kalmaktadır. Dil, kültürel normlar ve sosyoekonomik durum; özellikle önleyici hizmetler, ilaçlar, tıbbi cihazlar ve uzmanlık gerektiren hizmetlere (cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri, anne ve çocuk sağlığı hizmetleri ve rehabilitasyon sağlık hizmetleri dâhil olmak üzere) erişim açısından, sağlık hizmeti arayan geçici koruma sağlanan Suriyeliler için engel oluşturmaya devam etmektedir. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin artmakta olan ruh sağlığı ve psikososyal ihtiyaçları, mevcut destek ve tedavi kapasitelerini aşmaktadır. Kırsal alanlarda bulunan geçici koruma sağlanan Suriyeliler, mevcut hizmetlere erişmek için yüksek ulaşım masrafları ile karşılaşmakta ve bu durum erişim olanaklarını sınırlandırmaktadır.

İhtiyaçları karşılamak adına, Sağlık Sektörü ortaklarının desteklediği Sağlık Bakanlığı tarafından, Göçmen Sağlık

Merkezleri (GSM’ler) kurulmuştur. Bu merkezlerde Suriyeli doktor ve hemşireler, Türk sağlık personelinin desteğiyle geçici koruma sağlanan Suriyelilere hizmet vermektedir. GSM’ler tarafından sunulan temel sağlık hizmetleri, kamu hastaneleri üzerinde oluşan baskıları hafifletmekte, dil engellerini azaltmak ve insan kaynakları kapasitesini artırmak suretiyle sağlık hizmetlerine erişimi artırmaktadır. GSM’ler, ulusal sağlık sisteminin bir parçası olarak faaliyet göstermektedir.

Sağlık Bakanlığı, 3RP ortaklarının desteğiyle, göçmen sağlığına odaklanan aile hekimliği hizmetlerini sunmak amacıyla yeni GSM sisteminde çalışacak olan Suriyeli doktor ve hemşirelerin eğitimi ve sertifikalandırılmasına yönelik prosedürler geliştirmiştir. Çok fazla ilerleme kaydedilmesine rağmen ihtiyaçlar devam etmektedir ve Sağlık Bakanlığı, 2020’de eğitim verilen ve işe alınan Suriyeli personel sayısını artırmayı planlamaktadır. Bugüne kadar, planlanan 179 GSM’nin tamamı, Türkiye genelinde 30 ilde açılmıştır. Bu merkezlerden 42’si, birinci basamak sağlık hizmetleri kapsamında olmayan ve uzmanlık gerektiren hizmetler sunan, güçlendirilmiş GSM’lerdir. Her GSM’de, bir Suriyeli doktor ve bir Suriyeli hemşireden oluşan en az bir göçmen sağlık birimi bulunmaktadır. Eylül 2019 itibarıyla toplam 674 göçmen sağlık birimi faaliyet hâlinde olup, toplamda yaklaşık 790 göçmen sağlık birimi kurulması planlanmaktadır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı 10 adet Toplum Ruh Sağlığı Merkezi kurmuştur. Ücretsiz ve kaliteli tıbbi çeviri, özellikle ikinci basamak sağlık hizmeti sağlayan kuruluşlarda sınırlı kalmaktadır. Bu ihtiyacı gidermek için, sağlık çevirmenlerinin bilgi düzeyini ve müsaitlik durumunu artırmak amacıyla dil eğitimleri verilmektedir. Eylül 2019 sonu itibarıyla, hizmetlerin Arapça konuşan sağlık personeli tarafından sunulmadığı sağlık merkezleri ve hastanelerde tıbbi destek arayan kişilere yardımcı olmak amacıyla, toplamda 1.069 hasta rehberi

tıbbi terminoloji konusunda 3RP ortakları tarafından eğitilmiş ve istihdam edilmiştir. Sağlık Bakanlığı, tükenmişlik ve ruh sağlığı bozukluğu belirtileri bildiren sağlık personeli için, ruh sağlığı programları ve psikososyal programlar ile kişisel bakım hizmetleri başlatmıştır. Koruyucu hizmetler; hastalıkların erken teşhisinin yanı sıra, akut ve kronik stresin önlenmesine, sigara ve uyuşturucu bağımlılığına ve depresyon üzerine yoğunlaşmaktadır. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler arasındaki toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) mağdurlarına, yaşlılara ve çocuklara ve aynı zamanda hassas durumdaki ev sahibi topluluklara özel önem atfedilmektedir. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı, daha önceden 3RP ortakları tarafından desteklenen 29 Kadın Sağlığı Danışmanlık Birimini (Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar) Eylül 2019 itibarıyla devralmıştır. Bu alanlarda, geçici koruma sağlanan Suriyeli kadınlara sağlanan tamamlayıcı cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) hizmetlerinin yanı sıra, psikososyal destek de dâhil olmak üzere TCDŞ’yi önleme ve müdahale hizmetleri sunulmaktadır.

Bugüne kadar yapılan girişimlerin çoğu, kaliteli ve karşılanabilir hizmetlere erişimin artmasına yol açmıştır. Genel olarak, danışma sayısı bazında ölçülen hizmet kullanım oranı önemli ölçüde artmıştır. Gelecekte bu başarıların sürdürülebilmesi amacıyla, Sağlık Bakanlığı’na devredilen girişimlerden bazıları için, Sağlık Sektörü ortaklarının gereken destek ve tavsiyelerde bulunarak Sağlık Bakanlığı ile yakın çalışmaya devam etmesi önemlidir.

İHTİYAÇLAR, HASSAS DURUMLAR VE HEDEFLEME

NÜFUS TABLOSU

Nüfus Grubu	2020		2021		
	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus	
Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler	Erkek	947.452	401.500	947.452	401.500
	Kadın	782.066	495.000	782.066	495.000
	Oğlan Çocukları	795.882	650.000	795.882	650.000
	Kız Çocukları	726.597	690.000	726.597	690.000
Ara Toplam	3.251.997	2.236.500	3.251.997	2.236.500	
Etkilenen Topluluk Üyeleri	Erkek	2.000.000	450.000	2.000.000	450.000
	Kadın	2.400.000	540.000	2.400.000	540.000
	Oğlan Çocukları	1.800.000	405.000	1.800.000	405.000
	Kız Çocukları	1.800.000	405.000	1.800.000	405.000
Ara Toplam	8.000.000	1.800.000	8.000.000	1.800.000	
Genel Toplam	11.251.997	4.036.500	11.251.997	4.036.500	

Kaliteli ve karşılanabilir sağlık hizmetlerine onurlu ve adil erişimin sağlanması, Suriyeli ve ev sahibi topluluğun karşılaştığı sağlık riskini önemli ölçüde azaltabilir. Devam eden zorluklar arasında şunlar yer almaktadır: dil engelleri; mevcut hizmetlere ilişkin bilgi eksikliği; pahalı ilaçlara, gelişmiş protezlere ve doku nakline ücretsiz erişimde zorluklar. Talebin çok yoğun olduğu ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri için tercüme hizmetlerinin sınırlı olması, önemli bir eksikliklerdir. Türkiye Cumhuriyeti Devletine kayıtlı olmayan Suriyeliler, iyileştirici bakım ve uzman sağlık hizmetlerine/ tedaviye erişimdeki engellerle karşı karşıya kalmaya devam etmektedir. Ayrıca, şehir merkezlerinin dışında yaşayan geçici koruma sağlanan Suriyeliler, hizmetlere erişebilmek için ilave ulaşım masraflarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.

2019 yılında, geçici koruma sağlanan Suriyeli çocuklar arasında, aşı ile önlenilecek hastalıklar gözlenmiştir. Sağlık Bakanlığı, genişletilmiş kapsamlı bağışıklama programının geçici koruma

sağlanan Suriyeliler arasında etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için önemli bir çaba sarf etmiştir. 2017'de gerçekleştirilen tamamlamayı aşılama kampanyası kapsamındaki çocuklar da dâhil olmak üzere, Suriyeli çocuklara yönelik tüm kayıtlar Ulusal Sağlık Bilgi Sistemine (USBS) yüklemiştir. Bununla birlikte, bazı eksiklikler devam etmekte ve çocukların aşılama durumlarına yönelik takip ve izleme sisteminin daha da güçlendirilmesi gerekmektedir.

Üreme çağındaki kadınlar, geçici koruma sağlanan Suriyeli nüfusun yüzde 25'inden fazlasını (yüzde dördü hamile veya gebe) oluşturmakta ve resmi kliniklerde hizmet alırken ekonomik, sosyal ve kültürel engellerle (örneğin kadın sağlık personeli eksikliği) karşı karşıya kalmaktadır. Ergenlerin ve gençlerin sağlık bilgileri ve özel sağlık ihtiyaçları da ayrıca dikkat gerektiren bir konudur.

Savaşın ve uzun süreli yerinden edilmenin psikososyal etkileri devam etmektedir. Bu kapsamda çözümü daha zor olan

uzun vadeli etkiler (majör depresyon gibi) özel bakım ve aile harcamaları gerektirmektedir. Rehabilitasyon da dâhil olmak üzere acil yardım ve uzmanlık gerektiren vakalar için bakımın sürekliliği yetersizdir ve ihtiyaçlar, sistematik olarak ele alınmalıdır. Kadın Danışma Birimlerinin Sağlık Bakanlığı'na geçişinin ve ölçeklendirilmesinin desteklenmesi gerekmektedir.

Ulusal sağlık sistemine destek verilmesi ve Suriyeli sağlık personelinin ulusal sisteme entegrasyonu yoluyla, geçici koruma sağlanan Suriyelilere yönelik sağlık hizmetlerine yatırım yapılması, ev sahibi topluluklara sağlanan hizmetler üzerindeki baskıyı azaltacak ve genel dayanıklılığı artıracaktır. Sağlık bilgilendirme kampanyalarının, halk sağlığı önlemlerinin, artan kurumsal ve yerel kapasitenin ve ortak kuruluşlar tarafından mevcut stratejilere katma değer sağlanmasının olumlu etkisi hem geçici koruma sağlanan Suriyeliler hem de ev sahibi topluluklara fayda sağlayacaktır.

STRATEJİK YÖNELİM VE MÜDAHALE PLANI

Sağlık Sektörü ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve hassas durumdaki ev sahibi topluluk üyelerinin acil ihtiyaçlarını karşılamak, müdahalelerin sürdürülebilirliğini ve kaynakların kullanılabilirliğini sağlamak amacıyla sistem seviyesinde mekanizmaların daha fazla geliştirilmesini desteklemek için, Sağlık Bakanlığı'nın ilgili kurum ve birimlerine ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na (AÇSHB) destek vermeye devam edecektir. Sağlık Sektörü faaliyetlerine yönelik 3RP fonlarının azaltılması nedeniyle, Türkiye'deki sağlık faaliyetlerini desteklemeye devam etmek amacıyla uluslararası topluluğa ulaşmak için daha fazla savunuculuk faaliyeti gerçekleştirilecektir. Sağlık Bakanlığı tarafından sağlanan hizmet sunumunun önemli bir kısmı, 3RP kapsamı dışında fonlanmakta olup birinci basamak sağlık hizmetleri için SIHHAT projesi aracılığıyla veya ikinci basamak sağlık hizmetleri için doğrudan devlet hastaneleri aracılığıyla finanse edilmektedir. SIHHAT projesi, GSM'leri desteklemeye ve seçilen illerdeki uzmanlık hizmetleri unsurlarını güçlendirmeye devam edecektir.

Sağlık Sektörü ortakları, Sağlık Bakanlığı liderliğinde, birinci basamak sağlık hizmetleri ve sevk kapasitelerini desteklerken; beceri, bilgi ve standart paylaşımı yoluyla sağlık sistemlerinin dayanıklılığını geliştirmeye odaklanacaktır. Bu müdahaleler için giriş noktası, Sağlık Bakanlığı GSM ağı ve hedeflenen uzmanlık gerektiren hizmetlerdir. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin uygun tedavi hizmetleri ile ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerine erişebilmeleri için, sağlık hizmetleri, bakımın sürekliliğini sağlayacak şekilde tasarlanacaktır. Hizmetlerin büyük kısmı Sağlık Bakanlığı tarafından sağlanırken, 3RP ortakları seçilen merkezlere ve hizmetlere hedefli destek sağlamaktadır.

Sağlık risklerine karşı alınan önleyici tedbirler, sağlık eğitimi, sağlık hizmetlerinin teşvik edilmesi ve Arapça'da sağlık okuryazarlığının artırılması yoluyla

sorunları ele alacaktır. Bununla haklar ve hizmetlere erişimle ilgili bilginin artırılması ve bulaşıcı olan ve olmayan hastalıkların önlenmesi amaçlanmaktadır. Ulusal Sağlık Bilgi Sistemi (USBS), erken uyarı sistemleri aracılığıyla ve geçici koruma sağlanan Suriye nüfusuna yönelik yürütülen aşılama kampanyaları ile, hastalık denetimi, tespiti ve müdahalesini desteklemek için sistematik çabalar gösterilecektir. Sektör, geçici koruma sağlanan Suriyeli çocuklar için aşı kapsamını artırmak amacıyla Sağlık Bakanlığı ile çalışmaya devam edecektir.

Türkiye'deki genel insani yardım bağlamında meydana gelen önemli değişiklikler göz önünde bulundurularak, sağlık riski yönetimini iyileştirmek ve müdahale düzeyini korumak amacıyla Sağlık Sektörü hazırlık aktiviteleri yapacaktır. Sektör, Suriyeli sağlık personelini Türk sağlık sistemine entegre etmenin yanı sıra Arapça konuşan hastaları sağlık sistemi içerisinde yönlendirmeye yardımcı olan bilgili sağlık çevirmenlerinin sayısını artırarak, sağlık hizmeti alınmasının önündeki engelleri ve caydırıcı unsurları ele almak üzere Sağlık Bakanlığı ile çalışmaya devam edecektir. Nihayetinde, dil ve kültür engellerinin aşılması, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kendi sağlıklarıyla ilgili karar verme sürecine katılmalarını kolaylaştırmaktadır. Adaptasyon eğitiminde ilk aşamanın tamamlanmasının ve GSM'lerde istihdam edilmelerinin ardından, Suriyeli sağlık çalışanlarının; anne ve çocuk sağlığı hizmetleri, erken çocukluk gelişimi, beslenme, Genişletilmiş Bağışıklama Programı (GBP) gibi birinci basamak sağlık hizmeti programlarında daha ileri düzey eğitimlere katılmaları gerekmektedir.

Hedefli müdahaleler; cinsel şiddet ve istismara yönelik müdahaleler ve çocuk ve genç sağlığı hizmetlerinin sunulmasına yönelik müdahaleler de dâhil olmak üzere, özellikle hassas durumda olan ve yeterli hizmet alamayan geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi topluluk üyelerinin (kadınlar, kız çocukları, ergenler ve gençler, engelliler ve yaşlılar

da dâhil olmak üzere) cinsel sağlık ve üreme sağlığına ilişkin ihtiyaçlarını ele alacaktır. Anne ve yenidoğan sağlığına yönelik riskler; doğum öncesi bakım, güvenli doğum, yenidoğan bakımı ve aile planlaması yoluyla ele alınacaktır. Engelli kişilere, kırsal kesimde yaşayan geçici koruma sağlanan Suriyelilere ve yaşlılara verilecek toplum temelli destek de çok disiplinli mobil ekipler tarafından sağlanacaktır.

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler aynı zamanda, bulaşıcı olmayan hastalıklar ve kronik hastalıkların ağır yükünü deneyimlemekte ve gerekli tedaviyi karşılamaya dair güçlük yaşamaktadır. Tedavi edici ve rehabilitasyon amaçlı hizmetlere erişilebilirliğin iyileştirilmesinin yanı sıra, önleyici bilgiyi artırmaya yönelik spesifik programlar, hastalığın şiddetini azaltacak ve sevk hizmetleri üzerindeki yükü hafifletecektir. 3RP ortakları, ruh sağlığı ve psikososyal sağlık hizmetlerinin, her düzeydeki sağlık ihtiyacını karşılamaya yönelik artırılması için destek sağlamaya devam edecektir. Kamusal hizmet kapsamında sağlanan resmi sağlık hizmetlerine sevkleri teşvik etmek için, topluluk düzeyinde sevk sistemleri daha da güçlendirilecektir. Sağlık okuryazarlığı, madde bağımlılığıyla mücadele etmek, ruh sağlığı problemleri, hasta memnuniyetinin artırılması, hizmet sunumunun izlenmesi ve değerlendirilmesi vb. de dâhil olmak üzere toplulukların ihtiyaçlarını daha iyi ele almak amacıyla geçici koruma sağlanan Suriyeliler ile hizmet sağlayıcılar arasında yerel düzeyde etkileşime daha fazla odaklanılacaktır.

Pratisyen doktor ve hemşirelerde olduğu gibi, Suriyeli dış hekimleri ve eczacıların da adaptasyon eğitiminden geçmeleri ve istihdamlarına imkân tanımak üzere yasal gereklilikler ve prosedürlerin uyarlanması, üzerinde çalışılabilecek diğer meseleler arasında bulunmaktadır. Uyum eğitimi tamamlayan Suriyeli doktorların yarısı uzman doktor olduğu için bu doktorların verimliliği, pozisyonlarının uzmanlık eğitimleri ve deneyimlerine uygun olarak hizmet vermek üzere daha iyi bir şekilde belirlenmesi yoluyla artırılabilir. 3RP ortakları, ağır iş yükünün sağlık çalışanları üzerindeki etkilerini izlemeye ve incelemeye devam edecek ve gerektiğinde sistem düzeyinde müdahaleler önereceklerdir.

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Sağlık Sektörünün stratejik öncelikleri, hedefleri, çıktıları ve göstergeleri; sektör ortakları, Sağlık Bakanlığı ve AÇSHB ile iş birliği içinde geliştirilmiştir. Bu öncelikler, teknik izleme ve sektör sonuçlarının raporlanması için temel olarak kullanılacaktır. Sağlık hizmeti sunumunu ve potansiyel eksikliklerini tespit ederek ayrıntılarıyla planlamak ve faydalanıcılarla iletişimi güçlendirmek için farklı araçlar kullanılacaktır. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sağlık durumu bilgileri, tesis seviyesinde toplanan şikâyetler/ öneriler gibi rutin mekanizmalar yoluyla derlenecek ve raporlanacaktır. Mümkün olan durumlarda, hizmet sunumuna daha iyi odaklanmak amacıyla, odak gruplar ve sosyal yardım hizmetlerinden gelen geri bildirimler, karar verme sürecine bilgi sağlamak için kullanılacaktır.

Toplanan tüm veriler, mümkün olan durumlarda, yaş ve cinsiyete göre ayrılacaktır. Genel hizmet sunumu, sağlık demografisi, durum ve hastalık kontrolü verileri, Sağlık Bakanlığı tarafından toplanmakta ve yönetilmektedir. Sektör, hizmet sunumu, nüfus durumu ve nüfusun ihtiyaçları hakkında zamanında bilgi paylaşmak için Sağlık Bakanlığı ile yakın iş birliği içinde çalışmaktadır. Sağlıkla ilgili bilgi yönetimi faaliyetleri, sektör ortaklarının desteği ile Sağlık Bakanlığı tarafından koordine edilmektedir. Sağlık Sektörü tarafından desteklenen hizmetleri kullananların geri bildirimlerini çeşitli durumlarda uygun araçlarla

değerlendirmek için çaba gösterilecektir. Tüm Sağlık Sektörü ortakları tarafından geçici koruma sağlanan Suriyelilere verilen hizmetler hakkında toplanan ve raporlanan verilerin analizine dayalı olarak, aylık, üç aylık ve yıllık raporlar yayınlanacaktır. Raporlar, karar verme sürecine bilgi sağlayacak ve ilerlemeyi izleyerek Sağlık Sektörü ortakları tarafından yapılan müdahalenin etkisini değerlendirmek için kullanılacaktır. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler için sağlık hizmeti sunumundaki eksiklikleri tespit ederek bunlara müdahale etmek üzere düzenli olarak sektör üyeleri ve fon sağlayıcılarla toplantılar yapılacaktır.

Sağlık Sektörü çerçevesinin sonuçları, plan ve hedeflere ulaşılmasını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilecek ve gerektiğinde düzenlemeler yapılacaktır. Sektörün planlanması ve uygulanmasının sonuç ve kanıta dayalı olduğundan emin olunacaktır. Ayrıca, 3RP ortakları, üst yönetimin, başişçaların ve 3RP Bölgesel Teknik Komitesinin sektörün performansını izleyebilmesi, sonuçları analiz etmesi ve gerektiğinde geri bildirimde bulunabilmesi için ActivityInfo aracılığıyla aylık kazanımlarını güncellemek üzere desteklenecektir.

وأفضل علاج

SEVGİ EN BÜYÜK
VE EN TESİRLİ
İLAÇTIR

AMAÇ 1:	Bulaşıcı olmayan ve bulaşıcı hastalıklar için önleyici ve tedavi edici hizmetler de dâhil olmak üzere, temel sağlık hizmeti sunumunun ve sevk hizmetlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	100%	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	100%	S1: Çıktı, program faydalıcılara mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/ istikrarra katkıda bulunuyor mu?
	GÖSTERGE AMAÇI 1:	Hedef illerde sağlık hizmetlerine erişilebilirliği ve bu hizmetlerden memnun olduğunu bildiren Suriyelilerin %'si	TEMEL:	NA	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	100%	5	4	4

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/ istikrarra katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam				
1.1 Hedef odağındaki mültecilerin (birincil ve sevk) sağlık hizmeti dağıtımı ve erişim düzeylerinin muhafaza edilmesi	1.1.1 Birinci basamak sağlık hizmetinde erkek ve kadın mülteciler ile etkilenen ev sahibi topluluk üyelerinin aldığı danışma sayısı	1.016.950	991.950	11.429.000	264.000	10.164.000	-	5	4	4
	1.1.2 Sağlık tesislerine ulaşımı sağlanan kişilerin (kadın, erkek, kız ve oğlan çocukları) sayısı	-	-	-	-	-	-	5	4	4
	1.1.3 Üretimi ve dağıtımı yapılan Anne ve Çocuk Sağlığı (MCH) ve Bebek-Küçük Çocuk Beslenmesine (IYCF) yönelik IEC (bilgi, eğitim, iletişim) ürünlerinin sayısı	6	6	-	-	-	-	-	-	-
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe ihtiyaçları				11.429.000	264.000	10.164.000	-			

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı. program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerinin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istihara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam				
1.2 Müteclilere ve etkilenen topluluklara hizmet sunan sağlık tesislerinde sağlık ürünlerinin erişilebilirliği artırılmıştır	1.2.1 Müteclilere hizmet sunan sağlık tesisleri (kırsal sağlık merkezleri dahil) desteklenmiştir	26	14	2.330.000	99.000	2.000.000	-	5	4	4
Çıktı 1.3 Müteclilere ve etkilenen topluluklara hizmet sunan sağlık tesislerinde vasfı ve bilgili toplumsal cinsiyet bakımından dengeli insan kaynağına erişilebilirliği artırılmıştır	1.3.1 Eğitim verilen Suriyeli kadın ve erkek sağlık uzmanlarının sayısı	2.300	1.700	1.525.000	33.000	1.415.000	-	5	4	4
1.3.2 Eğitim verilen Türk kadın ve erkek sağlık uzmanlarının sayısı		234	30							
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları				3.855.000	132.000	3.415.000	-			

AMAÇ 2: Özellikle savunmasız durumda olan, geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluk grupları (kadınlar, kız çocukları, ergenler ve gençler) için, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (CDŞ) vakalarının klinik yönetimi de dâhil olmak üzere, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine (CSÜS) erişimin artırılması	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	5	5	4	4
GÖSTERGE AMACI 2: % cinsel ve üreme sağlığı hizmetleri ile desteklenen göçmen sağlık merkezlerinin %'si (sayısı)	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: -	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 75%	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: %	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: %
	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: -	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 75%	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: %	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: %
	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: -	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 75%	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: %	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: %

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ

Çıktılar	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		2021 Gösterge Hedefi	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	2020 Gösterge Hedefi	2020 Toplam	2021 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	2020 Toplam	2021 Toplam												
2.1.1 Cinsel ve üreme sağlığı hizmetleri alan geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve etkilenen toplulukların üyeleri (kadınlar, erkekler, kız ve oğlan çocukları)	544.500	544.500	23.000	23.000	23.000	23.000	544.500	544.500	-	-	5	5	4	4
2.1.2 Cinsel ve üreme sağlığı hizmetleri sunan hizmet dağıtım birimlerinin sayısı			10	10	10	10								
2.1 Özellikle hassas durumdaki gruplar için cinsel ve üreme sağlığı hizmetleri (anne sağlığı ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet vakalarının klinik yönetimi dahil) mevcut olup mülteci sağlık hizmetleri yapısına entegre edilmiştir														

2.2 Mülteci ergenler ve gençlerin sağlık bilgisi ve hizmetlerine erişimi artırılmıştır	187.500	187.500	187.500	187.500	5	5	4	4
2.2.1 Sağlık bilgisi hizmetleri alan kadın ve erkek mülteci ergenler ve gençlerin sayısı	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
2.2.2.1 Sağlık bilgisi hizmetleri alan kadın ve erkek mülteci ergenler ve gençlerin sayısı	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
2.2.2.2.1 Sağlık bilgisi hizmetleri alan kadın ve erkek mülteci ergenler ve gençlerin sayısı	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları	732.000	187.500	732.000	187.500	187.500	732.000	187.500	187.500

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ

Çıktılar	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterli destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi				
2.3.1 Cinsel ve üreme sağlığı ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin klinik yönetimi konularında eğitim verilen hizmet sağlayıcılarının sayısı	300	300	300	300	300	300	300	300
2.3.2 Cinsel ve üreme sağlığı ve cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hizmetlerinin sağlanması	180.000	-	180.000	-	180.000	-	180.000	-
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları	180.000	-	180.000	-	180.000	-	180.000	-

AMAÇ 3: Bulaşıcı hastalık gözetime, tespitinin, müdahalesinin ve önlenmesinin (bağışıklama dâhil) güçlendirilmesi; ve tüm tehlikelere yönelik acil durum müdahalesinin güçlendirilmesi	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	95.000	95.000	4	5
GÖSTERGE AMAÇ 3: Rutin aşılama yapılan 1 yaşın altındaki geçici koruma sağlanan Suriyeli çocukların %'si	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 95.000	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 95.000	TEMEL: 103.040	2021 GÖSTERGE HEDEFİ: 100.000

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ

Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program anılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?				
		2020 Toplam	2020 Yılı için Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam					2021 Yılı için Ergen/Genç Bütçesi			
3.1 Bulaşıcı hastalıklara ilişkin önleyici tedbirler ve bağışıklık kazandırma hizmetlerine erişim artırılmıştır	3.1.1 Rutin aşılama yapılan 5 yaşın altındaki geçici koruma sağlanan Suriyeli çocukların sayısı	100.000	100.000	100.000	1.000.000	-	1.000.000	5	4	5		
	3.1.2 Tetanoz aşısı yapılan gebe kadın sayısı	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	3.1.3 Doğum öncesi bakım hizmeti alan gebe kadın sayısı	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
3.2 Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluğun bulaşıcı hastalıkların önlenmesi konusundaki farkındalığı artırılmıştır	3.2.1 HIV dahil olmak üzere cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlarla ilgili farkındalık yaratma faaliyetlerine katılan mültecilerin sayısı	1.350	1.350	1.350	18.000	5.400	18.000	5.400	3	3	4	5
	3.3.1 Numune alınıp test edilen Akut Flask Paralizi (AFP) olan Suriyeli çocuk vakalarının sayısı	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-	-

3.3 Vektörle bulaşan hastalıklar dahil olmak üzere bulaşıcı hastalıklar önleme bakımından birinci basamak ve halk sağlığı kapasitesi güçlendirilmiştir

3.3.2 Eğitim verilen ve gereken ekipmanlara sahip salgın müdahale ekiplerinin bulunduğu illerin sayısı

8

8

1.000.000

1.000.000

5

4

3

4

3.3.3 Bulaşıcı hastalık önleme, tanı koyma ve vaka yönetimi (örneğin bağışıklık kazandırma, cinsel yolla bulaşan enfeksiyon danışmanlığı) konusunda eğitim verilen hizmet sağlayıcıların sayısı

-

-

Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları

2.018.000

5.400

2.018.000

5.400

AMAÇ 4: GÖSTERGE AMACI 4:	Sağlık hizmetlerinin her kademesinde, Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar (BOH), Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Hizmetlerine (RSPDH) ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimin artırılmasının desteklenmesi	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	TEMELE: 30	210	-	5	4	5	5

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ

Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam				
4.1 Sevk ve topluluk düzeylerinde güçlü bir entegrasyon sağlanarak mülteci sağlık merkezleri ve ev sahibi topluluk kliniklerinin akıl sağlığı ve psikososyal destek hizmetleri (mhGAP (Ruh Sağlığı Gereksinimi Eylem Programı) ve temel PSS (Psikososyal Destek) iyileştirilmiştir	4.1.1 Mülteci sağlık merkezlerinde ve ev sahibi topluluk kliniklerinde sunulan (desteklenen) akıl sağlığı ve psikososyal destek hizmetleri konsültasyonlarının sayısı (cinsiyet ve yaşa göre ayrılarak bildirilmelidir)	1.140.000	0	2.090.000	30.000	2.090.000	5	5	4	5
	4.1.2 Tarama ve sevk (mhGAP) dahil olmak üzere akıl sağlığı ve psikososyal destek hizmetleri konusunda eğitim verilen en az iki (2) sağlık personelinin bulunduğu göçmen sağlık merkezleri ve ev sahibi topluluk kliniklerinin sayısı	196	6	2.090.000	30.000	2.090.000	5	5	4	5
4.1.3 Tarama ve sevk (mhGAP) dahil olmak üzere akıl sağlığı ve psikososyal destek hizmetleri konusunda eğitim verilen en az iki (2) sağlık personelinin bulunduğu göçmen sağlık merkezleri ve ev sahibi topluluk kliniklerinin sayısı	180.000	0	2.090.000	30.000	2.090.000	5	5	4	5	

4.2 Topluluk düzeyinde entegrasyon güçlü olmak üzere, temel sağlık hizmeti ve sevk düzeylerinde akıl sağlığı ve psikosozal destek hizmetlerinin sağlanmasındaki bilgi, beceri ve standardizasyon düzeyi arttırılmıştır	4.2.1 Temel akıl sağlığı ve PSS (Psikosozal Destek) hasta etkileşim becerileri konusunda eğitim verilen, ikinci ve üçüncü basamak bakım düzeyinden erkek ve kadın tercümanların sayısı	300	100	460.000	-	235.000	-	5	5	4	5
	4.2.2 Öz bakım eğitimi verilen kadın ve erkek sağlık uzmanlarının sayısı	350	250								
	4.3 Sevk ve topluluk düzeylerinde güçlü bir entegrasyon sağlanarak artan bilgi, beceri ve standardizasyon (PEN; Kanıt Dayalı Uygulama) sayesinde mültici sağlık merkezleri ve ev sahibi topluluk kliniklerindeki bulaşıcı olmayan hastalık müdahaleleri iyileştirilmiştir	2.280.000	0	1.458.000	-	1.458.000	-	5	5	4	5
	4.3.1 Mültici sağlık merkezlerinde ve ev sahibi topluluk kliniklerinde sunulan (desteklenen) bulaşıcı olmayan hastalık konsültasyonlarının sayısı (cinsiyet ve yaşa göre ayrılarak bildirilmelidir)										
	4.3.2 Bulaşıcı olmayan hastalık hizmetleri (PEN) konusunda eğitim verilen en az iki (2) sağlık personelinin bulunduğu mültici sağlık merkezlerinin sayısı	190	0								
	4.3.3 Her birey için sağlanan uygun yardımcı cihazların yanı sıra öz bakım eğitimi alan engelli bireylerin sayısı (kadın, erkek, kız ve erkek çocuk olarak ayrılmıştır)	-	-								
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları								4.008.000	30.000	3.783.000	30.000

KURUM BAZINDA SEKTÖREL MALİ GEREKSİNİMLER

Kurum/Kuruluş	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2021 Toplam (Amerikan Doları)
IOM	-	1.000.000	1.000.000	-	1.000.000	1.000.000
UNFPA	1.612.000	818.000	2.430.000	732.000	378.000	1.110.000
UNICEF	700.000	300.000	1.000.000	700.000	300.000	1.000.000
WHO	10.349.000	7.443.000	17.792.000	9.964.000	7.218.000	17.182.000
UNDP	12.661.000	9.561.000	22.222.000	11.396.000	8.896.000	20.292.000
TOPLAM	12.661.000	9.561.000	22.222.000	11.396.000	8.896.000	20.292.000

Sektör Özeti	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
	2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Mülteci Bileşeni	12.661.000	-	11.396.000	-
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Dayanıklılık Bileşeni	9.561.000	-	8.896.000	-
TOPLAM	22.222.000	-	20.292.000	-

TEMEL İHTİYAÇLAR SEKTÖR MÜDAHALESİ

ÖNCÜ KURULUŞLAR	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Dünya Gıda Programı (WFP)	
ORTAKLAR	Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Dünya Gıda Programı (WFP) ve STK ortakları	
DİĞER ORTAKLAR	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), İçişleri Bakanlığı, Türk Kızılay (TK), Belediyeler ve diğer STK ortakları	
HEDEFLER	<ol style="list-style-type: none"> Geçici barınma merkezlerinde, kentsel ve kırsal alanlarda bulunan, geçici koruma sağlanan en hassas durumdaki Suriyelilerin ve ev sahibi topluluk üyelerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi. Kamu hizmetlerine yönelik artan talebe cevap vermek için, yerel ve ulusal kapasitelerin güçlendirilmesinin desteklenmesi. 	
TOPLUMSAL CİNSİYET GÖSTERGESİ	4	
MALİ GEREKSİNİMLER	2020	2021
MÜLTECİLERE İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	212.238.974 ABD Doları	54.429.842 ABD Doları
DAYANIKLILIĞA İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	98.916.182 ABD Doları	63.050.750 ABD Doları
3RP TOPLAM MALİ GEREKSİNİMLER 2020-2021	311.155.156 ABD Doları	117.480.592 ABD Doları

MEVCUT DURUM

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, ülkede geçici koruma sağlanan 3,5 milyondan fazla Suriyeliye geçici koruma ve yardım sağlama konusunda güçlü bir kararlılık sergilemeye devam etmektedir. Söz konusu kişilerin çoğunluğu ev sahibi topluluk içerisinde yaşamakta olup, yalnızca geçici koruma sağlanan yaklaşık 59 bin Suriyeli, hâlâ Geçici Barınma Merkezlerinde (GBM'ler) ikamet etmektedir.⁵⁶

Yüksek nüfus yoğunluğuna sahip belediyelerdeki atık toplama, atık ve atık su yönetimi gibi hizmetlere yönelik belediye kapasiteleri artan ihtiyaca yanıt vermekte zorlanmaktadır. Bu nedenle 3RP ortakları; altyapı geliştirme, teknik destek (planlama, katılımcı karar verme ve bütçeleme de dâhil olmak üzere) ve mülteciler ile ev sahibi topluluklar arasındaki etkileşime yönelik imkânların yanı sıra rekreasyon alanlarının geliştirilmesi konusunda bu belediyelere verilen desteğin artırılması için savunuculuk faaliyetleri gerçekleştirmeye devam etmektedir.⁵⁷

Bu nedenle, hassas Suriyeli hane halklarının temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmak, 3RP ortakları için hâlâ önemini koruyan bir konudur. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, krizin uzun sürmesi ve iş fırsatlarının sınırlı olması nedeniyle varlıklarını ve tasarruflarını tüketmişlerdir.⁵⁸ Ayrıca, artan tüketici fiyatları⁵⁹ ve yaşam maliyetleri, ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarını daha zor hâle getirmiştir. Bunun sonucunda yardıma olan gereksinim de artmıştır.

Hâlihazırda, geçici koruma sağlanan 1,9 milyon Suriyeli şartsız nakit yardımı

almakta ve bu sayede kira, fatura ve gıda gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadır.⁶⁰ Sosyal Uyum Yardım Programının (SUY) ölçeğine ve kapsamına rağmen,⁶¹ Kapsamlı Savunmasızlık Haritalama Çalışması ile gösterildiği üzere, asgari standartları karşılamayan evlerde yaşayan çok sayıda Suriyeli hane halkının bulunması gibi bazı sorunlar devam etmektedir.⁶² Dağıtım Sonrası İzleme Raporu,⁶³ faydalanıcıların, 2018 yılının son çeyreğine kadar daha iyi gıda tüketimi seviyelerine ulaştığını, olumsuz başa çıkma stratejilerinin kullanımının azaldığını ve borçta azalma olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte 2019'un ilk çeyreğinde gıda tüketim seviyelerinde hafif düşüşler bildirilmiştir. 3RP ortakları, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) ile irtibat içerisinde olarak mevcut sistemlerin güçlendirilmesini desteklemektedir. 3RP ortakları ayrıca hem SUY Programı yoluyla hem de SUY Programı ile karşılanamayan ihtiyaçları karşılamaya yönelik diğer desteklerle, düzenli ve mevsimsel sosyo-ekonomik ihtiyaçları karşılamak için 3RP ortakları ile birlikte çalışmaktadır. Bu ihtiyaçlar arasında; mevsimsel destek, Kamp Alternatifleri Programı süreci kapsamında yer değiştirme hibeleri, barınma, su, sanitasyon ve hijyen iyileştirmesi ve başta kadınlar ve kız çocukları olmak üzere hassas durumdaki kişiler için uygun hijyen kitleri gibi aylık ve bir kereye mahsus çok amaçlı ve koşulsuz nakit desteği yer almaktadır.

3RP ortakları, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) ile koordineli olarak, GBM'lerde ikamet eden geçici koruma sağlanan Suriyelilere yardım sağlamaya devam etmektedir. GBM sakinleri, konaklama, altyapı hizmetleri ve diğer hizmetler için desteğin yanı sıra, gıda ihtiyaçlarını karşılamak için kısıtlı e-kuponlar almaktadır. Sonuç olarak, hâlen GBM'lerde ikamet eden hane halklarının yüzde 99'u kabul edilebilir gıda tüketim skoruna sahiptir. Buna karşılık, kabul edilemez

(zayıf ve sınırdaki) gıda tüketim skoruna sahip olanların oranı sadece yüzde 1'dir.⁶⁴ Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 3RP ortaklarının desteğiyle, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliği uygulamaya devam etmektedir. Bununla birlikte, ilgi alanındaki kişilerin çoğu, kayıt dışı sektörlerde çalışmaya devam etmektedir. 3RP ortakları, Geçim Kaynakları Sektörü ile yakın işbirliği içinde, geçici koruma sağlanan hassas durumdaki Suriyelilerin temel ihtiyaçlara yönelik nakit yardımına bağımlılıklarını azaltmak ve kayıtlı istihdama geçişlerini desteklemek için çalışmaktadır. Temel İhtiyaçlar ve Geçim Kaynakları sektörlerinin ortakları, nakit yardımına olan bağımlılığı azaltmada ve en hassas durumdaki gruplar için geçim imkânları yaratmada karşılaşılan zorlukları birlikte ele almaya devam etmektedir.

⁵⁶ GİGM resmi internet sitesi (16 Ekim 2019)

⁵⁷ 3RP Belediyelere Dayanıklılık Desteği Raporu, Türkiye 2018; ve 3RP Kapsamında Türkiye'deki Kamu Kurumlarına Desteği, 2018.

⁵⁸ WFP - TK: Türkiye'deki Mülteciler / Geçim Kaynakları Anketi Sonuçları 25 Temmuz 2019

TÜİK Bülteni 30687 - İşsizlik Oranları (erişim tarihi 24 Ekim 2019)

⁵⁹ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (erişim tarihi 18 Ekim 2019)

⁶⁰ SUY programı ile diğer nakit temelli tek seferlik ve aylık müdahaleleri içerir. Bkz. 3.Çeyrek/2019 Sektör Gösterge Tablosu

⁶¹ AB tarafından finanse edilen SUY Programı; T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), Türk Kızılay (TK) ve Dünya Gıda Programı (WFP) tarafından yürütülmektedir.

⁶² WFP Kapsamlı Savunmasızlık İzleme Çalışması, 3. Tur, Mayıs 2019

⁶³ Dağıtım Sonrası İzleme Raporu, 7. Tur, Nisan 2019

⁶⁴ WFP/TK 1. Çeyrek Kamp Raporu (DSİ, PMM, OSM), Nisan 2019'da yayınlanacaktır

İHTİYAÇLAR, HASSAS DURUMLAR VE HEDEFLER

NÜFUS TABLOSU

Nüfus Grubu	2020		2021		
	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus	İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus	
Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler	Erkek	752.162 ⁶⁵	752.162	696.590	696.590
	Kadın	593.681	593.681	549.904	549.904
	Oğlan Çocukları	562.117	562.117	520.702	520.702
	Kız Çocukları	517.230	517.230	479.144	479.144
Ara Toplam	2.425.190⁶⁶	2.425.190	2.246.340⁶⁷	2.246.340	
Etkilenen Topluluklar	Erkek	1.984.780		1.984.780	
	Kadın	2.015.220		2.015.220	
	Oğlan Çocukları	2.053.225		2.053.225	
	Kız Çocukları	1.946.775		1.946.775	
Ara Toplam	8.000.000⁶⁸		8.000.000		
Genel Toplam	10.425.190		10.246.340		

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, yüksek ekonomik kırılganlık yaşamaktadır. Değerlendirmeler, yüzde 85'i Suriyeli olan, Türkiye'de geçici koruma ve uluslararası koruma altında kayıtlı kişilerin yüzde 42'sinin yoksulluk sınırının altında yaşadığını göstermektedir.⁶⁹ Artan enflasyon oranları, hassas durumdaki Suriyeli hane halklarını ve bu halkların temel ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetini olumsuz etkileyecek şekilde, konut, altyapı hizmeti ve gıda maliyetlerinin artmasına neden olmuştur.⁷⁰ Artan maliyetlerin etkisi, başta kış koşullarının daha şiddetli olduğu şehirlerde yaşayanlar olmak üzere, maliyetlerin genel olarak daha yüksek olduğu⁷¹ büyük bölgelerde yaşayan ilgi alanındaki kişilerle özellikle

ilgilidir.

3RP ortakları, bir dizi demografik hedefleme kriteri kullanarak, SUY Programı da dâhil olmak üzere, aylık çok amaçlı nakit yardımı aracılığıyla bu ihtiyaçları ele almayı amaçlamaktadır.⁷² 3RP ortakları, aynı zamanda, SUY hedefleme kriterlerinin⁷³ dışında kalan, geçici koruma sağlanan hassas Suriyeli hane halklarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik hijyen kitlerinin yanı sıra nakit ve gıda yardımı ile destek olunması hedeflenmektedir.⁷⁴

Aylık nakit yardımı, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin acil ihtiyaçlarını karşılamalarına olanak sağlamakta, ancak ısınma,⁷⁵ yalıtım, hanelerin kış

mevsimine dayanıklılığının artırılması ve kışlık giyim, artan kira fiyatları ve diğer beklenmedik harcamalar da dâhil olmak üzere ekonomik kriz dönemlerini geçirebilmek için yeterli tasarruf yapmalarına olanak sağlamamaktadır. Desteğe rağmen, hane halklarının yüzde 66'sı asgari insani standartları karşılamayan konutlarda yaşamaktadır.⁷⁶ Dağıtım sonrası izleme faaliyetiyle, çok sayıda Suriyeli hane halkının, hâlen sağlık ve hijyen imkânlarının yetersiz olduğu, kalabalık ve/veya standartların altında sığınma evlerinde yaşadığı tespit edilmiştir.⁷⁷ Özellikle kadınlar ve kız çocukları, standartların altında konut ve sınırlı barınmaya erişim imkânları nedeniyle daha yüksek koruma riskleri ile

⁶⁵ Yaş-Cinsiyet dağılımı PiN (People in Need - İhtiyacı Olan Kişi) hesabı, 21 Kasım 2019 itibariyle, GiGM geçici koruma verileri doğrultusunda yapılmıştır GiGM İnternet Sitesi

⁶⁶ Bu rakam, sektör ortaklarının geçici koruma sağlanan Suriyeliler bileşenindeki göstergelerinin hedefleri toplamıdır

⁶⁷ SUY programının 2021'de devam edeceği göz önünde bulundurularak, 2020 SUY hedefi, 2021 PiN (People in Need - İhtiyacı Olan Kişi) rakamını hesaplamak için kullanılmıştır

⁶⁸ Etkilenen toplulukların üyeleri hem geçici koruma sağlanan kişileri hem de temel ihtiyaçlar yardımıyla yararlanacak olan ev sahibi topluluğu içerir. Bu rakam, ev sahibi toplumun toplam nüfusunun yaklaşık %10'una karşılık gelmektedir.

⁶⁹ Kapsamlı Hassasiyet İzleme Çalışması, 3. Tur, Mayıs 2019

⁷⁰ Türkiye İstatistik Kurumu, mülteciler için Minimum Harcama Sepetinin (MHS), altı kişilik bir hane halkı için 2.031 TL (kişi başına 339 TL) olduğunu göstermektedir. SUY DSİ Raporu, yüksek enflasyon oranlarıyla (Haziran 2019'da yüzde 15,72 ve Ocak 2019'da yüzde 20,35) karşı karşıya kalan mültecilerin, temel ihtiyaçlarını karşılamak için başa çıkma stratejilerine başvurmak zorunda kaldıklarını göstermektedir. Sonuçlar yardım öncesi temel çizgisinden (2017) daha iyi olsa da, düşüş, endişe verici bir eğilim göstermektedir. 2019 2. Üç Aylık İzleme Raporu

⁷¹ SUY Piyasa Bülteni, 2. Çeyrek, Nisan-Haziran 2019

⁷² Kadınların ve yaşlıların sorumlu olduğu hane halkları gibi farklı aile düzenleri, engellilik vb. de dâhil olmak üzere.

⁷³ Bu 1) SUY hedefleme kriterlerine uygun olmayan ancak hassas durumdaki faydalanıcıları, 2) henüz SUY'a başvuramamış kişileri ve 3) SUY için uygun olan ancak ilave desteğe ihtiyaç duyan kişileri kapsar.

⁷⁴ Suriyeli kadınlar ve kız çocukları, hijyen malzemelerine erişimde dezavantajlı durumdadır. Suriyeli kadınların yüzde 56'sı ya hijyen malzemelerine ulaşamamaktadır (yüzde 31) ya da ilgili hizmetler hakkında herhangi bir fikre sahip değildir (yüzde 25), UNWOMEN, a.g.e., tablo 32.

⁷⁵ Elektrik, Gaz ve Diğer Yakıtlar: fiyat değişimi referansı için Tüketici Fiyat Endeksi (2003=100) - 045. (Erişim tarihi: 25 Haziran 2019)

⁷⁶ WFP Kapsamlı Savunmasızlık İzleme Çalışması, 3. Tur, Mayıs 2019

⁷⁷ Haziran 2018 tarihli Kurumlar Arası Birim, Kış Sonrası Dağıtım İzleme (DSİ) verileri, mülteci hane halklarının %20'sinin, "standartların altında" barınma imkânları ile yaşadığını göstermektedir. DSİ, 19 ilde gerçekleştirilmiştir.

karşı karşıyadır.⁷⁸ 3RP ortakları, yaşam ve barınma koşullarının iyileştirilmesi için, kira desteği, hijyen ve sağlık koşullarını iyileştirmek için hane düzeyinde su, sanitasyon ve hijyen iyileştirmesi ve acil barınma desteğini içeren barınma yardımı ile, geçici koruma sağlanan en hassas durumdaki Suriyelilere özel amaçlı destek sunmaya devam edecektir.

3RP ortakları, Türkiye’de en hassas durumdaki kişiler arasında oldukları değerlendirilen, mevcut GBM’lerde geçici koruma sağlanan yaklaşık 80 bin Suriyeliye⁷⁹ gıda yardımı yapmayı planlamaktadır.

Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin Türkiye’de kalışlarının devam etmesi, artan taleple başa çıkmak zorunda olan ancak atık toplama, atık su yönetimi ve toplu taşıma gibi işletme maliyetleri konusunda kendilerine herhangi bir ilave kaynak sağlanmayan belediyelerin hizmetlerini etkilemektedir. Bu durum ayrıca, atık yönetim tesislerinin (depolama sahaları) planlanandan daha önce tam kapasitelerine ulaşmasıyla sonuçlanmıştır.⁸⁰ Örneğin, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki bu plansız artan nüfus, yılda 1 milyon tondan fazla atık üretilmesine neden olmaktadır. Belediyeler, bu artan nüfusa hizmet vermek için ek gelir elde etmemektedir. Nüfus artışına oranla hizmetlerin kapsamının tamamen genişletilmesi, Güneydoğu’daki belediyeler için yüzde 20’lik bir bütçe artışı gerektirecektir. Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yapılan yakın tarihli bir çalışmada, bu ek nüfusu barındırmanın, belediyeler için önemli mali sonuçlar doğurduğu teyit edilmektedir. Bu tutar, kişi başına yıllık 126 ABD Doları veya tüm Türkiye belediyeleri için 455 milyon ABD Dolarına karşılık gelmektedir.⁸¹ Belediye hizmetleri üzerindeki baskı, çevresel risklere ve ev sahibi topluluk üyeleri ile geçici koruma sağlanan Suriyeliler arasında toplumsal gerilimlerin tırmanmasına neden olabilir. Dolayısıyla, 3RP ortakları, artan talepleri karşılamak ve belediyelerin hizmet kapasitelerini daha da güçlendirmek için, en çok Suriyeli ağırlayan belediyelere altyapı ve teknik destek sağlayacaktır. Farkındalık yaratma faaliyetlerinin, ilgi alanındaki kişileri kapsayacak şekilde genişletilmesi, temel hizmetlere ilişkin talep yoğunluğunu da azaltabilir.

STRATEJİK YÖNELİM VE MÜDAHALE PLANI

3RP ortakları, uzun süredir yerlerinden edilmiş olan Suriyeli nüfusunun karmaşık nitelikteki hassasiyetlerini ele almak için sunduğu desteği sürdürmeye kararlıdır. Temel İhtiyaçlar müdahale stratejisi; kendi kendine yeterliliği desteklemek, altyapı hizmetlerinin karşılama kapasitesini artırmak, sistemleri desteklemek amacıyla verilen hizmetleri artırmak ve geçici koruma sağlanan Suriyeliler ile ev sahibi topluluklar arasındaki sosyal uyuma katkıda bulunmak için uzun ve orta vadeli stratejilerini belirlerken, en hassas durumdaki kişilerin acil ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik tedbirleri dikkate almaktadır.

Temel İhtiyaçlar Sektörü; çok amaçlı nakit yardımı ve gıda yardım fişleri,⁸² kadınlar ve kız çocukları için hijyen kitleri de dâhil olmak üzere temel yardım malzemelerinin dağıtılması ve barınma, su, sanitasyon ve hijyen yardımı gibi bir dizi faaliyet ile, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin en acil ihtiyaçlarının karşılanmasında Türkiye Cumhuriyeti Devletini ortakları ile birlikte desteklemeye devam edecektir. Temel İhtiyaçlar Sektörü altında 3RP ortakları tarafından sağlanması planlanan destek, 3RP kapsamında olmayan aktörlerin ulusal ve yerel düzeylerde Türkiye Cumhuriyeti Devletine sağladığı destek hesaba katılarak önceliklendirilmiştir. Buna Nisan 2020’den itibaren World Food Programme’den (WFP) Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonuna (IFRC) devredilecek olan, SUY üzerinden sağlanan aylık nakit yardımı da dahildir. Aynı zamanda, Uluslararası Finans Kuruluşlarıncı sağlanan katı atık ve atık su için altyapı desteği, istihdam yaratma ve temel ihtiyaçlar için destek de dahildir. Düzenli olarak sürdürülecek koordinasyon ve görüşmeler, düzenli bilgi paylaşımını, verimliliği ve çabaların tamamlanmasını sağlayacaktır.

SUY, geçici koruma sağlanan 1,8 milyondan fazla Suriyeliye, ulusal sosyal yardım sistemleri ile uyumlu olarak aylık çok amaçlı nakit transferleri vasıtasıyla destek sağlamaya devam edecektir. Tamamlayıcı ve hedefli nakit destek programları, SUY kriterlerini karşılamayan hassas durumdaki hane halklarını tespit edecek ve bunlara yardımcı olacaktır. Bu yardım, zorlu kış şartlarından veya mevsimlik tarım işçiliğinden kaynaklı bazı mevsimsel güçlüklerle karşılaşan veya GBM’lerden ev sahibi topluluklarda yaşamak üzere yer değiştiren en hassas kişilerin ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Temel İhtiyaçlar Sektöründe sağlanan yardımların geneli yaklaşık 2,4 milyon kişiye ulaşacaktır. Temel İhtiyaçlar Sektörü, Şartlı Eğitim Yardımı da dâhil olmak üzere, nakit temelli yardım sağlamaya devam edecek olan diğer sektörlerle koordinasyonu sürdürecektir.

SUY faydalanıcıları da dâhil olmak üzere, nakit temelli yardımlardan faydalananların sayısının yüksek olması nedeniyle, bu yardımlara olan bağımlılığı azaltmak ve hane halklarının kendi kendine yeterlilik düzeylerini artırmaya yardımcı olmak için önemli ve sürekliliği olan sektörlerarası çabalar gerekmektedir. 3RP ortakları, Geçim Kaynağı Sektörü ortakları ile birlikte sevk sistemlerini resmileştirmek suretiyle, ilgi alanındaki kişilerin kendi kendine yeterliliklerini artırmayı ve yardıma olan bağımlılıklarını azaltmayı taahhüt etmektedir. Bu hedef, Temel İhtiyaçlar Sektörünün faydalanıcıları için geçim imkânları ile dil ve beceri eğitimlerini teşvik ederek ve bu sektöre ilişkin desteğin Türk vatandaşlarına sağlanan mevcut sosyal güvenlik sistemiyle uyumunu sürdürerek gerçekleştirilecektir. Ayrıca, 3RP ortakları, başta geçici koruma sağlanan Suriyeliler

⁷⁸ Yoksulluk; asgari yaşam standartlarının, hizmetlere erişimin ve asgari gelir seviyelerinin sağlanması açısından, Suriyeli kadınların hassas koşullarını önemli ölçüde kötüleştirir.

Geçici koruma altındaki Suriyeli Kadınlar ve Kız Çocukları için İhtiyaç Analizi.

⁷⁹ GIGM resmi internet sitesine göre, yardım sağlanan GBM’lerin toplam nüfusu yaklaşık 59 bindir (16 Ekim 2019). Hedef rakam, gelecekteki olası ihtiyaçları da hesaba katmaktadır.

⁸⁰ Katı atık depolama sahalarının kapasite kullanım oranlarına ilişkin tahminlerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tahminlerine dayalı olarak, bir kişinin günde 1 kg atık ürettiği varsayılmaktadır.

⁸¹ Türkiye Belediyeler Birliği, Suriyeli Mülteciler ve Türkiye’deki Belediyeler, Mali Etki Analizi, Mart 2019.

⁸² Birlikte oluşturulması ve mükerrerlikten kaçınılması adına, çok amaçlı nakit yardım programları (SUY dâhil), Temel İhtiyaçlar Sektörü kapsamında koordine edilirken, Şartlı Nakit Yardımları (eğitim yardımı gibi) veya korumaya özgü nakit temelli yardımlar, ilgili sektörler tarafından koordine edilecektir.

arasında en hassas durumda olan grupları hedef alan tamamlayıcı faaliyetleri gerçekleştiren aktörler olmak üzere, Uluslararası Finans Kuruluşları da dâhil 3RP'nin dışında kalan ilgili aktörlerle işbirliği mekanizmaları kuracaktır.

3RP ortakları, dayanıklı ulusal sistemleri desteklemek için, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin acil ihtiyaçlarına cevap vermeye yönelik ulusal ve yerel mekanizmaları geliştirmeye devam edeceklerdir. Bu çabalara, AÇSHB'ye malzeme ve insan kaynağı desteği verilmesi ve Türk Kızılay'ına nakit temelli yardımların sağlanması konusunda teknik destek verilmesi dâhildir. 3RP ortakları, nakit temelli yardımlar ve uygun olduğunda temel yardım malzemeleri sağlanması ve GBM'lerin yoğunluğunun azaltılmasına veya aşamalı olarak kaldırılmasına yönelik kararların uygulanmasında destek verilmesi vasıtasıyla, mültecilerle ilgili acil durum hâllerinde GİGM'ye destek verme taahhütlerini sürdürmektedir.

Benzer şekilde, 3RP ortakları, belediye hizmetlerinin sürekli ve etkin bir şekilde verilmesini teşvik etmek ve altyapı gelişimini desteklemek amacıyla,

belediyelerin ilave teknik ve operasyonel kapasite ihtiyaçlarını tespit etmiştir. 3RP ortakları, belediyelerin teknik ve operasyonel kapasitelerine destek sağlamaya devam edecektir; ancak, karşılanamayan ihtiyaçların ele alınması için 3RP ortaklarının daha fazla desteğe ihtiyacı bulunmaktadır. 3RP ortakları ayrıca, ilgi alanındaki kişilerin sıfır atık, geri dönüşüm ve su tasarrufu konularında bilinçlendirilmesine yönelik çabalar yoluyla, temel hizmetler üzerindeki yoğunluğun azaltılmasını da destekleyecektir. Nitekim, 3RP ortaklarının belediyelere verdiği desteğin boyutunun sürekli artması, bu desteğin 2019'da 24 milyon ABD Doları'na ulaşmasına karşın, 3RP ortakları yukarıda belirtilen ihtiyaçların sadece küçük bir kısmını karşılayabilmiştir.⁸³ 3RP dışı aktörlerin belediyeleri desteklemek için önemli miktarda yeni fon sağlaması beklenmektedir. Ancak bu destek, belediyelerin hizmetlerini ilave nüfustan kaynaklanan tüm ihtiyaçları karşılayacak biçimde genişletemeyecek, sınırlı sayıda belediye yeterliliğine odaklı kalmaya devam edecektir. Bu nedenle, 3RP Temel İhtiyaçlar Stratejisi; özellikle katı atık yönetimi, kamu ve rekreasyon alanları ve belediyelerin genel stratejik planlama

kapasitesi alanlarında önceki yıllarda geliştirilen uzmanlıktan daha fazla yararlanmak için belediye hizmetlerini desteklemeye katkıda bulunmaya yönelik odaklanmasını sürdürmektedir.

Temel İhtiyaçlar müdahale stratejisi; oğlan çocukları, kız çocukları, erkekler, kadınlar, yaşlılar, cinsiyete uymayan ve engelli bireyler de dâhil olmak üzere, geçici koruma sağlanan Suriyeliler için genel koruma ortamını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Barınma ve sanitasyonla ilgili faaliyetler, GBM'lerde ve geçici koruma sağlanan çok sayıdaki Suriyeli ev sahipliği yapan belediyelerde, uygun barınma, sanitasyon ve hijyen tesislerine toplumsal cinsiyete duyarlı erişilebilirliğin sağlanmasında Türkiye Cumhuriyeti Devletini destekleyecektir. Belediye hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi ve hizmetlerin kalitesinin artırılması, geçici koruma sağlanan çok sayıda Suriyeli ve ev sahibi topluluk üyelerine fayda sağlayacaktır. Temel hizmetlerin ve diğer belediye hizmetlerinin erişilebilirliğindeki artışın, bu hizmetler üzerindeki baskıyı ve dolayısıyla sosyal gerilimleri azaltması beklenmektedir.

⁸³ 3RP ortaklarının, mülteci nüfusuna hizmet sunma konusunda belediyelerin ihtiyaçlarının yaklaşık% 11'ini karşıladığını gösteren 3RP 2018 Sonuç İzleme Raporu ve belediye destekleri panosu.

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ile ev sahibi topluluk içindeki hassas kişilerle yardımcı olmak için alınan önlemler, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, belediyeler ve diğer yerel yönetimler tarafından, BM Kuruluşları ile STK'lar ile birlikte yakından koordine edilecektir. 3RP ortakları, ev sahibi topluluk üzerindeki baskıyı yönetmek, geçici koruma sağlanan Suriyeliler için genel koruma ortamını güçlendirmek ve sosyal yardım ve belediye hizmet sağlayıcılarının kapasitelerini desteklemek için çalışacaktır.

Katılımcı değerlendirmeleri, karar verme süreçleri ve program tasarımına etkilenen nüfusu dâhil ederek, toplumsal cinsiyet açısından dengeli katılımı sağlayacaktır. Kaynakların etkili bir şekilde kullanıldığından ve geçici koruma sağlanan en hassas durumdaki Suriyelilerin belirlendiğinden ve desteklendiğinden emin olmak için, erişim ve izleme faaliyetleri etkin bir şekilde teşvik edilmeye devam edilecektir. Hedefleme kriterleri ve hizmet sunum yöntemleri, yapılacak hane halkı ziyaretleri, hizmet sağlayıcılardan alınan ve hizmet sağlayıcılar tarafından toplanan bilgiler ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nce yürütülen veri güncelleme çalışmaları kapsamında elde edilen bulgular⁸⁴ ışığında şekillendirilecektir.

3RP ortakları, etkilenen topluluklarla şeffaf bir şekilde iletişim kurmaya devam ederek, hedefleme kriterleri ve faydalanıcı haklarıyla ilgili bilgileri paylaşacaklardır. Program kalitesinin ve müdahalenin sürekli olarak iyileştirilmesini sağlamak için, etkili ve erişilebilir geri bildirim ve

şikâyet mekanizmaları ile çağrı merkezleri muhafaza edilecektir.

Bu iki yönlü iletişim, dağıtım sonrası izleme yoluyla sektör yardımlarının sonuçlarının düzenli analizinin gerçekleştirilmesine yönelik taahhüt ve belediyelere sağlanan kurumsal desteğin izlenmesi konusundaki derinlemesine raporlar ile birleştiğinde, 3RP ortaklarının stratejinin uygulanmasını izlemesine ve gerekirse müdahale yolunu düzeltmesine olanak sağlayacaktır.

Temel İhtiyaçlar Sektörü ortakları, en hassas hane halklarının tanımlanması ve bu hane halklarının temel hizmetlere erişebilmesi için Koruma Sektörü aktörleri ile yakın işbirliği yapacaktır. Benzer şekilde, Temel İhtiyaçlar ve Geçim Kaynakları Sektörleri, temel ihtiyaçlar yardımından geçim olanakları ve resmi istihdama geçişi desteklemek için birlikte yakın bir şekilde çalışarak, faydalanıcıların kendi kendine yeterliliklerini geliştirecektir. Sektörler, sevk yolları ile ilgili bilgilerin tam olarak dağıtılması ve istihdam fırsatlarına erişimin teşvik edilmesi yoluyla bunu gerçekleştireceklerdir.

Temel İhtiyaçlar Sektörü çerçevesinin sonuçları, plan ve hedeflere ulaşılmasını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilecek ve gerektiğinde düzenlemeler yapılacaktır. Sektörün planlanması ve uygulanmasının sonuç ve kanıtla dayalı olduğundan emin olunacaktır. Ayrıca, 3RP ortakları, üst yönetimin, bağışçıların ve 3RP Bölgesel Teknik Komitesinin sektörün performansını izleyebilmesi, sonuçları analiz etmesi ve gerektiğinde geri bildirimde bulunabilmesi için ActivityInfo aracılığıyla aylık kazanımlarını güncellemek üzere desteklenecektir.

⁸⁴ "2019'un ikinci çeyreğinde, WFP saha ekipleri tarafından 1.038 hane halkı ziyareti ve 44 odak grup görüşmesi yapılmıştır. Üç Aylık İzleme Raporu, 2. Çeyrek/2019, Ekim 2019"

AMAÇ 1: GÖSTERGE AMAÇ 1.1:	Geçici barınma merkezlerinde, kentsel ve kırsal alanlarda bulunan, geçici koruma sağlanan en hassas durumdaki Suriyelilerin ve ev sahibi topluluk üyelerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi.	TEMEL: 3.87 (ESSN faydalanıcısı olmayan) 3.21 (ESSN faydalanıcısı)	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
			%15	%15				
	En hassas durumdaki Suriyeliler ile ilgili olarak, geçim kaynakları bakımından Başa Çıkma Stratejisi Endeksindeki azalma %'si		3	4	4	4	4	4

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ										
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam				
Çıktı 1.1 Hassas durumdaki mültecilerin elverişli barınma koşullarına erişimi olması	1.1.1 Elverişli barınma çözümlerine erişimden faydalanan kişilerin sayısı	33.600	24.500	6.166.406	308.859	5.094.200	2	3	3	2
	1.1.2 Ulaşım hizmetlerinden faydalanan kişilerin sayısı	42.400	15.400							
Çıktı 1.2 Hassas durumdaki mültecilerin güvenli, toplumsal cinsiyete duyarlı ve onurlu bir şekilde temel mal (Gıda, Gıda Dışı İhtiyaçlar ve Acil Temel İhtiyaç Paketleri) ve hizmetlere erişimi olması	1.2.1 Nakit temelli müdahalelerden faydalanan kişilerin sayısı	2.021.100	115.600							
	1.2.2 Acil Temel İhtiyaç Paketlerinden faydalanan kişilerin sayısı	90.040	90.040	204.415.068	589.335	48.178.042	4	5	5	4
	1.2.3 Gıda yardımı alan kişilerin sayısı	121.500	138.500							
	1.3.1 Toplumsal cinsiyete uygun hijyen, acil durum veya sağlık kitlerinden faydalanan kişilerin sayısı	111.800	111.800							

Çıktı 1.3 Mülticilerin toplumsal cinsiyet bakımından uygun ve elverişli WASH (Su. Sanitasyon ve Hijyen). hijyen ve acil durum kitlelerine erişiminin yanı sıra WASH koşullarını muhafaza etmek için iyileştirilmiş bir kapasiteye erişimi olması	27.560	27.575	1.657.500	217.575	1.157.600	217.575	3	3	3	3
1.3.2 Hijyen farkındalık oturumlarına katılan kişilerin sayısı	27.560	27.575	1.657.500	217.575	1.157.600	217.575	3	3	3	3
1.3.3 Hane WASH iyileştirmeleri için yardım alan kişilerin sayısı	3.500	-								
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları			212.238.974	1.115.769	54.429.842	1.201.122				

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ										
Çıktılar	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterli destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
			2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi				
Çıktı 1.4 Hükümetin acil durum hazırlık planına uygun olarak, Temel İhtiyaç Sektöründe acil durum planlamasına destek verilmeye devam edilmiştir	4	4	1.200.000	360.000	1.200.000	360.000	4	4	3	5
Çıktı 1.5 Hassas durumdaki mülticilerin kendi kendine yeterliğini artırmak ve Temel İhtiyaçlar desteğine olan bağlılığını azaltmak adına bu mülticilerin geçim kaynakları hizmetlerine erişimi desteklenmiştir	650	650	350.750	175.263	350.750	175.263	3	3	5	5
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları			1.550.750	535.263	1.550.750	535.263				

AMAÇ 2: GÖSTERGE AMACI 2:	Kamu hizmetlerine yönelik artan talebe cevap vermek için, yerel ve ulusal kapasitelerin güçlendirilmesinin desteklenmesi.	iyileştirilmiş belediye hizmetlerine erişimden faydalanan mültecilerin ve ev sahibi topluluğu üyelerinin sayısı	TEMEL: 0	2020 GÖSTERGE HEDEFİ: 0	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 25.075	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ: 25.075	S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı, yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı, kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/ istikrarı katkıda bulunuyor mu?
Çıktılar	2.1.1 Temel ihtiyaçlar hizmet dağıtımı kapasitesi güçlenen belediyelerin sayısı	36	31	97.365.432	109.630	61.500.000	5	5	4	5
Çıktı 2.1 Artan talebe cevap veren yerel makamların temel hizmetleri, belediye hizmetlerini ve diğer hizmetleri sunma bakımından teknik ve altyapı kapasitesi artmıştır.	2.1.2 Hizmet dağıtımı kapasitesini arttırmak için yeni kurulan belediye altyapılarının sayısı	50	24							
Çıktı 2.2 Hassas durumdaki mültecilere yardım etmek için güçlendirilen acil durum sosyal güvenlik ağı yapıları	2.2.1 Sosyal yardım kurumlarında sosyal yardım hizmetleri (SYDV, Türk Kızılayı ve diğerleri) alanında eğitilen personel sayısı	-	-							
	2.2.2 SUY programının kilit yönleri (sahip olunan haklar ve/veya programa nasıl başvurulacağı konusunda farkındalık) hakkında bilgilendirilen ve ankete tabi tutulan SUY faydalanıcılarının %'si	-	-				0	0	0	0
				Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları	97.365.432	109.630	61.500.000	150.000		

KURUM BAZINDA SEKTÖREL MALİ GEREKSİNİMLER

Kurum/Kuruluş	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2021 Toplam (Amerikan Doları)
CARE	730.864	1.565.432	2.296.296	1.000.000	1.700.000	2.700.000
IOM	16.500.000	6.000.000	22.500.000	16.000.000		16.000.000
MWL	234.600	750	235.350	234.600	750	235.350
OB	1.025.000	350.000	1.375.000	1.025.000	350.000	1.375.000
QC	2.950.000		2.950.000	2.950.000		2.950.000
TIAFI	37.000		37.000	44.380		44.380
UNDP		90.000.000	90.000.000		60.000.000	60.000.000
UNFPA	50.000		50.000	50.000		50.000
UNHCR	33.130.287		33.130.287	14.220.287		14.220.287
UNICEF	2.000.000	1.000.000	3.000.000	2.000.000	1.000.000	3.000.000
WFP	154.700.479		154.700.479	16.905.575		16.905.575
WHH	880.744		880.744			
TOPLAM	212.238.974	98.916.182	311.155.156	54.429.842	63.050.750	117.480.592

Sektör Özeti	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
	2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Mülteci Bileşeni	212.238.974	1.115.769	54.429.842	1.201.122
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Dayanıklılık Bileşeni	98.916.182	644.892	63.050.750	685.263
TOPLAM	311.155.156	1.760.661	117.480.592	1.886.385

GEÇİM KAYNAKLARI SEKTÖR MÜDAHALESİ

ÖNCÜ KURULUŞLAR	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)	
ORTAKLAR	Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı (UNIDO), Dünya Gıda Programı (WFP), Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) ve STK Ortakları	
DİĞER ORTAKLAR	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), İçişleri Bakanlığı-Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), Türk Kızılay (TK), Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Belediyeler, uygulama sırasında tespit edilecek diğer ortaklar	
HEDEFLER	Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve Türk vatandaşları için daha iyi ve uygun çalışma koşullarını ve istihdam yaratılmasını da içerecek şekilde, geçim kaynaklarının ve istihdam fırsatlarının iyileştirilmesi ile yeni iş alanlarının açılması.	
TOPLUMSAL CİNSİYET GÖSTERGESİ	4	
MALİ GEREKSİNİMLER	2020	2021
MÜLTECİLERE İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	23.660.230 ABD Doları	24.224.380 ABD Doları
DAYANIKLILIĞA İLİŞKİN MALİ GEREKSİNİMLER	223.576.571 ABD Doları	264.910.845 ABD Doları
3RP TOPLAM MALİ GEREKSİNİMLER 2020-2021	247.236.801 ABD Doları	289.135.225 ABD Doları

MEVCUT DURUM

15 Ocak 2016'da Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliğin kabul edilmesinin ardından, Suriyelilere verilen çalışma izinlerinin sayısı 132.497'e ulaşmıştır.⁸⁵ İkamet iznine sahip Suriyelilere verilen çalışma izinleri de bu sayıya dâhildir. Şimdiye kadar, Geçim Kaynakları Sektörü ortakları, teknik ve mesleki eğitim ve öğretim ile beceri ve dil eğitimi sağlanması yoluyla geçici koruma sağlanan Suriyelilere ve ev sahibi topluluk üyelerine destek sağlamışlardır. Bu destek kayıtlı istihdam olanaklarına erişimi artırmayı, kayıtlı istihdama geçişi, istihdam yaratmayı kolaylaştırmayı ve ilgili ulusal ve yerel kurumların yanı sıra mevcut işletmelerin kapasitelerinin güçlendirilmesini hedeflemiştir. 2019 yılında, 3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilerden ve ev sahibi topluluk üyelerinden oluşan toplam 48.315 kişiye (27.972 kadın, 20.343 erkek) destek vermiştir.⁸⁶ Toplam faydalanıcılar arasından, 22.210 kişi dil eğitimi almış, 20.528 kişi beceri eğitimi almış ve 5.577 kişi gelir getirici faaliyetlere ve serbest meslek faaliyetlerine erişim sağlamıştır.

Bununla birlikte, çalışma yaşındaki Suriyelilerin sayısı yüksektir ve artan işsizlik seviyeleri, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına yönelik farkındalık eksikliği istihdama erişim önündeki en belirgin zorluk olarak karşımıza çıkmaya devam etmektedir. Temmuz 2019'da Türkiye genelinde işsizlik oranı yüzde 13,9 ve genç işsizlik oranı yüzde 27,1 olarak kaydedilmiştir.⁸⁷

Buna ek olarak, kayıtsız çalışan geçici koruma sağlanan birçok Suriyeli, kendi kendilerini idame ettirmeye ilişkin yetersizlik ve giderek artan düzeyde risklere maruz kalmaktadır ve birden fazla hassasiyete sahiptir. Bu riskler bazı durumlarda çocuk işçiliği gibi olumsuz

başta çıkma stratejilerine yol açmıştır: 18 yaşın altındaki oğlan çocuklarının yüzde 31'i (191 bin oğlan çocuğu) şu anda hane halkı bütçesine katkıda bulunmaktadır.⁸⁸

Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliğin kabul edilmesi ve çalışma izni başvuru işlemlerinin basitleştirilmesi ile, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kayıtlı işgücü piyasasına erişiminin önündeki yasal engeller azaltılmıştır. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin işverenleri tarafından karşılanan çalışma izni ücretleri, 2018 başı itibarıyla 615,20 TL'den 228,90 TL'ye düşürülmüştür.⁸⁹ Ayrıca geçici koruma sağlanan Suriyeliler, çalışma izni muafiyeti kapsamında mevsimsel tarım veya hayvancılık alanlarında çalışabilmektedirler.

İdari süreçlerin sadeleştirilmesi ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü (AÇSHB-UIGM) ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (GİGM) arasındaki eşgüdümün artırılmasına yönelik son girişimler sayesinde, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kayıtlı olduğu iller dışında istihdam olanaklarına erişimlerine yönelik prosedürler kolaylaşmış ve farklı illere geçiş süreci hızlandırılmıştır.

Bununla birlikte, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliğinin uygulanma kapsamını genişletmek ve geçici koruma sağlanan Suriyeliler tarafından istihdam hizmetlerine erişimin sağlanmasına katkıda bulunmak için ek destek hâlen verilmeye devam etmektedir. Son zamanlarda yapılan anketler, geçici koruma sağlanan Suriyeli hane halklarının yüzde 84'ünde çalışan en az bir kişi bulunmasına rağmen, yalnızca yüzde 3'ünün çalışma izniyle çalıştığını göstermiştir; bu durum, büyük çoğunluğun, sınırlı bir iş güvencesiyle, gayri resmî olarak çalıştığını göstermektedir.⁹⁰ Dil engelleri, koşulsuz nakit yardımı ve işverenler ve iş arayan kişiler arasındaki bilgi eksikliği, kayıtlı

istihdamın önünde zorluklar oluşturmaya halen devam etmektedir.

Bununla birlikte artan farkındalık faaliyetleri, kayıtlı istihdama yönelik verilen teşvikler ve kayıt dışılıkla artan mücadeleler neticesinde Suriyelilerin çalışma izni alarak kayıtlı istihdama katılma oranı artan bir eğilimle devam etmektedir.

⁸⁵ 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla AÇSHB-UIGM verileri

⁸⁶ Ocak - Ekim 2019 arasında destek verilen toplam sayı

⁸⁷ <http://www.turkstat.gov.tr>

⁸⁸ TRC-WFP, Türkiye'deki Mülteciler, Geçim Kaynakları Anketi Sonuçları, 2019

⁸⁹ 2019 için geçerli çalışma izni ücreti 283.20 TL'dir.

⁹⁰ 3RP ortakları, 2019-2020 planlama amaçlarına yönelik 1,8 milyon ihtiyaç sahibi olduğunu tahmin etmektedir.

İHTİYAÇLAR, HASSAS DURUMLAR VE HEDEFLEME

NÜFUS TABLOSU

Nüfus Grubu		2020		2021	
		İhtiyaç Sahibi Nüfus	Hedef Nüfus ⁹¹	İhtiyaç Sahibi Nüfus ⁹²	Hedef Nüfus
Geçici koruma Sağlanan Suriyeliler	Erkek	455.553	80.298	375.255	86.899
	Kadın	455.553	80.298	375.255	86.899
Ara Toplam		911.106	160.596	750.510	173.798
Ev sahibi topluluk	Erkek	455.553	80.297	375.256	86.899
	Kadın	455.553	80.298	375.255	86.899
Ara Toplam		911.106	160.596	750.511	173.798
Genel Toplam		1.822.212	321.191	1.501.021	347.596

3RP ortakları, 1,8 milyon geçici koruma sağlanan Suriyelinin ve Türk vatandaşının, gıdaya erişim, eğitim, sağlık hizmetleri veya kayıtlı istihdama erişim için destek de dâhil olmak üzere bir veya daha fazla temel hizmete ihtiyacı olduğunu öngörmüştür.⁹³

Bu toplam rakam içerisinde, geçici koruma sağlanan tahmini 911.106 Suriyeli⁹⁴ çalışma çağındadır ve daha dayanıklı ve sürdürülebilir geçim kaynaklarına ve istihdam fırsatlarına ihtiyaç duymaktadır. 3RP ortakları hem erkekler hem de kadınlar için eşit fırsatları teşvik ederek, istihdama erişime ilişkin (ve çalışma koşullarına ilişkin) cinsiyet eşitsizliğinin azaltılmasını da destekleyecektir.

3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilere ve ev sahibi topluluğa doğrudan yarar sağlayan faaliyetlere ek olarak, ortakların kurumsal kapasitelerini güçlendirmeye, farkındalığı artırmaya ve küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) ve özel sektör de dâhil olmak üzere bilgi yönetimi ve koordinasyonunu desteklemeye devam edecektir. Geçim Kaynakları Sektörünün ortakları, çalışma

izinlerine erişimin kolaylaştırılması için İŞKUR, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (STB) da dâhil olmak üzere pek çok kamu kurumuna destek sağlamaya devam edecek, istihdam yaratılmasını teşvik etmek ve mevcut istihdamı kayıtlı hâle getirmek için özel sektörle birlikte çalışacak ve mevcut iş fırsatlarına erişimin kolaylaştırılması için istihdam edilebilirliği artıracaktır.

Genel işsizlik ve kayıtsız çalışma, istihdama erişimi zorlaştıran temel faktörler olmaya devam etmektedir. Türkiye ekonomisindeki durum, istihdam yaratılmasını büyük ölçüde yavaşlatmıştır.⁹⁵ Türkiye ekonomisi, geçici koruma sağlanan Suriyelileri de kapsayan mevcut yabancı işgücü için yeterli sayıda iş yaratmakta zorlanmaktadır. Şu anda yeni yaratılan istihdam ile ortadan kalkan iş olanaklarının sayısı eşittir. Başta az gelişmiş bölgelerdeki küçük işletmeler olmak üzere özel sektör, şok ve streslere dayanıklı sürdürülebilir istihdam olanakları yaratma veya koruma konusunda desteğe ihtiyaç duymaya devam etmektedir. Büyüme ve istihdam

yaratma potansiyellerini belirlemek için, yerel ekonomik kalkınma ve değer zinciri analizleri de dâhil olmak üzere, daha fazla işgücü piyasası değerlendirmesine ihtiyaç vardır. KOBİ gelişimi çoğu zaman yeterli beceri eksikliği ve personel değişim oranı gibi nedenlerden olumsuz etkilenmektedir. Verimliliği artırmak ve sürdürülebilirlik için yeni teknoloji ve üretim tekniğine erişmek, daha küçük işletmeler için de önemli bir zorluk olmaya devam etmektedir. Ayrıca, Suriyeli işletmeler de finansmana ve bankacılık sistemine erişim sıkıntıları gibi zorluklarla karşılaşmaktadır.⁹⁶

Aynı zamanda, hassas grupların istihdam edilebilirliği ile ilgili sorunlar, işe yerleştirilmelerinin önündeki ilave bir engel olmaya devam etmektedir. Hassas durumdaki Suriyelilerin ciddi bir kısmının örgün eğitim düzeyi kısıtlı olduğu için ve ailenin geçimini sağlayan kişilerin yüzde 82'sinin eğitim seviyesi, lise düzeyinin altında olduğundan, işverenler için, iş arayanlar arasında doğru teknik becerileri bulmak zor olmaya devam etmektedir.⁹⁷ Ayrıca, dil engeli; sosyal haklar, korunma

⁹¹ 2020/2021 için geçici plan ve bütçelerini Geçim Kaynakları Sektörüne sunan 21 ortağın birikimli hedefi. Hedef tahminine göre, 2020/2021 tarihinde yeni hedeflenen faydalanıcılar kapsamında yüzde 50 geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve yüzde 50 ev sahibi topluluk üyesi hedeflenmektedir. Buna 2019'da yardım edilen faydalanıcılar dâhil değildir.

⁹² 2020'de ihtiyaç sahibi nüfustan hedef nüfusun çıkartılmasıyla bulunmuştur.

⁹³ 3RP ortakları, 2019-2020 planlama amaçlarına yönelik 1,8 milyon ihtiyaç sahibi olduğunu tahmin etmektedir.

⁹⁴ SUY Çıkış Stratejisi, <https://ailevecalisma.gov.tr/media/3725/essn-exit-strategy-1.pdf>

⁹⁵ Dünya Bankası Sosyal Uyum Yardımı (SUY) Gelecekteki Görünüm Çalıştayı Sunumu, Temmuz 2018.

⁹⁶ EBRD-TEPAV, Türkiye'deki Suriye Girişimciliği ve Mülteci Girişimleri: Türkiye Deneyiminden Yararlanma, 2018

⁹⁷ WFP, Türkiye'deki Mülteciler: Kapsamlı Savunmasızlık İzleme Çalışması (2. Tur), Mayıs 2018; Suriyeliler Barometresi geçim kaynakları verileri analizi, yetişkinlerin %78'inin eğitim düzeyinin lise altında olduğunu tespit etmiştir.

ve yükümlülükleri de dâhil olmak üzere geçici koruma sağlanan Suriyelilerin iş fırsatları ya da yasal çerçeveye ilgili bilgilere erişimini sınırlandırmaya devam etmektedir. Yakın zamanda yapılan geçim kaynakları anketinin sonuçları, Türkçe dilinde yetkin olmanın daha yüksek istihdam oranları ile ilişkili olduğunu göstermektedir.⁹⁸ Aynı ankete göre, dil engeli de özel sektörün geçici koruma sağlanan Suriyelileri işe alma konusundaki isteksizliği için kilit bir faktör olarak gösterilmektedir.⁹⁹ Geçim Kaynakları Sektörünün ortakları, istihdam edilebilirliği artırmak için geçici koruma sağlanan Suriyelilere verilen dil becerileri eğitimlerini yaygınlaştırmaya devam edecektir.

Buna ek olarak, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin niteliklerinin, becerilerinin ve yetkinliklerinin belirlenmesi de bir sorun olmaya devam etmektedir. Becerilerin değerlendirilmesine ve eğitimin tanınmasına ilişkin eksiklikler göz önüne alındığında, mevcut bilgi, beceri ve yetkinlikleri belirlemek için profil oluşturma çalışmaları yapılmaya devam edilmesi önemini korumaktadır. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin hangi yeterliliklere sahip olduklarının bilinmemesinin yanı sıra sahip oldukları diploma, sertifika ve diğer belgeleri yanlarında getirememeleri durumu zorlaştırmaktadır. Bu sebeple kişilerin bilgi, beceri ve yetkinliklerinin belirlenmesi için ölçme ve değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Suriyelilerin beceri ve yetkinliklerinin belirlenmesi ve ölçme değerlendirmeye tabi tutulmasının kolaylaştırılması amacıyla toplamda 167 ulusal meslek standardı ve 179 ulusal yeterlilik MYK tarafından Arapçaya çevrilmiştir. Türkiye'deki geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sahip oldukları bilgi, beceri ve yetkinliklerin Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları aracılığıyla değerlendirilip mesleki yeterlilik belgesi almaları sağlanarak iş piyasasına erişimlerinin kolaylaştırılması hedeflenmiştir. Bu nedenle, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin bilgi, beceri ve yetkinliklerinin ölçme ve değerlendirmeye tabi tutularak başarılı olmaları hâlinde

mesleki yeterlilik belgesi almalarının desteklenmesine duyulan ihtiyaç devam etmektedir. Bu kapsamda; belgelendirme faaliyetlerine yönelik saha çalışmaları da devam etmektedir.

Geçim Kaynakları Sektörünün ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi topluluk üyelerinin bazı ihtiyaçlarının, Uluslararası Finans Kuruluşları ve diğer kalkınma ortakları dâhil olmak üzere, 3RP kapsamında fon arayışında olmayan aktörler tarafından karşılanabileceğini kabul etmektedir. 3RP aktörleri ve diğer aktörler¹⁰⁰ arasındaki iş birliği geliştirilerek ortak değerlendirmeler yapılması, bilgi paylaşım koordinasyonu ve teknik uzmanlık paylaşımı sağlanacaktır. Mevcut ihtiyaçların ölçeği ve geçim kaynakları programlaması kapsamında çok sayıda aktör bulunması bu alanda koordinasyonun önemini artırmaktadır. Böylesi bir koordinasyonla 3RP Geçim Kaynakları Sektörü ortaklarının eksiklikleri ve daha büyük programlar kapsamında olmayan özel alanları etkin bir şekilde ele alması ve diğer ortakların hâlihazırda 3RP kapsamında elde edilen sonuçları geliştirmesi sağlanabilecektir.

3RP Geçim Kaynakları Sektörü; bağışçılar, kamu kurumları, odalar, BM Kurumları ve STK'ların yanı sıra Suriyeli ve Türk işletmeleri gibi çok çeşitli kurumlar ile iş birliği içerisinde çalıştığı için, diğer istihdam yaratma çabalarını tamamlayıcı nitelik taşımaktadır. Sektörün bu kurumlarla iş birliği içinde çalışması sonucu ortaklar ilgili ulusal ve yerel kurumların yanı sıra geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve hassas durumdaki Türk vatandaşları ile etkileşimde olabilmektedir. 3RP Geçim Kaynakları Sektörünün ortakları, bireylerin istihdam fırsatlarının yanı sıra gerekli kurumsal desteklere ve politika düzeyinde desteklere erişmeleri bakımından katkı sağlamaktadır.¹⁰¹

⁹⁸ TRC Geçim Kaynakları anketi, a.g.e., Kayaoğlu ve Erdoğan, Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Ekonomik Araştırma Forumu Çalışma Raporu Serisi, 1290. Sayı, Şubat 2019

⁹⁹ ILO, Şanlıurfa'da İşverenlerin ve İşçilerin Suriyelilerin İstihdamına Genel Bakışı

¹⁰⁰ 3RP Ortakları ve IFI'lar tarafından Kamu Kurumlarına 3RP Desteği <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/67931>

¹⁰¹ Türkiye: 3RP Sonuç İzleme Raporu 2018, <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/70022>

STRATEJİK YÖNELİM VE MÜDAHALE PLANI

3RP kapsamındaki geçim kaynakları desteği, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi topluluğun kendi kendine yeterliliklerini artırmaları bakımından giderek daha önemli hâle gelmiştir. Zorlu bir makro-ekonomik bağlamda, kendi kendine yeterli olmaya yönelik artan ihtiyaçların ele alınması için, geçim kaynakları ve istihdam yaratma çabalarının ölçeğinin önemli ölçüde artırılması gereklidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve hassas durumdaki ev sahibi topluluk üyelerinin sosyoekonomik katılımını desteklemede güçlü bir liderlik göstermeye devam etmiş ve 3RP Geçim Kaynakları Sektörü ortaklarının desteğine kılavuzluk etmek için net stratejiler ve kaynaklar sağlamıştır. Bu özellikle, nakit transferi programlarının faydalanıcıları arasında istihdam edilebilirliği en fazla olan kişiler için gelecek senelerde 167 bin kişilik (ve ev sahibi topluluk için de eşdeğer bir sayıda) istihdam oluşturma hedefi belirleyen Sosyal Uyum Yardımı (SUY) Çıkış Stratejisini içermektedir.¹⁰² Nakit yardımından daha sürdürülebilir ve dayanıklı geçim kaynaklarına doğru yapılacak bu geçiş; aktif işgücü piyasası politikaları, özel sektöre destek ve istihdam ile ilgili hayal kırıklığını engellemeye yönelik özel uyum önlemlerinin bir araya gelmesi ile gerçekleştirilmektedir.¹⁰³ Bu hayal kırıklığı, sosyal gerilimleri artırma potansiyeline de sahiptir. Sektör; mevcut politika çerçevesini, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin ve ev sahibi toplulukların gelişen ihtiyaçlarına göre güçlendirmeleri, güncellemeleri ve düzenlemeleri için kendilerine yardımcı olmak üzere, bakanlıklar ve ilgili kurumlarla yakın bir şekilde çalışmaya devam edecektir.

Sektör, işgücü piyasasının hem arz hem de talep yönlerine odaklanarak ve bu stratejilerin etkinliğine ilişkin kanıtlar

sunarak; bu stratejilerin uygulanmasını ve istihdam yaratmayı destekleyecektir. 3RP ortakları, başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere geçici koruma sağlanan Suriyelileri ve ev sahibi topluluk üyelerini, eğitim ve işe yerleştirme ve yeni küçük işletme fırsatlarının yaratılması ile destekleyecek ve mevcut işletmelere destek verecektir. Sektör, işverenlerin ihtiyaçlarına cevap vermek ve uzun vadede işe yerleştirmeleri geliştirmek için iş temelli eğitime (iş başında eğitim ve çıraklık eğitimi) odaklanarak, bu sonuçları geliştirecektir. Geçici koruma sağlanan Suriyeli kadınları hedef alan dil kursları, özellikle esnek programlarla kadınlara hizmet sunan merkezlerde de genişletilecektir.

Mesleki eğitim ve beceri eğitimi; kooperatifler de dâhil olmak üzere küçük işletmelerin kurulması veya genişletilmesi yoluyla serbest meslek sahibi olma da dâhil, istihdam olanaklarına erişim sağlamak için sunulacaktır. Kooperatifleri kalite standartları, yasal destek veya pazarlama ve işleme stratejileri açısından desteklemek, özellikle kadınlar gibi daha hassas gruplar için değer zincirleri dâhilinde istihdam yaratmayı geliştirmek için önemli bir yol olabilir. 3RP ortakları, beceri eğitiminin işgücü piyasasına girişi garanti etmediğini ve işe yönlendirme konusunda ilave desteğin gerekli olduğunu kabul etmektedir. Eğitimler, yerel işgücü piyasalarının ihtiyaçlarına göre ve sosyal dinamikler göz önüne alınarak değer zincirleri değerlendirmelerine göre tasarlanmalıdır. Faydalanıcıların seçiminin yanı sıra sosyal yardımlar da geliştirilecektir.

Ek istihdam olanaklarına yönelik ihtiyacın artması hem kamu sektörüyle hem de özel sektörle stratejik bir birliktelik gerektirmektedir. Geçici koruma sağlanan Suriyelilere ait işletmeler; toptan ve perakende, imalat ve yiyecek-içecek

sektörlerinde hızla büyümüştür. Bu işletmeler, hâlihazırda işletme başına 10'a yakın kişi istihdam etmektedir.¹⁰⁴ Ayrıca, ürünlerinin büyük bir bölümünün ihraç edilmesi bakımından önemli bir potansiyel sergilemektedirler. Bu potansiyel, Türkiye'nin yeni pazarlara girmesi için kilit öneme sahip olabilir. Bu bulgular ışığında, Suriyeli işletmelerin potansiyele sahip olduğu açıkça görülmektedir. Ancak bu işletmelerin devlet kurumları, geçim kaynakları sektöründe çalışan BM Kurumları ve STK'lar ile KOBİ'lerin büyümesinde uzmanlaşmış finans kuruluşları da dâhil olmak üzere ilgili paydaşlardan destek almaları gerekmektedir.

3RP ortakları, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin kayıtlı olarak istihdam edilmesine yönelik imkânlar hakkında teşvikler sunmak, farkındalığı artırmak ve iş arayanlar ile özel sektördeki istihdam olanakları arasında bağlantı kurulmasını kolaylaştırmak için özel sektör aktörleri ile olan ortaklıklarını ve iş birliğini genişletecektir. Bu, değer zinciri analizleri ve yerel ekonomik kalkınma değerlendirmeleri (iş gücü piyasası değerlendirmeleri) aracılığıyla büyüme ve istihdam yaratma potansiyeli olan sektörlerin belirlenmesine imkân tanıyacaktır. 3RP ortakları ayrıca, mali hizmetlere (yani, bankalardan veya diğer borç veren kurumlardan alınan kredilere) erişilmesi, işletmelerin kayıt altına alınması, iş gücünün kayıtlı hâle getirilmesi, kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması amacıyla mesleki yeterlilik belgesi almaları, Odalara veya İŞKUR hizmetlerine erişim hakkında bilgilere erişilmesi ve iş ağlarının kurulması bakımından özel sektör ortaklarına destek sağlayacaktır. 3RP ortakları, istihdam ve iş fırsatları için kamu ortaklıkları ve özel sektör ile ortaklıkları geliştirmeye çalışacaklardır.

¹⁰² Bu hedefe ulaşmak için herhangi bir zaman dilimi belirtilmemekle birlikte, AB'nin Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı'nın ikinci dönem sosyoekonomik desteği doğrultusunda, en az 2023 yılına kadar birkaç sene süreceği anlaşılmaktadır.

¹⁰³ 3RP 2019-2020 Türkiye Bölümü

¹⁰⁴ UNDP Suriyelilere ait İşletmelerin Haritalandırılması Raporu, 2019. https://www.tr.undp.org/content/turkey/en/home/library/syria_programme/mapping-of-syrian-owned-enterprises.html

¹⁰⁵ SUY Çıkış Stratejisi, <https://ailevecalisma.gov.tr/media/3725/essn-exit-strategy-1.pdf>

HESAP VEREBİLİRLİK ÇERÇEVESİ

Temel ihtiyaçlar ve Geçim Kaynakları Sektörleri arasındaki bağlantı, temel ihtiyaçlara yönelik hizmetlerin sağlanmasının yarattığı ve kayıtlı istihdama ilişkin olarak teşvik edici olmayan hususları da analiz edecektir. Bunun yanında, SUY Çıkış Stratejisinde¹⁰⁵ belirlenen geçiş sürecini ortaklaşa desteklemek için, diğer kamu kurumlarının yanı sıra Koruma, Gıda Güvenliği ve Tarım Sektörleri gibi diğer sektörlerle yakından çalışmaya devam edecektir.

Geçim Kaynakları Sektörünün çalışmaları, hem geçici koruma sağlanan Suriyelileri ve ev sahibi topluluk üyelerini etkileşime girmeye ve sosyal bağlantılar kurmaya teşvik edecek özel faaliyetler yoluyla, hem de programlama kapsamında tutarlılık ilkelerini yaygınlaştırarak ve kamu kurumlarını güçlendirerek sosyal uyumu iyileştirmeye katkıda bulunmaktadır.

3RP ortaklarının Geçim Kaynakları Sektörü kapsamında planladıkları desteğe, 3RP'nin bir parçası olmayan diğer aktörler tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devletine sağlanan destek dikkate alınarak öncelik verilmiştir. Bu desteğe dil becerileri eğitimi, İŞKUR'a sistem desteği, iş yaratma ve KOBİ'lere sağlanan destek dahildir. Bu, özellikle Uluslararası Finans Kuruluşları ve diğer aktörler tarafından 2020 ve sonrası için mevcut durumda sağlanan ve planlanan desteği içermektedir. Düzenli bilgi alışverişi, verimlilik ve tamamlayıcılığı sağlamak adına düzenli olarak koordinasyon ve istişareler sağlanacaktır.

Geçim Kaynakları Sektörü; AÇSHB, İçişleri Bakanlığı-GİGM, STB, MEB, TOB (Tarım ve Ormanlık Bakanlığı), İŞKUR, belediyeler, Sanayi Odaları ve Ticaret Odaları da dâhil olmak üzere tamamı sektör çalışma grubunun aktif üyeleri olan, özel sektörü temsil eden çatı örgütlerle (TOBB gibi) yakın koordinasyon içinde olmaya devam edecektir. Bu, sektör stratejisinin, kamu kurum ve kuruluşlarının öncelikleriyle uyumlu hâle getirilmesini sağlar. Devlet kurumları ve iş ağlarından yeni ortaklarla temasa geçilecek ve bu ortaklar sektöre davet edilecektir.

Geçim Kaynakları Sektörü çerçevesinin sonuçları, plan ve hedeflere ulaşılmasını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilecek ve gerektiğinde düzenlemeler yapılacaktır. Sektörün planlanması ve uygulanmasının sonuç ve kanıta dayalı olduğundan emin olunacaktır. Ayrıca, 3RP ortakları, üst yönetimin, başışçıların ve 3RP Bölgesel Teknik Komitesinin sektörün performansını izleyebilmesi, sonuçları analiz etmesi ve gerektiğinde geri bildirimde bulunabilmesi için ActivityInfo aracılığıyla aylık kazanımlarını güncellemek üzere desteklenecektir.

AMAÇ 1:	Geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve Türk vatandaşları için daha iyi ve uygun çalışma koşullarını ve istihdam yaratılmasını da içerecek şekilde, geçim kaynaklarının ve istihdam fırsatlarının iyileştirilmesi ile yeni iş alanlarının açılması				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
	2020 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	2021 AMAÇ GÖSTERGE HEDEFİ:	347.596	-				
GÖSTERGE AMACI 1:	Artan mesleki, girişimcilik ve/veya dil becerilerinden dolayı istihdam edilebilirliği artan geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluk üyelerinin %'si	62.151	TEMEL:					
	Desteklenerek kazanç elde eden geçici koruma sağlanan Suriyeliler ve ev sahibi topluluk üyelerinin %'si							

A. MÜLTECİ BİLEŞENİ

Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)			S1: Çıktı, program anıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterliği destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrara katkıda bulunuyor mu?
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam				
Çıktı 1.1 Genç ve en hassas durumdaki Suriyeliler (cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten kurtulmuş kişiler ve çocuk gibi belli Suriyeli grupların ve ev sahibi toplulukların ekonomik imkanları iyileştirilmiştir	1.1.1 Toplumsal cinsiyete göre ayrılan, risk altında olarak tanımlanan ve eğitim (örneğin mesleki ve dil becerileri) ve farkındalık yaratma (örneğin iş ve istihdam kanunları) faaliyetlerinden yararlanan gençler ve bireylerin sayısı	3.770	4.840	6.839.690	1.562.329	7.539.690	4	4	4	4
	1.1.2 Toplumsal cinsiyete göre ayrılan, risk altında olarak tanımlanan ve istihdam edilmek ya da iş kurmak suretiyle gelir elde eden gençler ve bireylerin sayısı	990	1.190							
	1.1.3 Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten kurtulan ve PSS (Psikososyal Destek) ve özel destek (bireysel veya grup halinde) dahil olmak üzere geçim kaynakları yardımı alan bireylerin sayısı	420	540							

Çıktı 1.2 Suriyeliler, ev sahibi topluluklar ve diğer yerel gruplar arasında içirme ve barış içinde bir arada yaşamayı teşvik etme	1.2.1 Uygulanan sosyal uyum ve çatışma önlemeyi hedef alan toplum temelli geçim faaliyetlerinin sayısı	277	231	16.820.540	8.223.579	16.684.690	8.279.829	3	3	4	3
	1.2.2 Barış içinde bir arada yaşamayı arttırmak üzere hem Suriyeliler hem de ev sahibi topluluklar için düzenlenen ortak etkinliklere katılan kişilerin sayısı	13.320	11.200								
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe ihtiyaçları				23.660.230	9.785.907	24.224.380	9.932.157				

B. DAYANIKLILIK BİLEŞENİ												
Çıktılar	Çıktı Göstergeleri	2020 Gösterge Hedefi	2021 Gösterge Hedefi	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)				S1: Çıktı, program faydalanıcılarına mal ve hizmetlerin sağlanmasında yerel sistemleri kullanıyor ve/veya güçlendiriyor mu?	S2: Çıktı yerel müdahale ekipleriyle kaliteli ortaklıklar kuruyor mu?	S3: Çıktı kendi kendine yeterli destekliyor mu?	S4: Çıktı sosyal uyum/istikrar katkısında bulunuyor mu?	
				2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi					
Çıktı 1.3: Suriyeliler ve/veya etkilenen ev sahibi toplulukların ekonomik imkanlara ve toplumsal cinsiyete duyarlı aktif işgücü piyasasına erişimi iyileştirilmiştir.	1.3.1 Eğitimleri (örneğin teknik mesleki eğitim, dil becerileri eğitimleri ve geçim kaynakları elde etme becerilerine dair her türden eğitim) tamamlayan geçici koruma sağlanan Suriyeli veya ev sahibi topluluk üyelerinin sayısı.	93.795	111.039									
	1.3.2 İş karşılığında nakit programları gibi kamu altyapısı ve çevresel varlıkların iyileştirilmesi yoluyla istihdam edilen Suriyeli kadın ve erkekler veya ev sahibi toplulukların kadın ve erkek üyelerinin sayısı.	24.468	24.400			127.994.625	16.230.662	154.777.526	22.771.475	3	4	3
	1.3.3 İşe yerleştirme, serbest meslek ve gelir elde etme imkanları sayesinde geliri artan geçici koruma sağlanan Suriyeli ve ev sahibi topluluk üyelerinin sayısı.	34.214	35.494									
	1.3.4 Türkçe dil eğitimlerini tamamlayan geçici koruma sağlanan Suriyeliler.	67.210	61.030									
	1.4.1 Kapasite geliştirme bir parçası olarak yükümlülük sahiplerini (politika belirleyiciler) ve ortaklar/hizmet sağlayıcıları hedef alan iş yönetmelikleri ile ilgili savunuculuk müdahaleleri ve farkındalık yaratma kampanyalarının sayısı.	467	626									

Çıktı 1.4: Politika belirleyicilerin ve hizmet sağlayıcıların aktif işgücü piyasası politika önlemleri, iş denetimi, çalışma izni alma ve becerilerin sertifikasyonu/akreditasyonu gibi geçim ile ilişkili destek hizmetlerini sağlama kapasitesi güçlendirilmiştir.	30.965	32.570	4	4	3	4	5.040.729	38.161.420	4.745.786	30.680.517								
1.4.2 Bireysel danışmanlık, iş danışmanlığı ve işletme rehberliği/koçluğu gibi yöntemlerle desteklenen etkilenen kadın ve erkek topluluk üyelerinin sayısı.																		
1.4.3 Etkilenen topluluklar için iş imkanları yaratmayı hedef alan kamu/özel sektör müdahalelerini arttırmak için oluşturulan ittifakların veya başlatılan pilot girişimlerin sayısı.	34	41																
1.4.4 İş imkanlarına erişim için kamu kurumlarının güçlendirilen kapasitelerinden faydalanan Suriyeli kadın ve erkekler veya ev sahibi toplulukların kadın ve erkek üyelerinin sayısı.	58.000	73.200																
Çıktı 1.5: İşgücü talebi ile erkek ve kadın iş gücü arzı arasındaki boşluğu doldurmaya odaklanarak iş olanakları, gelir elde etme, iş imkanları veya diğer ilgili müdahaleleri tanımlamak ve paylaşmaya yönelik bilgi tabanı genişletilmiştir.	7	10																
1.5.1 Suriyelilerin yoğunluğunun fazla olduğu bölgelerde işgücü piyasası talebi üzerine yapılan toplumsal cinsiyete duyarlı değerlendirmelerin sayısı.																		
1.5.2 İyi uygulamalar, çıkarılan dersler, iş engelleri ve geçimle ilişkili meselelerle ilgili pilot girişimlerin sonucu toplandı ve paylaşıldı (e/h).	5	9																
1.6.1 Ortak girişimler ve ortaklıklar dahil olmak üzere başlatılan/geliştirilen yeni şirketlerin/işlerin sayısı.	6.290	9.048																
Çıktı 1.6: İş yaratmayı sağlamak adına küçük ve orta büyüklükteki işletmelere ve yeni başlayan şirketlere sağlanan teknik ve mali destek.	10.478	13.390																
Çıktı düzeyinde Toplam Bütçe İhtiyaçları											222.555.721	26.522.828	264.330.495	33.894.421				

KURUM BAZINDA SEKTÖREL MALİ GEREKSİNİMLER

Kurum/Kuruluş	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)
ASAM	258.650	3.357.711	3.616.361			
Bonyan	150.000	385.000	535.000	300.000	800.000	1.100.000
CARE International	25.000	1.537.637	1.562.637	25.000	3.025.000	3.050.000
CIPE	7.200	52.800	60.000			
Concern Worldwide		4.894.798	4.894.798		4.894.798	4.894.798
DRC Turkey	350.000	4.495.000	4.845.000	350.000	4.495.000	4.845.000
FAO		18.500.000	18.500.000		27.500.000	27.500.000
ICMPD		4.500.000	4.500.000		5.500.000	5.500.000
Ihsan RD	200.000	875.000	1.075.000	200.000	875.000	1.075.000
IOM		18.600.000	18.600.000		8.000.000	8.000.000
ILO		8.676.020	8.676.020		7.925.500	7.925.500
MWL	150.000	200.000	350.000	300.000	400.000	700.000
Save the Children		461.063	461.063		503.307	503.307
Support to Life	260.000	600.000	860.000	290.000	810.000	1.100.000
UNDP	10.000.000	98.500.000	108.500.000	10.000.000	141.750.000	151.750.000
UNHCR	9.759.380	39.037.520	48.796.901	9.759.380	39.037.520	48.796.901
UNIDO		10.000.000	10.000.000		10.000.000	10.000.000
UN Women		750.000	750.000		500.000	500.000
United Work		4.883.172	4.883.172		5.564.370	5.564.370
WFP	1.000.000	1.000.000	2.000.000	1.500.000	1.500.000	3.000.000
Welthungerhilfe	1.500.000	1.250.000	2.750.000	1.500.000	1.250.000	2.750.000
TOPLAM	23.660.230	222.555.721	246.215.951	24.224.380	264.330.495	288.554.876

Sektör Özeti	Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)		Bütçe İhtiyacı (Amerikan Doları)	
	2020 Toplam	2020 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi	2021 Toplam	2021 Yılı İçin Ergen/Genç Bütçesi
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Suriyeli Bileşeni	23.660.230	9.785.907	24.224.380	9.932.157
SEKTÖR GENEL TOPLAMI: Dayanıklılık Bileşeni	222.555.721	26.522.828	264.330.495	33.894.421
TOPLAM	246.215.951	36.308.736	288.554.876	43.826.578

KURUM/KURULUŞ	2020 Bütçe İhtiyaçları			2021 Bütçe İhtiyaçları		
	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2020 Toplam (Amerikan Doları)	Mülteci Bileşeni	Dayanıklılık Bileşeni	2021 Toplam (Amerikan Doları)
AAR Japan	2.055.200		2.055.200	2.029.000		2.029.000
Alsham Foundation		300.000	300.000		1.200.000	1.200.000
Anadolu Kultur	32.500	51.500	84.000	42.000	69.000	111.000
ASAM	1.389.341	3.363.343	4.752.685	825.323	28.983	854.306
ATAA Relief	815.000	1.094.500	1.909.500	657.000	2.157.500	2.814.500
Bonyan	1.435.000	635.000	2.070.000	2.850.000	1.300.000	4.150.000
CARE	6.755.864	3.103.069	9.858.933	10.425.000	4.725.000	15.150.000
CIPE	27.200	252.800	280.000			
Concern	9.235.836	6.683.733	15.919.569	1.130.784	5.953.733	7.084.517
DRC	3.300.000	5.885.000	9.185.000	3.300.000	5.985.000	9.285.000
FAO	900.000	47.125.000	48.025.000	1.100.000	61.875.000	62.975.000
GOAL	1.774.242	265.135	2.039.377	1.774.242	265.135	2.039.377
Human Appeal	170.905	250.947	421.852			
IB	8.000	789.500	797.500	16.000	1.579.000	1.595.000
IBC	77.000		77.000	101.000		101.000
ICMPD		4.500.000	4.500.000		5.500.000	5.500.000
Ihsan RD	352.000	875.000	1.227.000	240.000	875.000	1.115.000
ILO		8.676.020	8.676.020		7.925.500	7.925.500
IOM	33.000.000	36.800.000	69.800.000	32.700.000	20.200.000	52.900.000
Islamic Relief		2.000.000	2.000.000		1.300.000	1.300.000
JCCP	108.600	6.500	115.100	119.100	9.000	128.100
KADAV	392.000	115.000	507.000	398.000	115.000	513.000
MARAM	337.000		337.000	420.000		420.000
Maya Foundation		501.456	501.456		478.447	478.447
MSYDD	340.600	600	341.200	340.600	600	341.200
MWL	1.004.600	500.750	1.505.350	1.368.600	800.750	2.169.350
Olive Branch	1.170.000	2.602.000	3.772.000	1.155.000	919.000	2.074.000
Qatar Charity	6.465.000	1.865.000	8.330.000	3.100.000	1.750.000	4.850.000
RET International		2.760.000	2.760.000		1.830.000	1.830.000
Save the Children	372.050	3.576.063	3.948.113	350.050	2.870.307	3.220.357
Shafak		209.470	209.470		209.470	209.470
SPARK	2.470.376		2.470.376	2.470.376		2.470.376
Support to Life	5.095.670	2.410.378	7.506.048	5.848.845	3.570.120	9.418.965
TIAFI	76.000	21.400	97.400	93.280	26.000	119.280
UNDP	10.000.000	199.500.000	209.500.000	10.000.000	216.750.000	226.750.000
UNFPA	11.464.500	4.335.500	15.800.000	5.024.500	1.575.500	6.600.000
UNHCR	193.126.176	104.846.451	297.972.627	174.216.176	104.846.451	279.062.627
UNICEF	84.380.000	144.998.010	229.378.010	83.190.000	146.891.875	230.081.875
UNIDO		10.000.000	10.000.000		10.000.000	10.000.000
United Work		4.883.172	4.883.172		5.564.370	5.564.370
UN Women	1.755.000	2.635.000	4.390.000	1.500.000	2.850.000	4.350.000
WALD	750.000		750.000	750.000		750.000
WATAN	3.074.000	1.588.000	4.662.000	4.284.000	1.622.000	5.906.000
WFP	155.700.479	1.000.000	156.700.479	18.405.575	1.500.000	19.905.575
WHH	4.480.744	1.450.000	5.930.744	1.500.000	1.250.000	2.750.000
WHO	10.349.000	7.443.000	17.792.000	9.964.000	7.218.000	17.182.000
WSA	650.000		650.000	650.000		650.000
TOPLAM	554.889.883	619.898.297	1.174.788.179	382.338.451	633.585.741	1.015.924.192

3RP ORTAKLARI LİSTESİ

AAR JAPAN
Adalet Bakanlığı (AB)
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB)
Alsham Foundation
Anadolu Kultur
ATAA Relief
Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)
Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNCHR)
Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)
Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO)
Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi (UN Women)
Bonyan
CARE International
Center for International Private Enterprise (CIPE)
Concern Worldwide
Danimarka Mülteci Konseyi (DRC)
Dünya Gıda Programı (WFP)
Dünya Sağlık Örgütü (WHO)
Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Vakfı (WALD)
Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB)
Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)
GOAL
Göç İdaresi Müdürlüğü (GİGM)
Hayata Destek Derneği (STL)
Human Appeal
İçişleri Bakanlığı (İB)
İhsan Relief and Development (İhsan RD)
Internationaler Bund (IB)
Islamic Relief Worldwide
JCCP
Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV)
Maram Foundation
Maya Vakfı
Mercy Without Limits (MWL)
Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)
Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (MSYDD)
Olive Branch
Qatar Charity
RET International
Sanayi Odası
Save the Children
SHAFAK
Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SDGG-ASAM)
SPARK
Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB)
Ticaret Odası
Türk Kızılayı (TK)
Türkiye Barolar Birliği (TBB)
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)
Türkiye Ziraat Odalar Birliği
Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
Uluslararası Göç Örgütü (IOM)
Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD)
Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı (IBC)
Uluslararası Yardımlaşma ve Entegrasyon Derneği (TIAFI)
United Work
Watan Foundation
Welthungerhilfe (WHH)
Woman Support Association (WSA)
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)

Fotoğraflar

- İç Kapak: IOM / Burak Çerci
Sayfa 04: IOM / Burak Çerci
Sayfa 06: IOM / Nadine al Lahham
Sayfa 09: ILO / Kıvanç Özvardar
Sayfa 10: UNDP / Mustafa Bilge Satkın
Sayfa 11: UNICEF / Onat
Sayfa 12-13: WHO / Ali Saltan
Sayfa 15: UNHCR / Diego Ibarra Sánchez
Sayfa 16: IOM / Emrah Özese
Sayfa 18: UN WOMEN / Tayfun Dalkilic
Sayfas 20-21: ILO / Kıvanç Özvardar
Sayfas 22-23: UN WOMEN / Tayfun Dalkilic
Sayfa 25: ILO / Kıvanç Özvardar
Sayfa 29: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 31: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 32: ILO / Kıvanç Özvardar
Sayfa 34: WFP / Ozan Toptas
Sayfa 36: FAO / Adile Şahin
Sayfa 39: FAO / Adile Şahin
Sayfas 40-41: FAO / Adile Sahin
Sayfa 47: WFP / Melissa Loukieh
Sayfa 48: UNICEF / Can Remzi Ergen
Sayfa 50: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 53: UNICEF / Onat
Sayfa 61: IOM / Emrah Özese
Sayfa 62: WHO / Ali Saltan
Sayfa 67: UNFPA
Sayfa 73: WHO / Ali Saltan
Sayfa 76: WHO / Ali Saltan
Sayfa 77: WHO / Ali Saltan
Sayfa 78: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 80: WFP / Suraj Sharma
Sayfa 83: UNICEF / Can Remzi Ergen
Sayfas 84-85: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 89: WFP / Deniz Akkus
Sayfa 90: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 92: UNDP / Mustafa Bilge Satkın
Sayfa 94: UNDP / Mustafa Bilge Satkın
Sayfas 96-97: UNDP / Levent Kulu
Sayfa 99: ILO / Fatma Cankara
Sayfa 103: UNHCR / Emrah Gurel
Sayfa 105: UNDP / Kübra Özdemir Hassa
Sayfa 106-107: IOM / Emrah Özese

@3RPSyria
www.3RPsyriacrisis.org

3RP

REGIONAL REFUGEE & RESILIENCE PLAN

Suriye Krizine Müdahaleye Yönelik
Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı

@3RPSyria

www.3RPsyriacrisis.org

